

**CEZA İNFAZ KURUMLARININ YÖNETİMİ İLE
CEZA VE GÜVENLİK TEDBİRLERİNİN
İNFAZI HAKKINDA TÜZÜK**

Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi : 20/3/2006, No: 2006/10218
Dayandığı Kanunun Tarihi : 14/6/1930, No: 1721
29/3/1984, No: 2992
6/8/1997, No: 4301
26/9/2004, No: 5237
4/12/2004, No: 5271
13/12/2004, No: 5275
Yayımlandığı R. Gazetenin Tarihi : 6/4/2006, No: 26131
Yayımlandığı Düsturun Tertibi : 5, Cildi: 14, S. 485

BİRİNCİ KISIM

Genel Hükümler, Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazında Temel İlkeler

BİRİNCİ BÖLÜM

Genel Hükümler

Amaç ve kapsam

MADDE 1 – (1) Bu Tüzüğün amacı, ceza infaz kurumlarının yönetimine, ceza ve güvenlik tedbirlerinin ne şekilde yerine getirileceğine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

(2) Askerî ceza infaz kurumları ve tutukevleri ile ilgili hükümler saklıdır.

Dayanak

MADDE 2 – (1) Bu Tüzük, 14/6/1930 tarihli ve 1721 sayılı Hapishane ve Tevkifhanelerin İdaresi Hakkında Kanun, 29/3/1984 tarihli ve 2992 sayılı Adalet Bakanlığının Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun, 6/8/1997 tarihli ve 4301 sayılı Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumunun Kuruluş ve İdaresine İlişkin Kanun, 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu, 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ve 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun 121 inci maddesi hükümlerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Kısaltmalar

MADDE 3 – (1) Bu Tüzükte yer alan;

a) Bakan: Adalet Bakanı,

b) Bakanlık: Adalet Bakanlığını,

c) Genel Müdür: Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürünü,

d) Genel Müdürlük: Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünü,

e) Cezaevi Tabibi: Ceza infaz kurumlarında görev yapan hekimleri,

f) Kurum: Ceza infaz kurumlarını,

g) Ceza infaz kurumları: Kapalı, yüksek güvenlikli kapalı, kadın kapalı, çocuk kapalı, gençlik kapalı, açık ceza infaz kurumları ile gözlem ve sınıflandırma merkezleri ve çocuk eğitimevlerini,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazında Temel İlkeler

Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazında gözetilecek temel ilkeler

MADDE 4 – (1) Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin kurallar hükümlülerin ırk, dil, din, mezhep, milliyet, renk, cinsiyet, doğum, felsefî inanç, millî veya sosyal köken ve

siyasî veya diğerk fikir yahut düşünceleri ile ekonomik güçleri ve diğerk toplumsal konumları yönünden ayırım yapılmaksızın ve hiçbir kimseye ayrıcalık tanınmaksızın uygulanır. Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazında zalimane, insanlık dışı, aşağılayıcı ve onur kırıcı davranışlarda bulunulamaz.

(2) Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazı ile ulaşılmak istenilen temel amaç, öncelikle genel ve özel önlemeyi sağlamak, bu maksatla hükümlünün yeniden suç işlemesini engelleyici etkenleri güçlendirmek, toplumu suça karşı korumak, hükümlünün; yeniden sosyalleşmesini teşvik etmek, üretken ve kanunlara, nizamlara ve toplumsal kurallara saygılı, sorumluluk taşıyan bir yaşam biçimine uyumunu kolaylaştırmaktır.

(3) Mahkûmiyet hükümleri kesinleşmedikçe infaz olunmaz.

(4) Mahkeme kesinleşen ve yerine getirilmesini onayladığı ceza ve güvenlik tedbirine ilişkin hükmü Cumhuriyet başsavcılığına gönderir. Kesinleşen mahkûmiyet kararlarının infazı Cumhuriyet savcısı tarafından izlenir ve denetlenir.

a) Cumhuriyet başsavcısı veya görevlendireceği Cumhuriyet savcısı; kurumun mevzuata göre yönetilmesini ve infaz hizmetlerinin temel insan haklarına uygun olarak yerine getirilmesini ister ve denetler. Görüş ve önerilerini denetleme defterine yazar, gerekli gördüğü durumlarda Bakanlığa bilgi verir.

b) Kurumda çalışan tüm görevliler Cumhuriyet başsavcısının veya görevlendireceği Cumhuriyet savcısının istediği her türlü bilgiyi vermekle yükümlüdür.

Hapis cezalarının infazında gözetilecek ilkeler

MADDE 5 – (1) Hapis cezalarının infaz rejimi, aşağıda gösterilen temel ilkelere dayalı olarak düzenlenir:

a) Hükümlüler, kurumlarda, güvenli bir biçimde ve kaçmalarını önleyecek tedbirler alınarak düzen, güvenlik ve disiplin çerçevesinde tutulurlar,

b) Kurumlarda, hükümlülerin düzenli bir yaşam sürdürmeleri sağlanır. Hürriyeti bağlayıcı cezanın zorunlu kıldığı hürriyetten yoksunluk, insan onuruna saygının korunmasını sağlayan maddî ve manevî koşullar altında çektirilir. Hükümlülerin, Anayasada yer alan diğerk hakları, infazın temel amaçları saklı kalmak üzere, 5275 sayılı Kanunda öngörülen kurallar uyarınca kısıtlanabilir,

c) Cezanın infazında hükümlünün iyileştirilmesi hususunda mümkün olan araç ve olanaklar kullanılır. Hükümlünün kanun, tüzük ve yönetmeliklerle tanınmış haklarının dokunulmazlığını sağlamak üzere cezanın infazında ve iyileştirme çabalarında kanunilik ve hukuka uygunluk ilkeleri esas alınır,

d) İyileştirmeye gereksinimleri olmadığı saptanan hükümlülere ilişkin infaz rejiminde, bu hükümlülerin kişilikleriyle orantılı bireyselleştirilmiş programlara yer verilmesine özen gösterilir ve bu hususlar yönetmeliklerde düzenlenir,

e) Cezanın infazında adalet esaslarına uygun hareket edilir. Bu maksatla kurumlar, kanun, tüzük ve yönetmeliklerin verdiği yetkilere dayanarak nitelikli elemanlarca denetlenir,

f) Kurumlarda, hükümlülerin yaşam hakları ile beden ve ruh bütünlüklerini korumak üzere her türlü koruyucu tedbirin alınması zorunludur,

g) Hükümlünün, infazın amacına uygun olarak mevzuat hükümlerine uyması zorunludur,

h) Kanunlarda gösterilen tutum, davranış ve eylemler ile kurum düzenini ihlâl edenler hakkında 5275 sayılı Kanunda belirtilen disiplin cezaları uygulanır. Disiplin cezalarına karşı disiplin soruşturmasında yapılan savunma ve itirazlarda aynı Kanunun gösterdiği esas ve usuller uygulanır.

İyileştirmede başarı ölçütü

MADDE 6 – (1) Hapis cezalarının infazında iyileştirme amacını güden programların başarısı, hükümlülerin elde ettikleri yeni tutum ve becerilerle orantılı olarak ölçülür. Bunun için iyileştirme çabalarına yönelik olarak hükümlünün istekli bulunması teşvik edilir.

(2) İnfaz, hapis cezasının zararlı etkisini mümkün olduğu ölçüde azaltacak, hükümlünün sağlığını ve kişiliğine olan saygısını korumasını sağlayacak anlayış doğrultusunda düzenlenecek programlar, usûller, araçlarla yerine getirilir.

İKİNCİ KISIM

Ceza İnfaz Kurumlarının Türleri, Ceza İnfaz Kurumlarında Görev Yapan Personelin Yetki ve Sorumlulukları, Kurulların Oluşumu ve Çalışmaları

BİRİNCİ BÖLÜM

Ceza İnfaz Kurumları

Hapis cezalarının infaz edileceği kurumlar

MADDE 7 – (1) Hapis cezaları kurumlarda infaz olunur.

(2) Kurumların, hangi tür olarak kullanılacağı ihtiyaca göre Bakanlık tarafından belirlenir.

Kurumların türleri ve kurulması

MADDE 8 – (1) Kurumlar; kapalı, yüksek güvenlikli kapalı, kadın kapalı, çocuk kapalı, gençlik kapalı, gözlem ve sınıflandırma merkezleri ile açık ceza infaz kurumları ve çocuk eğitimevleridir.

(2) Kurumlar, Bakanlıkça ihtiyaç bulunan yerlerde ayrı ayrı veya bir arada kurulabilir. Bir arada kurulma durumunda, müdür ve personeli ayrı veya aynı olabilir.

(3) Çocuk eğitimevleri, müdür ve personeli ayrı olacak şekilde diğer kurumlardan ayrı yerlerde kurulur.

Akıl hastalığı dışında ruhsal rahatsızlığı olan hükümlülerin barındırılacakları kurumlar

MADDE 9 – (1) Hapsedilme ve diğer nedenlerden kaynaklanan akıl hastalığı dışında ruhsal rahatsızlıkları bulunup da ruh ve sinir hastalıkları hastanelerinde tutulmaları gerekli görülerek kurumlara geri gönderilenlerin cezaları, kurumların belirlenen mahsus bölümlerinde infaz edilir.

(2) Birinci fıkrada belirtilenlerin cezalarının infazı için belirlenen kurumların ihtiyaç duyduğu uzman ve diğer tıp görevlileri, Sağlık Bakanlığınca karşılanır.

Kapalı ceza infaz kurumları

MADDE 10 – (1) Kapalı kurumlar, iç ve dış güvenlik görevlileri bulunan, firara karşı teknik, mekanik, elektronik veya fizikî engellerle donatılmış, oda ve koridor kapıları kapalı tutulan, ancak mevzuatın belirttiği hâllerde aynı oda dışındaki hükümlüler arasında ve dış çevre ile temasın olanaklı bulunduğu, yeterli düzeyde güvenlik sağlanmış ve hükümlünün gereksinimine göre bireysel, grup hâlinde veya toplu olarak iyileştirme yöntemlerinin uygulanabileceği tesislerdir.

Yüksek güvenlikli kapalı ceza infaz kurumları

MADDE 11 – (1) Yüksek güvenlikli kapalı kurumlar, iç ve dış güvenlik görevlilerine sahip, firara karşı teknik, mekanik, elektronik ve fizikî engellerle donatılmış, oda ve koridor kapıları sürekli kapalı tutulan, ancak mevzuatın belirttiği hâllerde aynı oda dışındaki hükümlüler arasında ve dış çevre ile temasların geçerli olduğu sıkı güvenlik rejimine tâbi hükümlülerin bir veya üç kişilik odalarda barındırıldıkları tesislerdir. Bu kurumlarda bireysel veya grup hâlinde iyileştirme yöntemleri uygulanır.

(2) Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına mahkûm olanlar ile süresine bakılmaksızın, suç işlemek amacıyla örgüt kurmak, yönetmek veya bu örgütün faaliyetini çerçevesinde, 5237 sayılı Kanunda yer alan;

a) İnsanlığa karşı suçlardan (madde 77, 78),

b) Kasten öldürme suçlarından (madde 81, 82),

- c) Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçundan (madde 188),
d) Devletin güvenliğine karşı suçlardan (madde 302, 303, 304, 307, 308),
e) Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlardan (madde 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315),

Mahkûm olanların cezaları, bu kurumlarda infaz edilir.

(3) Eylem ve tutumları nedeniyle tehlikeli hâlde bulunan ve özel gözetim ve denetim altında bulundurulmaları gerekli olduğu saptananlar ile buldukları kurumlarda düzen ve disiplini bozanlar veya iyileştirme tedbir, araç ve usûllerine ısrarla karşı koyanlar idare ve gözlem kurulunun kararı ve Bakanlık onayı ile bu kurumlara gönderilirler.

(4) Birinci fıkrada tanımı yapılan kurumların ihtiyacı karşılama bakımından yetersiz olması hâlinde, diğer kapalı kurumların yüksek güvenlikli bölümleri kullanılır.

(5) Müebbet hapis cezası hükümlülerinden, 5275 sayılı Kanunun 107 nci maddesinde belirtilen koşullu salıverilme süresinin üçte ikisini, süreli hapis cezası hükümlülerinden toplam cezalarının üçte birini, üçüncü fıkrada belirtilen hükümlülerden geriye kalan toplam cezalarının üçte birini bu kurumlarda geçirerek iyi hâl gösterenlerin idare ve gözlem kurulunun kararı ve Bakanlık onayı ile tutum ve kişiliklerine uygun diğer kurumlara gönderilmelerine karar verilebilir.

(6) Kanun hükümlerine göre etkin pişmanlık hükümlerinden yararlanan hükümlüler, ceza süresine bakılmaksızın, Bakanlık onayı ile diğer kurumlarda barındırılabilir.

Kadın kapalı ceza infaz kurumları

MADDE 12 – (1) Kadın kapalı ceza infaz kurumları, kadın hükümlülerin hapis cezalarının infaz edildiği 5275 sayılı Kanunun 8 ve 9 uncu, Tüzüğün 10 ve 11 inci maddelerine göre kurulmuş kurumlardır. Bu kurumlarda iç güvenlik görevlileri kadınlardan oluşturulur.

(2) Bu maksatla kurulmuş kurumların ihtiyacı karşılama bakımından yetersiz olması hâlinde, kadın hükümlülerin hapis cezaları diğer kurumların, erkek hükümlülerin kaldığı bölümlerle bağlantısı olmayan bölümlerinde infaz edilir.

Çocuk kapalı ceza infaz kurumları

MADDE 13 – (1) Çocuk tutukluların ya da çocuk eğitimevlerinden disiplin veya diğer nedenlerle kapalı kurumlara nakillerine karar verilen çocukların barındırıldıkları ve firara karşı engelleri olan iç ve dış güvenlik görevlileri bulunan, eğitim ve öğretime dayalı kurumlardır.

(2) Oniki-onsekiz yaş grubu çocuklar, cinsiyetleri ve fizikî gelişim durumları göz önüne alınarak bu kurumların ayrı ayrı bölümlerinde barındırılırlar.

(3) Bu hükümlüler, kendilerine özgü kurumun bulunmadığı hâllerde kapalı kurumların çocuklara ayrılan bölümlerine yerleştirilirler. Kurumlarda ayrı bölümlerin bulunmaması hâlinde, kız çocukları kadın kapalı kurumların bir bölümünde veya diğer kapalı kurumların kendilerine ayrılan bölümlerinde barındırılırlar.

(4) Bu kurumlarda çocuklara eğitim ve öğretim verilmesi ilkesine tam olarak uyulur.

Gençlik kapalı ceza infaz kurumları

MADDE 14 – (1) Gençlik kapalı ceza infaz kurumları, cezanın infazına başladığı tarihte onsekiz yaşını bitirmiş olup da yirmibir yaşını doldurmamış genç hükümlülerin cezalarını çektikleri, eğitim ve öğretim esasına dayalı, firara karşı engelleri olan, iç ve dış güvenlik görevlileri bulunan kurumlardır.

(2) Bu hükümlüler için ayrı bir kurum kurulmadığı takdirde, yukarıdaki fıkra kapsamındaki hükümlüler, diğer kapalı kurumların gençlere ayrılan bölümlerinde bu maddedeki esaslara göre barındırılırlar.

(3) 5275 sayılı Kanunun 9 uncu ve Tüzüğün 11 inci maddeleri kapsamındaki gençlerin cezaları, gençlik kapalı kurumların güvenli bölümlerinde yerine getirilir. Bu

hükümlüler kendilerine özgü kurumun bulunmadığı hâllerde yüksek güvenlikli kapalı kurumların kendilerine ayrılan bölümlerine yerleştirilir.

Gözlem ve sınıflandırma merkezleri

MADDE 15 – (1) Hükümlülerin durumlarına uygun kurumlara ayrımı, 5275 sayılı Kanunun 23 üncü maddesinde belirtilen gözlem ve sınıflandırma merkezlerince yapılır.

Açık ceza infaz kurumları

MADDE 16 – (1) Açık kurumlar, hükümlülerin iyileştirilmelerinde, çalıştırılmaları ve meslek edindirilmelerine öncelik verilen, firara karşı engelleri ve dış güvenlik görevlisi bulunmayan, güvenlik bakımından kurum görevlilerinin gözetim ve denetimi ile yetinilen kurumlardır. Açık kurumlar, ihtiyaca göre ayrıca;

- a) Kadın açık ceza infaz kurumları,
  - b) Gençlik açık ceza infaz kurumları,
- şeklinde kurulabilir.

(2) Hükümlülerin açık kurumlara ayrılmalarına ilişkin esas ve usûller yönetmelikte gösterilir.

(3) İlk kez suç işleyen ve iki yıl veya daha az süreyle hapis cezasına hükümlü bulunanların cezaları doğrudan açık kurumlarda yerine getirilebilir.

(4) Açık kurumda bulunan hükümlülerden kınamadan başka bir disiplin cezası alanlar ve hükümlü oldukları suçtan başka bir fiilden dolayı haklarında tutuklama kararı veya soruşturma konusu olan suçun ilgili kanunda öngörülen cezasının üst sınırı yedi yıldan az olmayan bir başka

suçtan soruşturması veya böyle bir suçtan tutuksuz yargılaması devam etmekte olanlar ile yaş, sağlık durumu, bedensel veya zihinsel yetenekleri bakımından çalışma koşullarına uyum sağlayamayacakları saptananlar, kurum yönetim kurulunun kararı ile kapalı kurumlara geri gönderilirler. Bu karar, infaz hâkiminin onayına sunulur.

Çocuk eğitimevleri

MADDE 17 – (1) Çocuk eğitimevleri; çocuk hükümlüler hakkında verilen cezaların, hükümlülerin eğitilmeleri, meslek edinmeleri ve yeniden toplumla bütünleştirilmeleri amaçları güdülerek yerine getirildiği tesislerdir. Bu kurumlarda firara karşı engel bulundurulmaz; kurum güvenliği iç güvenlik görevlilerinin gözetim ve sorumluluğunda sağlanır.

(2) Kurum içinde veya dışında herhangi bir eğitim ve öğretim programına devam eden ve onsekiz yaşını dolduran çocukların, eğitim ve öğretimlerini tamamlayabilmeleri bakımından yirmibir yaşını bitirinceye kadar bu tesislerde kalmalarına izin verilebilir.

(3) Haklarında tutuklama kararı bulunanlar ile 5275 sayılı Kanunun 11 inci ve Tüzüğün 13 üncü maddeleri kapsamına girenler hariç olmak üzere, bu tesislerde bulunan çocuk hükümlüler kapalı kurumlara gönderilmezler.

İKİNCİ BÖLÜM

Personel, Görev, Yetki ve Sorumlulukları

Personel

MADDE 18 – (1) Kurumlar, yönetim bakımından müdürü bulunan ve bulunmayan olmak üzere ikiye ayrılır. Müdürü bulunmayan kurumların amiri, idare memurudur.

(2) Müdürü bulunan kurumlarda; bir müdür ve yeteri sayıda ikinci müdür ile hükümlü ve tutuklu sayısına ve kurumların önem ve niteliğine göre, imkanlar ölçüsünde aşağıda sayılan personel bulundurulabilir.

- a) Yönetim servisinde; idare memuru, ambar memuru ve cezaevi katibi,
- b) Güvenlik ve gözetim servisinde; infaz ve koruma başmemuru ile infaz ve koruma memuru,
- c) Teknik serviste; mühendis, mimar, tekniker, teknisyen, teknisyen yardımcısı,

- d) Psiko-sosyal yardım servisinde; psikolog ve sosyal çalışmacı,
- e) Sağlık servisinde; cezaevi tabibi, dış tabibi, eczacı, veteriner, diyetisyen, sağlık memuru ve hayvan sağlık memuru,
- f) Eğitim ve öğretim servisinde; öğretmen ve kütüphaneci,
- g) İşyurdu servisinde; işyurdu müdürü, sayman, veznedar, tahsildar, işyurdu ambar memuru, satınalma memuru, bütçe, pazarlama ve benzeri işlerden sorumlu görevliler, işçi statüsünde çalışan personel ile gerektiğinde bütçeden aylık alan kadrolu personel,
- h) Yardımcı hizmetler servisinde, santral memuru, gemi adamı, şoför, kaloriferci, aşçı, hizmetli.

(3) Kurumlarda, ikinci müdürler ile diğer personel nöbet ve vardiya yöntemiyle çalıştırılabilir. Nöbet ve vardiya çizelgeleri kurum müdürlüğüne düzenlenir.

Müdürün görevleri

MADDE 19 – (1) Müdür, kurumun en üst amiri olup, aynı zamanda işyurdunun da müdürüdür. Görevlerinden dolayı sıralı amirlerine karşı sorumludur. Müdürün görevleri şunlardır:

- a) Kurum personeli üzerinde mevzuatın öngördüğü şekilde gözetim ve denetim hakkını kullanmak,
  - b) Kurum personeline verilen yazılı veya sözlü emirlerin yerine getirilip getirilmediğini izlemek ve denetlemek,
  - c) Mevzuat ve yetkili mercilerce verilen emirler çerçevesinde kurumun genel idare ve işyurduna ait hesap işlerinin yürütülmesini ve denetimini yapmak,
  - d) Hükümlülerin iyileştirilmesi, bilgilerinin artırılması, atölye çalışmaları, kişisel uğraşlarının düzenlenmesi ve geliştirilmesinin sağlanması bakımından mevzuat hükümlerini uygulamak ve sağlık durumlarıyla yakından ilgilenmek,
  - e) Kamu kurum ve kuruluşları ile bakanlıklar tarafından istenilen istatistiki bilgi ve belgelerin hazırlanmasını sağlamak ve Cumhuriyet başsavcılığına sunmak,
  - f) Haftada en az bir defa olmak üzere gündüzleri, on beş günde en az bir defa olmak üzere de geceleri kurumun bütün faaliyetlerini tetkik ederek, işlerin mevzuat ve emirler çerçevesinde yürüyüp yürümediğini denetlemek ve aldığı sonuçları ve gördüğü eksiklikleri denetleme defterine kaydetmek ve takip etmek,
  - g) Kurum hizmetleriyle ilgili genel ihtiyaçları, öncelikleri, bir sonraki yılda yapılacak işleri belirlemek ve bu konularla ilgili tahmini gider verilerini hazırlayarak Bakanlığa sunmak,
  - h) Asayiş, güvenlik, sağlık ve benzeri konularda ortaya çıkan sorunlarla ilgili gecikmeksizin önlem almak, önlemlerin yetersiz kalması halinde, durumu derhal Cumhuriyet başsavcılığı aracılığıyla Bakanlığa bildirmek,
- 1) Mevzuatla verilen diğer görevleri yapmak.

İkinci müdürün görevleri

MADDE 20 – (1) İkinci müdür, müdürün yardımcısı olup müdür tarafından kendisine verilen işleri yürütür ve müdürün yokluğunda kendisine vekâlet eder. Birden fazla ikinci müdürün bulunması hâlinde, kimin vekâlet edeceği Cumhuriyet başsavcısının görüşü alınarak Bakanlıkça belirlenir.

(2) İkinci müdürler arasındaki iş bölümü kurum müdürü tarafından yapılır ve kendilerine yazılı olarak tebliğ edilir.

(3) Nöbet veya vardiya sırasında görevli ikinci müdür; kurum müdürü veya vekalet eden diğer ikinci müdürün yokluğunda veya acil ve zorunlu hâllerde, kurum müdürünün yetkilerini kullanır.

Yönetim servisi

MADDE 21 – (1) Yönetim servisi, kurumun personel işlemleriyle hükümlü ve tutuklular hakkındaki her türlü idarî ve malî hizmetlerin yürütüldüğü servistir. Yönetim servisinde, idare memuru, ambar memuru ve cezaevi katibi görev yapar.

(2) İdare memuru; müdürü bulunan kurumlarda kurum müdürü ve ikinci müdürlerden sonra gelen yönetici personeldir. İdare memuru, amirlerinin talimatı ile sayman ve ambar memurunun görevleri dışında kalan bütün idarî işleri ve yöneticilikte yetiştirilmek amacıyla farklı servislerde kendisine verilen diğer işleri yapar.

(3) Ambar memuru; ambara gelen malzemeyi teslim alır, giriş çıkış kayıtlarını tutar, muhafaza ve kontrolünü sağlar,

(4) Cezaevi katibi; kurumun yazı işlerini ve müdürün kendisine verdiği diğer işleri yapar.

Güvenlik ve gözetim servisi

MADDE 22 – (1) Güvenlik ve gözetim servisi; kurumun güvenliği, düzeni ve disiplininden sorumludur. Bu serviste infaz ve koruma başmemurları ile infaz ve koruma memurları görev yapar.

(2) Kurum müdürü tarafından seçilen bir infaz ve koruma başmemuru "sorumlu infaz ve koruma başmemuru" olarak görev yapar.

(3) Sorumlu infaz ve koruma başmemuru, kurumun güvenlik ve gözetiminden, bu serviste görev yapmakta olan, infaz ve koruma başmemurları ile infaz ve koruma memurlarının sevk ve idaresi ile organizasyonundan sorumludur. Güvenlik ve gözetim servisinin nöbet cetvellerini düzenler ve bunları kurum müdürüne onaylatır. Müdürün bulunmaması durumunda ikinci müdür ya da idare memuru onay makamıdır.

(4) İnfaz ve koruma başmemuru, kurumdaki güvenlik, düzen ve disiplinin sağlanması için infaz ve koruma memurlarının sevk ve idaresinden sorumlu olup, bu hizmetlerin yerine getirilmesi sırasında kurum müdürü, ikinci müdür veya bu amirlerin bulunmadığı kurumlarda idare memurunun vermiş olduğu emirlerin yerine getirilmesini ve uygulanmasını sağlar. Bu görevlerini yerine getirirken, sorumlu infaz ve koruma başmemurunun talimatına göre hareket ederler.

(5) İnfaz ve koruma memuru, kurumun güvenlik, düzen ve disiplininin sağlanması, hükümlülerin kurum içindeki hareketlerinin takip ve kontrolü ile gözetimi ve kurumun temiz tutulması ile hükümlülerin iç yönetmeliklere uygun surette hareket etmelerini sağlamakla görevli olup, müdür ve ikinci müdür veya bunların bulunmadığı yerlerde idare memuru ile infaz ve koruma başmemuru tarafından verilen görevleri yapar.

(6) Güvenlik ve gözetim servisinde görev yapanlar, aşağıdaki görevleri düzenli olarak yerine getirir.

a) Sayım;

1. Müdürü bulunan ve vardiya sistemi uygulanan kurumlarda, sabah ve akşam sayımları, nöbetçi ikinci müdürün başkanlığında, sorumlu infaz ve koruma başmemuru, vardiya infaz ve koruma başmemurları ile infaz ve koruma memurları tarafından yerine getirilir. Gece sayımları, nöbetçi ikinci müdürün başkanlığında, bulunmaması hâlinde, bu konuda görevlendirilen infaz koruma başmemuru başkanlığında, vardiya infaz ve koruma başmemurları tarafından yapılır. Sayımlarda nöbetçi infaz ve koruma memurları da hazır bulunur.

2. Müdürü bulunmayan kurumlarda yapılan sabah, akşam ve gece sayımları, sorumlu infaz ve koruma başmemuru veya görevlendirilen infaz koruma başmemuru başkanlığında, vardiya infaz ve koruma başmemurları ve nöbetçi infaz ve koruma memurları tarafından yerine getirilir.

3. Sayım sırasında mevcudun tam olup olmadığı kontrol edilir ve sayım defteri sayıma katılan görevliler tarafından isim yazılarak imzalanır.

b) Nöbet: İnfaz ve koruma başmemurları ile infaz ve koruma memurları, vardiya hizmetleri sırasında ya da vardiya dışında görevlendirilmeleri durumunda, kendilerinin sorumluluğuna verilen nöbet yerlerinde görevlerini yerine getirirler. Belirlenen nöbet yerleri

ve burada görev yapacak infaz ve koruma başmemurları ile infaz ve koruma memurlarının isimleri, hazırlanan vardiya çizelgeleri ve nöbet cetvellerinde gösterilir.

(7) İyileştirme çalışmaları: Güvenlik ve gözetim servisi görevlileri, topluma kazandırma çalışmalarına katkı sağlar ve buna ilişkin programlarda öğreticilik yapabilecek ya da bilgi, meslek

ya da sanat nedeniyle o hizmete katkıda bulunabilecek olanlar vardiyada ya da vardiya dışında iyileştirme çalışmalarında ve kurslarda görevlendirilebilir.

(8) İnfaz ve koruma başmemuru ile infaz ve koruma memuru, kurumun güvenliğini bozan firara teşebbüs, isyan, rehin alma, saldırı, yasaya veya düzenlemelere dayalı bir emre karşı aktif veya pasif fiziki direnme gibi olaylar ile 5237 sayılı Kanunun 25 inci maddesindeki meşru savunma ve zorunluluk hâli ortaya çıktığında kurum en üst amirinin izni ile zor kullanılabilir. Acil hâllerde tehlikenin ortadan kaldırılması amacıyla izin alınmaksızın da zor kullanılabilir. Durumu derhâl en üst amire iletir. Zor kullanan personel gerekenden fazla kuvvet kullanamaz.

(9) Çalışma süreleri ve izinler: İnfaz ve koruma başmemurları ile infaz ve koruma memurlarının, zorunlu hâller dışında, günde sekiz saat çalışmaları ve haftada iki gün tatil yapmaları esastır.

(10) Çalışma saatleri ve tatil günleri hazırlanan vardiya çizelgesinde gösterilir.

(11) Personel yetersizliği nedeniyle, dörtlü vardiya sisteminin uygulanmadığı kurumlarda, kurum amirinin önerisiyle, mahallindeki Cumhuriyet başsavcılığı tarafından uygulanacak vardiya sistemine uygun çalışma saatleri belirlenir.

Teknik servis

MADDE 23 – (1) Teknik servis, kurumun araç ve gereçleri ile binanın bakım, onarım ve tamirat işlerinin yapımı, kullanımı, sürekli çalışır durumda olmalarının takibi ve sağlanması gibi teknik işleri yapar. Bu serviste mühendis, mimar, tekniker, teknisyen, teknisyen yardımcısı ve benzeri personel çalışır.

(2) Bu serviste görev yapan personel, genel idare veya işyurdu faaliyetleri ile ilgili olarak çalıştıkları iş kolunun bütün gereklerini yerine getirmekle sorumlu olup, çalışmalarını en az üç ayda bir raporla kurum idaresine bildirir.

Psiko-sosyal yardım servisi

MADDE 24 – (1) Psiko sosyal yardım servisi personel ve hükümlülerin ruh ve beden sağlığı ve bütünlüğüne ilişkin koruyucu, geliştirici programları araştıran, uygulayan ve gerektiğinde tedavi sürecine katılarak psikolojik destek ve müdahalede bulunan, ayrıca hükümlülerin bireysel özelliklerini, yaşam koşullarını ve suç işleme nedenlerini belirleyerek bireysel gelişmelerine yardımcı olan, kurum yaşamına uyumlarını ve toplumsal yaşamla uyumlaşmalarını sağlayan ve bireyin yeniden suç işlemesini engelleyecek önlemleri alan ve bu amaçla gerektiğinde kurum en üst amirinin bilgisi dahilinde, aileler ve sosyal çevreyle görüşme yapan servistir. Psiko-sosyal yardım servisinde, psikolog ve sosyal çalışmacı görev yapar.

(2) İyileştirme programları kapsamında spor alanları, çok amaçlı salon, kütüphane ve iş atölyelerinden yararlanma, meslek edinme kursları gibi faaliyetlere katılabilecek durumdaki hükümlüler ile kurumun iç hizmetlerinde çalıştırılacak hükümlüleri belirleyerek idare ve gözlem kuruluna sunar.

(3) Psiko-sosyal yardım servisi, hükümlülerin gözlem ve sınıflandırma formunu düzenler, ayrıca; servisin çalışmalarıyla ilgili olarak üç ayda bir raporla kurum en üst amirine bildirir.

Sağlık servisi

MADDE 25 – (1) Kurumda koruyucu ve tedavi edici sağlık hizmetlerini cezaevi tabibinin başkanlığında yerine getiren servistir. Sağlık servisinde cezaevi tabibi, diş tabibi, eczacı, veteriner, diyetisyen, sağlık memuru ve hayvan sağlık memuru görev yapar.

(2) Cezaevi tabibinin görevleri:

a) Kurumun sağlık koşullarını düzenleyerek, hükümlülerin ve kurum personelinin muayene ve tedavilerini yapar,

b) Kurumun sağlık koşullarını bozan hareketlerin önlenmesi amacıyla, tedavi olmayı reddedenlerin ve kurumun sağlığını bozacak şekilde hareket edenleri kurum en üst amirine bildirir,

c) Kurumda ortaya çıkan hastalıklar ve bu hastalıkların önlenmesi için alınacak tedbirler ile ayrıca iaşenin kalitesine, miktarına ve dağıtım şekillerine, hükümlülerle personelin temizliğine, kurumun sıhhi tesisat, ısıtma, aydınlatma ve havalandırma tesislerinin sağlık şartlarına elverişli bir şekilde işleyip işlemediğine, beden eğitimi ve spor faaliyetlerinin sağlık şartlarına uygun bir şekilde yürütülüp yürütülmediğine ilişkin hususları tespit etmek maksadıyla, kurumu ayda en az bir kez denetleyerek hazırlayacağı raporu kurum en üst amirine sunar ve sağlık istatistiklerini düzenler,

d) Merkezi bütçe ve işyurdu tarafından alınan tüm gıda maddelerinin muayenesini yapar ve tüketilmesinde sakınca görülen ve imha edilmesi gereken gıda maddelerini tespit eder,

e) Kurumda eczacının bulunmaması durumunda ilaçların dağıtımını sağlar,

f) Sağlık servisinin; tıbbi, idarî ve teknik hizmetlerini mevzuata uygun yürütür ve denetler,

g) Sağlık servisinin, tıbbi kayıt ve arşiv sistemini oluşturur ve kayıtların düzenli ve doğru bir şekilde tutulmasını sağlar,

h) Tıbbi atıkların kontrolü ve imhası için gereken önlemleri alır.

(3) Diş tabibinin görevleri: Hükümlülerle kurum personelinin, ağız ve diş sağlığıyla ilgili koruyucu ve tedavi edici hizmetlerini yapar ve sağlık istatistiklerini düzenler.

(4) Tabiplerin ortak görev ve sorumlulukları: Cezaevi tabibi ve diş tabibi, sağlık servisinde çalışan diğer personel ile birlikte, aşağıda belirtilen işleri yapmak amacıyla, ortak görev anlayışı içinde hareket eder.

a) Sağlık gözetimi: Tabipler kurumu sık sık denetler ve kurumun mevcuduna göre ayda bir veya iki kez olmak üzere kurumun tamamını gezerek, kurumun genel sağlık durumunu kontrol eder, acele önlem alınmasını gerektiren bir hastalığın bulunması hâlinde durumu derhâl kurum en üst amirine bildirir,

b) Tabipler, diğer unvanlardaki personel gibi kurumun özelliği dikkate alınarak vardiya sistemine göre çalıştırılabilir. Vardiya sisteminin uygulanmadığı hâllerde, önemli bir rahatsızlığın bildirildiği durumlarda, günün her saatinde kuruma gelerek gerekli önlemleri alır.

(5) Eczacının görevleri:

a) Eczacı; cezaevi tabibinin vereceği reçetelere göre ilâçları hazırlar, yeşil ve kırmızı reçeteye satılan uyuşturucu ve uyarıcı nitelikteki ilâçların tane olarak verilmesini ve huzurda içirerek kontrolünü yapar, diğer ilâçları ise cezaevi tabibinin belirlediği miktarda hastalara verir,

b) Kurumda bulunan ilâçları korur ve gereken ilâçları almak için cezaevi tabibine zamanında haber verir.

(6) Veterinerin görevleri: Hayvancılık faaliyetinde bulunulan işyurtlarında, üretimin sağlıklı biçimde yapılabilmesi için koruyucu ve tedavi edici önlemleri alır, üretimi plânlar, ırkların seçimi ve geliştirilmesini sağlar, alanıyla ilgili olarak her ay kurum en üst amirine rapor sunar ve istatistikleri düzenler.

(7) Diyetisyenin görevleri: Kurumlarda kalan hükümlüler ile iâşe edilen personelin yeterli kalori esasına göre sağlıklı beslenmesini sağlayıcı düzenlemeler ile günlük, haftalık ve aylık iâşe plânlamalarını yapar, rahatsızlığı bulunanlar için, uygun yemeklerin hazırlanması ve bu konularla ilgili diğer işlerin yerine getirilmesini sağlar.

(8) Sağlık memurunun görevleri: Cezaevi tabibinin gözetimi altında olup, onun göstereceği işleri yapar. Meslekî bilgisi ve yetkisi çerçevesinde koruyucu ve tedavi edici hizmetleri yerine getirir.

(9) Hayvan sağlık memurunun görevleri: Hayvancılık faaliyetinde bulunulan işyurtlarında meslekî bilgisi ve yetkisi çerçevesinde koruyucu ve tedavi edici hayvan sağlık hizmetlerini yerine getirir.

Eğitim ve öğretim servisi

MADDE 26 – (1) Kurumdaki eğitim ve öğretim hizmetleri ile kültürel etkinlikler ve kütüphane çalışmalarının yürütüldüğü servistir. Kurumların eğitim ve öğretim servislerinde öğretmen ve kütüphaneci görev yapar.

(2) Öğretmenin görevleri:

a) Hükümlülerin eğitim ve öğretimleri ile manevî kalkınmalarını sağlar, örgün ve yaygın eğitime devam eden hükümlülerin okul kayıtları, sınava giriş işlemleri, sevk hâlinde okul kayıtlarının nakledilmesi gibi eğitim ve öğretimleri için gerekli her türlü işlemleri yürütür ve konu hakkında bilgilendirme yapar,

b) Her yılın eğitim ve öğretim döneminin başlangıcında eğitim ve öğretim, kurs gibi görev alanına giren konularda bir yıllık plan hazırlayarak kurum en üst amirine sunar ve eğitim ve öğretim istatistiklerini düzenler,

c) Yıl içinde değişebilecek koşullar nedeniyle, yıllık plânda değişiklikler yapar,

d) Kütüphanecinin bulunmadığı hâllerde onun görevlerini yerine getirir,

e) Öğretmen, okuma yazma bilmeyen hükümlülere, okuma yazma öğretilmesinden sorumludur. Herhangi bir sebeple öğrenme güçlüğü görülenler, öğretmen tarafından kurum en üst amirine bildirilir. Kurum en üst amiri ve öğretmen bunların okuma yazma öğrenmeleri için gereken önlemleri alır,

f) Öğretmen, kurumda eğitim ve öğretim faaliyetlerine devam edenlerin isimlerini, başladıkları tarihi, hangi sınıfa devam ettiklerini, başlangıçtaki öğrenim düzeylerini, eğitim ve öğretimde gösterdikleri ilerlemeyi, başarısını, devam sürelerini, sınıf yükselmelerini, davranış notlarını, gözlem ve sınıflandırma formunun ilgili bölümüne kaydeder.

(3) Kütüphanecinin görevleri : Kütüphane ve kitaplığa gelen eserlerin kaydını yapar, bakım ve muhafazasını, dağıtılıp toplanmasını, kütüphane ve kitaplık olarak ayrılan yerin düzeni ile her türlü ihtiyaçlarını tespit eder.

İşyurdu servisi

MADDE 27 – (1) Kurumun işyurdu çalışmalarını düzenleyerek, bunların etkinlik ve verimlilik ilkeleriyle gerçekleşmesini, hükümlülere meslek edindirilmesini, piyasa şartlarına uygun üretim yapılmasını ve işyurduna ilişkin işlemlerin yürütülmesini sağlayan servistir.

(2) İşyurdu servisinde; işyurdu müdürü, sayman, veznedar, tahsildar, işyurdu ambar memuru, satınalma memuru, bütçe, satın alma, pazarlama ve benzeri işlerden sorumlu görevliler ile işçi statüsünde çalışan personel görev yapar. Gerektiğinde kurumun kadrolu personeli de işyurdu hizmetlerinde çalıştırılabilir.

(3) Saymanın görevleri; işyurdunun para ve muhasebe işlerini, mevzuat çerçevesinde yerine getirir, muhasebe defterleri ile sarf evrakını düzenler ve korur, işyurdu ayniyat hesaplarının tutulması ile ilgili işlemleri yapar.

(4) Veznedarın görevleri: vezne teşkilatı bulunan işyurtlarında, kasadan yapılacak ödemelerin veya kasaya yapılan tahsilatla ilgili işlemleri ve kayıtları düzenler. Kasa mevcudunun kayıtlar ile mutabakatını sağlar, vezne işlemlerini mevzuata uygun olarak yürütür.

(5) Tahsildarın görevleri; tahsildar makbuzlarına istinaden, haricen yapılacak tahsilatı gerçekleştirir, günlük tahsilatı bordro düzenlemek suretiyle vezneye yatırır, veznedarın bulunmadığı zamanlarda bu göreve vekalet eder.

(6) Ambar memurunun görevleri; işyurdu ambarına gelen malzemenin teslim alınması, kayıtlarının tutulması ve muhafazası ile ihraç işlemlerini yapar. Bu husustaki belgeleri düzenler ve korur.

(7) Satınalma memurunun görevleri; işyurdu müdürü veya ihale yetkilisinin, satınalma öncesi veya satınalma sırasında vereceği görevleri yapar.

(8) Bütçe, pazarlama ve benzeri işlerden sorumlu görevliler; işyurdunun bütçe, pazarlama, araştırma ve geliştirme gibi hizmetlerini yürütürler.

(9) İşçi statüsünde çalışan personel; işyurdu faaliyetlerinde iş kanunlarına tâbi olarak, sürekli ve süreksiz işlerde belirli ve belirsiz süreli, kısmi ve tam süreli, deneme süreli ve diğer türde oluşturulan sözleşmeleri ile personel çalıştırılabilir. Bu personelden bazıları atölye şefi veya usta olarak görevlendirilebilir. Bunlar aşağıdaki görevleri yerine getirir;

a) Atölye şefleri ve ustalar, hükümlülerin atölyelerde verimli bir şekilde çalışmalarını, meslek ve sanatlarını koruyup geliştirmelerini veya meslek ve sanat öğrenmelerini sağlar, bu çalışmalara fiilen katılır,

b) Hükümlülerin salıverilmesinden sonra hayatını kazanabileceği bir meslek öğrenebilmesinden atölye şefleri sorumludur,

c) Herhangi bir şekilde meslek öğrenmekte yetersizliği görülen hükümlüler atölye şefi tarafından kurum en üst amirine bildirilir.

(10) İşçi statüsünde çalıştırılan personelin ücret ve diğer sosyal hakları işyurdu bütçesinden karşılanır.

Yardımcı hizmetler servisi

MADDE 28 – (1) Kurumun santral hizmetleri, temizlik, ısınma, ulaşım, yemek yapımı, malzeme taşınması, boşaltılması ve yüklemesi ile evrakın ilgili yerlere götürülüp getirilmesi gibi görevleri yerine getiren servistir. Yardımcı hizmetler servisinde santral memuru, gemi adamı, şoför, kaloriferci, aşçı, hizmetli gibi personel görev yapar. Bu personel, kurumun en üst amirinin vereceği işler ile çalıştığı iş kolunun bütün gereklerini yerine getirir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Personelin Yükümlülüğü ve Yasaklar

Personelin genel tutumu

MADDE 29 – (1) Kurumlarda çalışan personel, kamu görevlilerinin tâbi olduğu mevzuata uygun hareket eder.

(2) Görevin özelliği nedeniyle, hükümlülere karşı ciddi, dürüst ve tarafsız davranır. Görev gerekleri ve hükümlülerin eğitilerek yeniden topluma kazandırılması çalışmalarının zorunlu kıldığı ilişkiler dışında, hükümlüler ve yakınları ile herhangi bir suretle kişisel ilişki kuramaz.

Eşit işlem

MADDE 30 – (1) Kurum personeli, bütün hükümlü ve yakınlarına dil, din, mezhep, ırk, renk, cinsiyet ve düşünce ayrımı gözetmeksizin eşit işlem yapmak zorundadır.

Yasak tutum ve davranışlar

MADDE 31 – (1) Kurum personeli, kamu görevlileri için yasaklanmış tutum ve davranışlarda bulunmamak zorundadır.

(2) Hükümlü veya yakınlarından, her ne ad altında olursa olsun, para, hediye veya buna benzer şeyleri almaları, vermeleri veya bunlarla alım satım işlemleri yapmaları yasaktır.

Sır saklamak

MADDE 32 – (1) Kurum personeli, görevi nedeniyle kendisine verilen veya edindiği bilgileri ve gizli kalması gereken diğer belgeleri kanunlarla belirtilen hâller dışında açıklayamaz veya yayınlamaz.

Personel hakkında uygulanacak disiplin işlemleri

MADDE 33 – (1) Kurum personeli hakkında, 657 sayılı Kanunda ve Adalet Bakanlığı Disiplin Kurulları ve Disiplin Amirleri Yönetmeliğinde yazılı disiplin işlemleri uygulanır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM **Kurulların Oluşumu ve Çalışması**

İdare ve gözlem kurulu

MADDE 34 – (1) İdare ve gözlem kurulu; kurum müdürünün başkanlığında, gözlem ve sınıflandırmadan sorumlu ikinci müdür, idare memuru, cezaevi tabibi, psikiyatrist, psikolog, sosyal çalışmacı, öğretmen, infaz ve koruma başmemuru ile kurum müdürü tarafından teknik personel arasından seçilen bir görevliden oluşur.

(2) Birinci fıkrada sayılan personelin tamamının kurumda bulunmaması hâlinde, kurul mevcut olanlarla oluşturulur.

İşyurdu yönetim kurulu

MADDE 35 – (1) İşyurdu yönetim kurulu; işyurdu müdürünün başkanlığında, işyurdandan sorumlu ikinci müdür, sayman, idare memuru, ambar memuru ve cezaevi katibinden oluşur.

(2) Teknik işler, malzeme alımları ve taahhüt işleri ile ilgili konuların görüşülmesinde yönetim kuruluna, işin içeriğine göre konuyla ilgili bir personel ve atölye şefi de katılabilir.

Disiplin kurulu

MADDE 36 – (1) Disiplin kurulu; kurum müdürünün başkanlığında idare memuru, psiko-sosyal yardım servisinde görevli her meslek grubundan kurum müdürü tarafından seçilen birer temsilci, öğretmen, atölye şefi ile sorumlu infaz ve koruma başmemurundan oluşur.

(2) Birinci fıkrada sayılan personelin tamamının kurumda bulunmaması hâlinde, kurul, mevcut olanlarla oluşturulur.

Eğitim kurulu

MADDE 37 – (1) Eğitim kurulu; kurum müdürünün başkanlığında, eğitimden sorumlu ikinci müdür, cezaevi tabibi, psikolog, sosyal çalışmacı ve kurumda görev yapan bütün öğretmenler ile kütüphaneciden oluşur.

2) Birinci fıkrada sayılan personelin tamamının kurumda bulunmaması hâlinde kurul mevcut olanlarla oluşturulur.

Kurulların toplanması

MADDE 38 – (1) Kurullar mevcut üyelerinin çoğunluğuyla toplanır ve toplantıya katılanların çoğunluğu ile karar verir. Oylarda eşitlik olması halinde başkanın bulunduğu tarafa üstünlük tanınır.

(2) Kurum müdürü, kurulları ayda bir kez ve gerektiğinde her zaman toplayabilir. Ancak, işyurdu yönetim kurulu, düzenli olarak haftada bir defa toplanır.

(3) Kurullarda görüşülecek konular müdür tarafından belirlenir.

(4) Müdürü bulunmayan kurumlarda kurulların oluşturulmasına imkan bulunmayan hallerde kurullar, kurum amirinin başkanlığında, hükümet tabibi, öğretmen, infaz ve koruma başmemuru ile infaz ve koruma memurundan oluşturulur.

Kararların deftere geçirilmesi

MADDE 39 – (1) Kurullar tarafından verilen kararlar ilgili kurulların karar defterine yazılır, üyeler tarafından imzalanır ve teftişe hazır halde tutulur. Bu defterlere kayıt usul ve esasları yönetmelikte gösterilir.

İdare ve gözlem kurulunun görev ve yetkileri

MADDE 40 – (1) İdare ve gözlem kurulu aşağıda sayılan işleri yapmakla görevli ve yetkilidir;

- a) Hükümlülerin suç türlerini belirleyerek, durumlarına uygun kurumlara ayrılmaları ve bunlara uygun olacak infaz ve iyileştirme rejimini saptamak,
- b) Hükümlülerin kurumlara kabullerinden sonra kalacakları odaları belirlemek,
- c) Kurumlarda kalmakta olan hükümlüleri gruplandırmak,
- d) Hükümlülerin kalmakta oldukları odaları değiştirmek,
- e) Hükümlülerin bireysel olarak, psiko-sosyal yardım servisinde hazırlanan iyileştirme programlarına uyumunu ve sonuçlarını değerlendirmek,
- f) İyileştirme programları kapsamında spor alanları, çok amaçlı salon, kütüphane ve iş atölyelerinden yararlanma gibi faaliyetlere katılabilecek durumdaki hükümlüler ile kurumun iç hizmetlerinde çalıştırılacak hükümlülerin belirlenmesi ile ilgili karar almak,
- g) Tehlikeli hâli bulunan ya da örgüt mensubu olan hükümlülerle ilgili olarak, telefon görüşmeleri ile radyo, televizyon yayınları ve internet olanaklarından yararlanma hakkının kısıtlanmasına karar vermek,
- h) Açık kurumlar ile eğitimevlerinde bulunan hükümlülerin kurum dışındaki eğitim, ağaçlandırma, çevre düzenlemesi ve temizliği, doğal afet sonrası yardım, tiyatro çalışmaları gibi sosyal, kültürel ve sportif etkinliklere katılacak hükümlülerin kurum dışına çıkabilmeleri için karar almak,
- ı) Açık kurumlarda ve eğitimevlerinde kalan hükümlülerin, oda ve eklentilerinde bulundurabilecekleri eşyaların cinsleri ve miktarlarını belirlemek,
- j) Koşullu salıvermeye ve uygulanacak infaz rejimine esas teşkil edecek iyi hâl kararını almak,
- k) Mevzuatla verilen diğer görevleri yerine getirmek.

(2) İdare ve gözlem kurulu yukarıda sayılan görevlerini yerine getirirken diğer kurulların önerilerini de dikkate alır.

(3) İdare ve gözlem kurulunun (b) ilâ (ı) bentlerinde sayılan görevleriyle ilgili olarak aldığı kararlarla diğer kurulların kararları arasında uyumsuzluk bulunması durumunda, psiko-sosyal yardım servisinde çalışan personelin görüşü de alındıktan sonra, idare ve gözlem kurulu tarafından verilecek karar uygulanır.

İşyurdu yönetim kurulunun görev ve yetkileri

MADDE 41 – (1) İşyurdu yönetim kurulu aşağıda sayılan işleri yapmakla görevli ve yetkilidir;

- a) İşyurdunun geliştirilmesine ve genel gidişine ait her türlü faaliyetlere yön vermek,
- b) Hükümlülerin iyileştirme programları çerçevesinde çalıştırılmalarını sağlamak,
- c) Sürekli veya geçici olarak kurum işlerinde çalıştırılacak işçilere işyurdu tarafından ödenecek ücretleri ve bunların iş akitlerinin feshi konularında İşyurtları Kurumu Daire Başkanlığına öneride bulunmak,
- d) Kurumda üretilip satışa arz edilen ürünlerin satış fiyatını belirlemek,
- e) İşyurdunda fazla çalışma yapılmasına ilişkin önerileri karara bağlamak,
- f) Bakanlık, İşyurtları Kurumu Yüksek Kurulu, Genel Müdürlük ve İşyurtları Kurumu Daire Başkanlığının onayını gerektiren işlemler hakkındaki kararları onaya sunmak,
- g) Mevzuatla verilen diğer görevleri yerine getirmek.

Disiplin kurulunun görev ve yetkileri

MADDE 42 – (1) Disiplin kurulu aşağıda sayılan işleri yapmakla görevli ve yetkilidir;

- a) Hükümlüleri tutum ve davranışlarına göre ödüllendirmek,
- b) Hükümlülere uyarma, kınama ve bazı etkinliklere katılmaktan alıkoyma cezaları dışında kalan disiplin cezalarını vermek,
- c) İyi hâlin tespitine esas oluşturacak görüş bildirmek,
- d) 5275 sayılı Kanunda öngörülen hallerde disiplin cezalarını kaldırmak,

e) Hükümlülere gelen veya hükümlüler tarafından gönderilen mektup, telgraf ve faks iletilerinden mektup okuma komisyonu tarafından sakıncalı olduğu değerlendirilenlerin, ilgililerine verilir verilmemesine karar vermek,

f) Mevzuatla verilen diğer görevleri yerine getirmek.

Eğitim kurulunun görev ve yetkileri

MADDE 43 – (1) Eğitim kurulu aşağıda sayılan işleri yapmakla görevli ve yetkilidir;

a) Kurumda uygulanacak eğitim ve iyileştirme programlarının esaslarını belirlemek, izlemek ve değerlendirmek,

b) Kuruma yeni gelen hükümlüyle ilgili gerekli araştırmanın yapılmasını, rapor hazırlanmasını sağlamak ve bu raporları değerlendirmek,

c) Eğitim ve iyileştirme programlarının işleyişini ve sonuçlarını değerlendirerek, kullanılan yöntemlerde yapılması gereken değişiklikleri saptamak ve uygulanmasını sağlamak,

d) Eğitim-öğretim programları çerçevesinde hükümlülerin eğitim giderlerinin karşılanması için yapılacak çalışmaları plânlamak,

e) Hükümlülerin korunması, eğitimleri ve yönlendirilmeleri konusunda duyarlılık oluşturulması, kurumların işleyişi ve önemi hakkında kamuoyunun bilgilendirilmesi ile ilgili çalışmalar yapmak,

f) Hükümlü ile durumu hakkında bilgi sahibi olması gerekli ya da yararlı görülen kişi, kurum ya da kuruluşları, özel hayata saygı, gizlilik ve etik kurallarına uygun biçimde bilgilendirmek,

g) Kurum kitaplık veya kütüphanesine satın alma, bağış ya da ödünç alma gibi yollarla kazandırılacak yayınların tespitini yapmak,

h) Kuruma gelen kitabın, kitaplık ya da kütüphaneye kabul edilip edilmemesine karar vermek,

ı) Kuruma gelen her türlü yayının, kurum güvenliğini tehlikeye düşüren veya müstehcen haber, yazı, fotoğraf ve yorumları kapsayan nitelikte olup olmadığına karar vermek,

j) Kitap okumayı özendirici çalışmalar yapmak,

k) Kurum dışından getirilecek kişileri ve bu kişilerin yapacağı etkinlikleri ve konusunu belirlemek,

l) Mevzuatla verilen diğer görevleri yerine getirmek.

BEŞİNCİ BÖLÜM

İç Güvenlik

Kurumların iç güvenliği

MADDE 44 – (1) Kurumların iç güvenliği, Bakanlığa bağlı infaz ve koruma görevlileri tarafından sağlanır. İç güvenlik görevlileri, gerektiğinde dış güvenlik görevlileri ile işbirliği yapar.

(2) Açık kurumlar ile çocuk eğitimevlerindeki idare ile infaz ve koruma görevlileri; firarların önlenmesi, asayiş ve disiplinin sağlanması için gözetim ve denetimle yükümlüdürler.

(3) Kurumlarda meydana gelen isyan, yangın, deprem, toplu firar, tünel kazma, duvar delme gibi asayiş ve güvenlikle ilgili olaylarda, iç güvenlik görevlilerinin yetersiz kalması hâlinde, kurum en üst amirinin istemi üzerine, kapalı kurumlarda dış güvenlik görevlileri, açık kurumlar ile eğitimevlerinde kolluk görevlileri kuruma girerek olaya müdahale etmek suretiyle gerekli tedbirleri alır.

(4) Asayiş ve güvenlikle ilgili olarak, kurumda meydana gelen olayın yatıştırılması ve gerekli tedbirlerin alınması için kurum dış güvenlik görevlilerinin de yetersiz kalması hâlinde, kurum en üst amirinin Cumhuriyet başsavcılığı aracılığıyla yapacağı yazılı istem üzerine,

kolluk kuvvetlerinden veya mahalli diğer kuvvetlerden ya da olayın kapsam ve mahiyetine göre diğer kamu kurum ve kuruluşlarından yardım alınabilir.

Kapıların açılmaması ve temasın önlenmesi

MADDE 45 – (1) Kapalı kurumlarda oda ve koridor kapıları kapalı tutulur. Kapılar aşağıdaki hâllerde açılır:

- a) Cezaevi tabibine, revir, hamam ve berbere gitme, başka odaya nakil,
- b) Hastane ve duruşmaya gönderme ve başka kuruma nakil,
- c) Salıverilme, ziyaret, arama, sayım, denetim, eğitim, öğretim, spor ve iyileştirme çalışmaları, kurumda çalıştırma,
- d) Kurullara çağırılma,
- e) Ölüm, deprem veya yangın gibi olağanüstü hâller,
- f) Kurum idaresince gerekli görülen hâller.

(2) Hükümlüler, yukarıda sayılan hâller dışında, diğer odalardaki hükümlüler ve kurum görevlileri ile temasta bulunamazlar.

(3) Odaların havalandırma bahçesine açılan kapılarının açılış ve kapanış saatleri, kurumların fiziki yapıları, kapasiteleri, mevcutları ve bölgenin coğrafi koşulları değerlendirilerek kurumun iç yönetmeliğinde düzenlenir.

Arama, güvenlik tatbikatı ve sayım

MADDE 46 – (1) Kurumlarda, oda ve eklentilerinde, hükümlünün üst ve eşyasında habersiz olarak her zaman arama yapılabilir. Kurumun tamamında her ay bir kez mutlaka arama yapılır. Oda ve eklentilerinde yapılacak aramalarda bir hükümlü hazır bulundurulur.

(2) Hükümlünün üzerinde, kuruma sokulması veya bulundurulması yasak madde veya eşya bulunduğu dair makul ve ciddi emarelerin varlığı ve kurum en üst amirinin gerekli görmesi hâlinde, çıplak olarak veya beden çukurlarında aşağıda belirtilen usullere göre arama yapılabilir.

a) Çıplak arama, hükümlünün utanma duygusunu ihlal etmeyecek şekilde ve kimsenin görmemesini sağlayacak tedbirler alınarak gerçekleştirilir,

b) Arama sırasında önce bedenin üst kısmındaki giysiler çıkarttırılır, bedenin alt kısmındaki giysiler üst kısmındaki giysiler giyildikten sonra çıkarttırılır. Bu giysiler de mutlaka aranır,

c) Çıplak arama sırasında bedene dokunulmaması için gerekli özen gösterilir. Aranan kişinin beden çukurlarında bir şeyin bulunduğu dair makul ve ciddi emarelerin bulunması hâlinde öncelikle, hükümlüden madde veya eşyanın kendisi tarafından çıkartılması istenir, aksi hâlde bunun zor kullanılarak gerçekleştirileceği bildirilir. Beden çukurlarındaki arama, cezaevi tabibi tarafından yerine getirilir,

d) Çıplak olarak arama, mümkün olan en kısa süre içinde bitirilir.

(3) Beden ve üst aramaları aynı cinsiyetten güvenlik ve gözetim görevlileri tarafından yapılır.

(4) Aramalar, gerektiğinde dış güvenlik görevlileri veya kolluk kuvvetleriyle ya da diğer kamu görevlilerince ortaklaşa gerçekleştirilebilir.

(5) Kurum en üst amiri, Cumhuriyet başsavcısına bilgi vermek suretiyle önceden hazırlanan olağanüstü hâl plânlarına göre kurumun fiziksel özelliği ve mevcudunu değerlendirerek, yılda en az iki kez olmak üzere uygun gördüğü zamanlarda diğer kamu görevlilerinin katılımıyla; isyan, firar, yangın ve benzeri olaylara karşı tatbikat yaptırır.

(6) Sayımlar, Tüzüğün 22 nci maddesinde belirtilen görevliler tarafından, dörtlü vardiya hizmetinin uygulandığı kurumlarda sabah, akşam ve gece olmak üzere günde üç kez, diğer vardiya hizmetlerinin uygulandığı kurumlarda ise her vardiya değişiminde yapılır.

(7) İdare tarafından uygun görülmesi durumunda, her zaman sayım yapılabilir. Olağanüstü durumlarda, kurum en üst amirinin talebi, Cumhuriyet başsavcısının oluru ile dış güvenlik görevlileri sayımlara katılabilir.

(8) Sayımlar, yatma plânları da göz önünde bulundurularak odalarda yapılır. Sayımın yapılış şekli, kurum güvenliğini tehlikeye düşürmeyecek biçimde odada bulunan hükümlülerin sayısı dikkate alınarak idare tarafından belirlenir.

(9) Arama ve sayımlar sırasında insan onuruna saygı esastır.

ÜÇÜNCÜ KISIM **Cezalar, Tedbirler ve İnfazla İlgili Kararlar**

BİRİNCİ BÖLÜM **Hapis Cezalarının İnfazı**

Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasının infazı

MADDE 47 – (1) Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası, hükümlünün hayatı boyunca devam eder. Bu ceza, aşağıda belirtilen esaslara göre infaz edilir:

- a) Hükümlü, tek kişilik odada barındırılır,
- b) Hükümlüye, günde bir saat açık havaya çıkma ve spor yapma hakkı tanınır,
- c) Risk ve güvenlik gerekleri ile iyileştirme ve eğitim çalışmalarında gösterdiği gayret ve iyi hâle göre; hükümlünün, açık havaya çıkma ve spor yapma süresi uzatılabileceği gibi kendisi ile aynı üniteye kalan hükümlülerle temasta bulunmasına sınırlı olarak izin verilebilir,
- d) Hükümlü yaşadığı yerin olanak verdiği ve idare ve gözlem kurulunun uygun göreceği bir sanat veya meslek etkinliğini yürütebilir,
- e) Hükümlü, kurum idare ve gözlem kurulunun uygun gördüğü hâllerde ve onbeş günde bir kez olmak üzere (f) bendinde gösterilen kişilere, süresi on dakikayı geçmemek üzere telefon edebilir,
- f) Hükümlüyü eşi, altsoy ve üstsoyu, kardeşleri ve vasisi, belirlenen gün, saat ve koşullar içerisinde onbeş günlük aralıklarla ve günde bir saati geçmemek üzere ziyaret edebilirler,
- g) Hükümlü hiçbir suretle kurum dışında çalıştırılmaz ve kendisine izin verilmez,
- h) Hükümlü kurum iç yönetmeliğinde belirtilenlerin dışında herhangi bir spor ve iyileştirme faaliyetine katılamaz,
- ı) Hükümlünün cezasının infazına, hiçbir surette ara verilemez. Hükümlü hakkında uygulanacak tüm sağlık tedbirleri, tıbbî tetkik ve zorunluluklar hariç kurumlarda, mümkün olmadığı takdirde tam teşekküllü Devlet ya da üniversite hastanelerinin tek kişilik ve yüksek güvenli mahkûm koşullarında uygulanır.

Müebbet hapis cezası

MADDE 48 – (1) Müebbet hapis cezası, hükümlünün hayatı boyunca devam eder. Bu ceza, süreli hapis cezasına uygulanan infaz rejimine göre infaz edilir.

Süreli hapis cezası

MADDE 49 – (1) Süreli hapis cezası, kanunlarda aksi belirtilmeyen hâllerde bir aydan az, yirmi yıldan fazla olamaz.

(2) Hükmedilen bir yıl veya daha az süreli hapis cezası, kısa süreli hapis cezasıdır.

(3) Süreli hapis cezası, tüzükte belirtilen infaz rejimine göre yerine getirilir.

Kısa süreli hapis cezasına seçenek yaptırımlar

MADDE 50 – (1) Kısa süreli hapis cezasına seçenek yaptırımlar, 5237 sayılı Kanunun 50 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) ilâ (f) bentlerine göre, suçlunun kişiliğine, sosyal ve ekonomik durumuna, yargılama sürecinde duyduğu pişmanlığa ve suçun işlendiği özelliklere göre mahkemece belirlenen yaptırım şekilleridir.

Seçenekli yaptırımlarda uygulanacak rejim

MADDE 51 – (1) Kısa süreli hapis cezası yerine hükmedilen adli para cezasının infazı:

a) 5237 sayılı Kanunun 50 nci maddesine göre hapis cezasına seçenek olarak mahkemece belirlenen adlî para cezası, hükümde yer alan para miktarı Devlet Hazinesine ödenerek yerine getirilir,

b) Kesinleşen adlî para cezasını içeren ilâm, Cumhuriyet başsavcılığına verilir. Cumhuriyet savcısı hapis cezasından çevrilen adlî para cezasının otuz gün içinde ödenmesi için hükümlüye bir ödeme emri tebliğ eder,

c) Hükümde, adlî para cezası taksidde bağlanmamış ise, otuz günlük süre içinde adlî para cezasının üçte birini ödeyen hükümlünün isteği üzerine geri kalan kısmının birer ay ara ile iki eşit taksitte ödenmesine imkan sağlanır. İlk taksidin süresinde ödenmemesi hâlinde, durum mahkemeye bildirilir. Cumhuriyet savcısının talebi üzerine mahkemece, kısa süreli hapis cezasının kısmen infazına karar verilir ve bu karar derhâl infaz edilir,

d) Hükümde adlî para cezası taksidde bağlanmış ise kararda belirtilen süreye göre infaz edilir. Otuz gün içinde ilk taksidin ödenmemiş olması hâlinde, durum mahkemeye bildirilir, kararda yer almamış olsa bile Cumhuriyet savcısının talebi üzerine hükmü veren mahkemece kısa süreli hapis cezasının tamamen infazına, sonraki bir taksitin ödenmemiş olması hâlinde ise kısmen infazına karar verilir ve bu karar derhâl infaz edilir,

e) Bu fıkra hükümlerine göre hapis cezasından adlî para cezasına çevrilip de ödenmeyen adlî para cezasının mahkemece hapis cezasına dönüştürülmesi hâlinde bu cezanın infazında koşullu salıverilme hükümleri uygulanır,

f) Bu fıkra hükümlerine göre çocuklar hakkında hapis cezasından adlî para cezasına çevrilen ancak ödenmeyen adlî para cezaları yeniden hapse dönüştürülemez. Bu cezalara ilişkin ilâm, tahsili için mahallin en büyük mal müdürlüğüne gönderilir. Bu makamlarca, 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna göre adlî para cezası tahsil edilir. İlâmın gönderme tarihi esas alınmak suretiyle Cumhuriyet başsavcılığınca infaz defterindeki kayıt kapatılır ve mahkemesine bildirilir,

g) 5237 sayılı Kanunun 50 nci maddesinin dördüncü fıkrasına göre taksirli suçlardan dolayı hükümlenilen hapis cezalarının adlî para cezasına çevrilmesi hâlinde, bu cezanın infazı hakkında da bu fıkra hükümleri uygulanır.

(2) Mağdurun veya kamunun uğradığı zararın giderilmesi yaptırımının infazı:

a) Mağdurun veya kamunun uğradığı zararın giderilmesi, suç nedeniyle uğranılan zararın aynen iade edilmesi, suçtan önceki hâle getirilmesi veya tazmin edilmesi suretiyle tamamen giderilmesi şeklinde yerine getirilir,

1. Zararın aynen iade edilmesi; hükümlünün işlediği suç nedeniyle haksız olarak ele geçirdiği şeyi aynen ya da satın almak suretiyle suçtan zarar görene iade etmesidir.

2. Suçtan önceki hâle getirme; suç nedeniyle verilen zararın, hükümlü tarafından ya da başkası aracılığıyla çalışmak, çalıştırılmak, tamir etmek veya buna benzer faaliyetlerle giderilmesidir.

3. Zararın tazmin edilmesi; suç nedeniyle verilen zararın bedelinin suçtan zarar görene ödenerek tazmin edilmesidir.

b) Mağdurun veya kamunun uğradığı zararın miktarı, mahkemece kararda belirtilmemiş ise, 5275 sayılı Kanunun 98 inci maddesine göre Cumhuriyet savcısının talebi ile uğranılan zararın tespiti mahkemeden istenir,

c) Mağdurun ya da kamunun uğradığı zararın tamamen giderilmesini içeren kesinleşmiş ilâm, Cumhuriyet başsavcılığına verilir. Cumhuriyet savcısı, zararın otuz gün içinde tamamen giderilmesini hükümlüye tebliğ eder,

d) Hükümlü adresine yapılan bu tebligatta gösterilen zararı, otuz günlük süre içinde tamamen gidermezse Cumhuriyet başsavcılığınca, durum hükmü veren mahkemeye bildirilir.

(3) Bir eğitim kurumuna devam etme yaptırımının infazı:

a) Bir eğitim kurumuna devam etme yaptırımının infazı, hükümlünün mahkeme kararıyla en az iki yıl süreyle, bir meslek veya sanat edinmeyi sağlamak amacıyla

gerektiğinde barınma imkanı da bulunan eğitim kurumunda eğitime tabi tutulması suretiyle yerine getirilir,

b) Denetimli serbestlik ve yardım merkezi şube müdürlüğü ya da bürosu, ilgili kurumlarla işbirliği yaparak, bölgelerinde bulunan eğitim kurumlarını belirler ve mahkemelere verir,

c) Kesinleşen bir eğitim kurumuna devam etme yaptırımını içeren ilâm Cumhuriyet başsavcılığına verilir. Cumhuriyet başsavcılığınca ilâm denetimli serbestlik ve yardım merkezi şube müdürlüğüne ya da bürosuna gönderilir. Bu birimlerce yapılacak tebligatta on gün içinde hükümlünün kararın infazı için başvurması istenir. Başvuru halinde hükümlüye eğitim kurumuna devam etme yaptırımının infaz şekli bildirilir. Hükümlünün, haklı, geçerli ve gerektiğinde belgelendirilebilen mazereti olmaksızın on gün içinde gelmemesi ve otuz gün içinde seçenek yaptırımın infazına başlanmaması hâlinde durum Cumhuriyet başsavcılığı aracılığı ile mahkemeye bildirilir.

(4) Belirli yerlere gitmekten veya belirli etkinlikleri yapmaktan yasaklanma yaptırımının infazı:

a) Belirli yerlere gitmekten veya belirli etkinlikleri yapmaktan yasaklanma yaptırımının infazı, hükümlünün mahkeme kararıyla mahkum olduğu hapis cezasının yarısından, bir katına kadar süreyle belirli yerlere gitmekten ya da belirli etkinlikleri yapmaktan yasaklanması şeklinde yerine getirilir,

b) Kesinleşen mahkeme kararında gösterilen belirli yerlere gitmekten veya belirli etkinliklere katılmaktan yasaklanma yaptırımını içeren ilâm Cumhuriyet başsavcılığına verilir. Cumhuriyet başsavcılığınca ilâm denetimli serbestlik ve yardım merkezi şube müdürlüğü ya da bürosuna gönderilir. Bu birim tarafından, yapılacak tebligatta on gün içinde hükümlünün kararın infazı için başvurması istenir. Başvurması halinde hükümlüye belirli yerlere gitmekten veya belirli etkinliklere katılmaktan yasaklanma yaptırımının infaz şekli bildirilir. Hükümlünün haklı, geçerli ve gerektiğinde belgelendirilebilen mazereti olmaksızın on gün içinde gelmemesi ve otuz gün içinde seçenek yaptırımın infazına başlanmaması hâlinde durum Cumhuriyet başsavcılığı aracılığı ile mahkemeye bildirilir.

(5) Ehliyet ve ruhsat belgelerinin geri alınması, belli bir meslek ve sanatı yapmaktan yasaklanma yaptırımının infazı:

a) Ehliyet ve ruhsat belgelerinin geri alınması ile belli bir meslek ve sanatı yapmaktan yasaklanma yaptırımının infazı, mahkûm olunan cezanın yarısından bir katına kadar süreyle, hükümlünün ehliyet ve ruhsat belgelerinin geri alınması, belli bir meslek ve sanatı yapmaktan yasaklanması şeklinde yerine getirilir,

b) Kesinleşen ehliyet ve ruhsat belgelerinin geri alınması, belli bir meslek ve sanatı yapmaktan yasaklanma yaptırımını içeren ilâm, Cumhuriyet başsavcılığına verilir. Cumhuriyet başsavcılığınca, ilâm denetimli serbestlik ve yardım merkezi şube müdürlüğü ya da bürosuna gönderilir. Bu birim tarafından yapılacak tebligatta on gün içinde hükümlünün kararın infazı için

başvurması istenir. Başvurması halinde hükümlüye belli bir meslek ve sanatı yapmaktan yasaklanma yaptırımının infaz şekli bildirilir. Hükümlünün haklı, geçerli ve gerektiğinde belgelendirilebilen mazereti olmaksızın on gün içinde gelmemesi ve otuz gün içinde seçenek yaptırımın infazına başlanmaması hâlinde durum Cumhuriyet başsavcılığı aracılığı ile mahkemeye bildirilir.

(6) Kamuya yararlı bir işte çalıştırma yaptırımının infazı:

a) Kamuya yararlı bir işte çalıştırma; hükümlünün, bir kamu kurumu veya kuruluşunda belirli hizmetlerde, mahkûm olunan cezanın yarısından bir katına kadar süreyle ve gönüllü olmak koşuluyla ücretsiz olarak çalıştırılmasıdır,

b) Denetimli serbestlik ve yardım merkezi şube müdürlüğü ya da bürosu, bölgesinde bulunan kamu kurum ve kuruluşlarında hükümlülerin ne suretle çalıştırabileceklerine ilişkin

olarak bilgi alırlar ve hizmetler listesini oluştururlar. Bu listeler mahkemeye verilir. Mahkeme bu listelerden uygun gördüğü hizmeti ve süresini hükümlüye önerir ve bunu reddetme hakkına sahip olduğunu hatırlatır,

c) Diğer bir hapis cezasına hükmedildiğinde kamu yararına çalıştırma kararı verilemez,

d) İki yıl veya daha az süre ile hapis cezasına mahkûm olanlardan, hükümlülük süresinin yarısını iyi hâlde geçirenlerin, istekleri bulunmak koşuluyla kendilerinin veya yasal temsilcilerinin veya Cumhuriyet başsavcılığının istemi üzerine, mahkûmiyet sürelerinin geriye kalan yarısını kamuya yararlı bir işte çalıştırılmasına mahkemece karar verilebilir,

e) Çalışma süresinin hesabında hükümlünün çalıştığı kurumun bu konudaki mevzuatı esas alınır,

f) Kesinleşen kamuya yararlı bir işte çalışma yaptırımını içeren ilâm Cumhuriyet başsavcılığına verilir. Cumhuriyet başsavcılığınca ilâm, denetimli serbestlik ve yardım merkezi şube müdürlüğü ya da bürosuna gönderilir. Bu birim tarafından, yapılacak tebligatta on gün içinde hükümlünün kararın infazı için başvurması istenir. Hükümlünün haklı, geçerli ve gerektiğinde belgelendirilebilen mazereti olmaksızın on gün içinde gelmemesi ve otuz gün içinde seçenek yaptırımın infazına başlanmaması hâlinde durum Cumhuriyet başsavcılığı aracılığı ile mahkemeye bildirilir.

(7) Hükmedilen seçenekli yaptırımın hükümlünün elinde olmayan nedenlerle yerine getirilememesi durumunda, yaptırım, hükmü veren mahkemece değiştirilir.

Özel infaz usulleri

MADDE 52 – (1) Hafta sonu veya geceleri infaz:

a) 5275 sayılı Kanununun 110 uncu maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentlerine göre altı ay veya daha az süreli hapis cezasının infazı aşağıdaki şekilde yapılır;

1. Hükümlü, her hafta cuma günleri saat 19.00'da kuruma girmek ve pazar günleri de aynı saatte kurumdan çıkmak suretiyle cezası hafta sonları infaz edilir.

2. Hükümlü her gün saat 19.00'da kuruma girmek ve ertesi gün de saat 07.00'de kurumdan çıkmak suretiyle cezası geceleri infaz edilir.

3. Bu hükümlüler, kurumlarda diğerlerinden ayrı yerlerde barındırılır.

4. Cezanın bu şekilde çektirilmesine karar verilenler hakkında koşullu salıverilme hükümleri uygulanmaz.

b) Hükümlü, bu fıkroda belirtilen yükümlülöklere uymaması hâlinde, durum, kurum tarafından Cumhuriyet başsavcılığına bildirilir.

(2) Konutta infaz:

a) 5275 sayılı Kanununun 110 uncu maddesinin ikinci fıkrasına göre altı ay ve daha az süreli hapis cezalarının konutta infazı aşağıdaki şekilde yapılır,

1. Bu cezalara ilişkin ilâmlar, Cumhuriyet başsavcılıklarınca infazı amacıyla denetimli serbestlik ve yardım merkezi şube müdürlüğü ya da bürosuna gönderilir ve cezalar bu birimler tarafından infaz edilir.

2. Konutta infaz hükümlünün mahkemeye beyan etmiş olduğu yerleşim yerinde yapılır.

3. Cezanın bu şekilde çektirilmesine karar verilenler hakkında koşullu salıverilme hükümleri uygulanmaz.

b) 5275 sayılı Kanununun 110 uncu maddesinin üçüncü fıkrasına göre üç yıl ve daha az süreli hapis cezalarının konutta infazı aşağıdaki şekilde yapılır,

1. Bu cezalara ilişkin ilâmlar, Cumhuriyet başsavcılıklarınca infazı amacıyla denetimli serbestlik ve yardım merkezi şube müdürlüğü ya da bürosuna gönderilir ve cezalar bu birimler tarafından infaz edilir.

2. Konutta infaz hükümlünün mahkemeye beyan etmiş olduğu yerleşim yerinde yapılır.

3. Cezanın bu şekilde çektirilmesine karar verilenler hakkında koşullu salıverilme hükümleri uygulanır.

c) Cezaları konutta infaz edilen hükümlülerin meşru ve kabul edilebilir mazeretine binaen konuttan geçici süreli ayrılmayı gerektiren sebeplerin ortaya çıkması hâlinde, bu durum denetimli serbestlik ve yardım merkezi şube müdürlüğü ya da bürosuna hükümlü tarafından yazılı olarak bildirilir. Talep, Cumhuriyet savcısı tarafından değerlendirilir,

d) Cezaları konutta infaz edilen hükümlülerin talepleri hâlinde konutlarının değiştirilmesine, Cumhuriyet savcısının talebi ile mahkeme tarafından karar verilebilir,

e) Hükümlünün konutta infazın gereklerine uyup uymadığı denetimli serbestlik ve yardım merkezi şube müdürlüğü ya da bürosu tarafından değerlendirilir. Hükümlünün ykmllklere aykırı hareket etmesi hâlinde durum, Cumhuriyet başsavcılığına bildirilir.

(3) Bu infaz usulünün gereklerine geçerli bir mazeret olmaksızın uyulmaması hâlinde, cezanın baştan itibaren kurumda çektirilmesine karar verilir.

(4) Bu madde hükümlerine göre verilen kararlara itiraz yolu açıktır.

İKİNCİ BÖLÜM

Erteleme

Ertelenen hapis cezasının infazı

MADDE 53 – (1) 5237 sayılı Kanunun 51 inci maddesine göre, hapis cezası ertelenen hükümlünün denetim süresi içinde kasıtlı bir suç işlemesi veya kendisine yüklenen ykmllklere, hâkimin uyarısına rağmen uymamakta ısrar etmesi nedeniyle; ertelenen hapis cezasının kısmen veya tamamen kurumda çektirilmesine karar verilmesi hâlinde, ceza durumlarına uygun kurumlarda çektirilir.

(2) Cezanın ertelenmesi, mağdurun veya kamunun uğradığı zararın, aynen iade, suçtan önceki hâle getirme veya tazmin suretiyle, tamamen giderilmesi koşuluna bağlı tutulmuşsa, koşul gerçekleşinceye kadar durumlarına uygun kurumlarda, cezanın infazına devam edilir. Koşulun yerine getirilmesi hâlinde, hâkim kararıyla hükümlü kurumdan derhâl salıverilir.

Hapis cezasının infazının hastalık nedeni ile ertelenmesi

MADDE 54 – (1) Akıl hastalığına tutulan hükümlünün cezasının infazı geriye bırakılır ve hükümlü, iyileşinceye kadar 5237 sayılı Kanunun 57 nci maddesinde belirtilen sağlık kurumunda koruma ve tedavi altına alınır. Sağlık kurumunda geçen süreler ceza infaz kurumunda geçmiş sayılır.

(2) Diğer hastalıklarda cezanın infazına, resmî sağlık kuruluşlarının hükümlülere ayrılan bölümlerinde devam olunur. Ancak bu durumda bile hapis cezasının infazı, hükümlünün hayatı için kesin bir tehlike teşkil ediyorsa cezanın infazı, hükümlü iyileşinceye kadar geri bırakılır.

(3) Yukarıdaki fıkralarda belirtilen geri bırakma kararı, Adli Tıp Kurumunca düzenlenen ya da Adalet Bakanlığınca belirlenen tam teşekküllü hastanelerin sağlık kurullarınca düzenlenip Adli Tıp Kurumunca onaylanan rapor üzerine, infazın yapıldığı yer Cumhuriyet başsavcılığınca verilir. Geri bırakma kararı, hükümlünün tâbi olacağı yükümlülükler belirtilmek suretiyle kendisine ve yasal temsilcisine tebliğ edilir. Hükümlünün geri bırakma süresi içinde bulunacağı yer, kendisi veya yasal temsilcisi tarafından ilgili Cumhuriyet başsavcılığına bildirilir. Hükümlünün sağlık durumu, geri bırakma kararını veren Cumhuriyet başsavcılığınca veya onun istemi üzerine, bulunduğu veya tedavisinin yapıldığı yer Cumhuriyet başsavcılığınca, sağlık raporunda belirtilen srelere, bir süre bulunmadığı takdirde üçer aylık dönemlere göre bu fıkrada yazılı usule uygun olarak incelettirilir. İnceleme sonuçlarına göre geri bırakma kararını veren Cumhuriyet başsavcılığınca, geri bırakmanın devam edip etmeyeceğine karar verilir. Geri bırakma kararını veren Cumhuriyet başsavcılığının istemi üzerine, hükümlünün izlenmesine yönelik tedbirler, bildirim yapıldığı

yerde bulunan kolluk makam ve memurlarınca yerine getirilir. Bu fıkroda yazılı yükümlülüklerle aykırı hareket edilmesi hâlinde geri bırakma kararı, kararı veren Cumhuriyet başsavcılığınca kaldırılır. Bu karara karşı infaz hâkimliğine başvurulabilir.

(4) Hapis cezasının infazı, gebe olan veya doğurduğu tarihten itibaren altı ay geçmemiş bulunan kadınlar hakkında geri bırakılır. Çocuk ölmüş veya anasından başka birine verilmiş olursa, doğumdan itibaren iki ay sonra ceza infaz olunur.

Hükümlünün istemiyle infazın ertelenmesi

MADDE 55 – (1) Üç yıl ve daha az süreli hapis cezalarının derhâl infazının, hükümlü veya ailesi için mahkûmiyetin amacı dışında ağır bir zarara neden olacağı anlaşılırsa, hükümlünün istemi üzerine infazı Cumhuriyet başsavcılığınca ertelenebilir. Erteleme süresi altı ayı geçemez.

(2) Üç yıl ve daha az süreli hapis cezaları; hükümlünün yüksek öğrenimini bitirebilmesi, ana, baba, eş veya çocuklarının ölümü veya adı geçenlerin sürekli hastalık veya malûllükleri nedeniyle ailenin tarım topraklarının işlenebilmesinin olanaksız hâle gelmesi veya hükümlünün hastalığının sürekli bir tedaviyi gerektirmesi gibi zorunlu ve çok ivedi hâllerde, Cumhuriyet başsavcılığınca altı ayı geçmeyen sürelerle ara verilerek infaz edilebilir. Ancak bu ara verme iki defadan fazla olamaz.

(3) Erteleme isteminin kabulü, güvence gösterilmesine veya diğer bir koşula bağlanabilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM **Adlî Para Cezasının İnfazı**

Adlî para cezasının infazı

MADDE 56 – (1) Adlî para cezası, beş günden az ve kanunlarda aksine hüküm bulunmayan hâllerde yediyüzotuz günden fazla olmamak üzere belirlenen tam gün sayısının, bir gün karşılığı olarak takdir edilen miktar ile çarpılması suretiyle hesaplanan meblağın hükümlü tarafından Devlet Hazinesine ödenmesinden ibarettir.

(2) Adlî para cezasını içeren ilâm, Cumhuriyet başsavcılığına verilir. Cumhuriyet savcısı, ilâmda belirtilen ödeme şekline göre, adlî para cezasının otuz gün içinde ödenmesi için hükümlüye 5275 sayılı Kanununun 20 nci maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca bir ödeme emri tebliğ eder. Ancak, kurumda bulunan ve kanun hükümlerine göre vasi atanması zorunlu olan hükümlülere yapılacak tebligat, vasilerine yapılır.

(3) Çocuklar hakkında hükmedilen; adlî para cezası ile hapis cezasından çevrilen adlî para cezasının ödenmemesi hâlinde, bu cezalar hapse çevrilemez. Bu takdirde onuncu fıkra hükmü uygulanır.

(4) Hükümde, adlî para cezası takside bağlanmış ise, kararda belirtilen süreye göre infaz edilir. Otuz gün içinde ilk taksidin ödenmemiş olması hâlinde veya taksitlerden birisinin hükümde gösterilen süre içerisinde ödenmemesi hâlinde, adlî para cezası, Cumhuriyet savcısının kararı ile gösterilen gün karşılığı miktar esas alınarak hapse çevrilir.

(5) Hükümde, adlî para cezası takside bağlanmamış ise, bir aylık süre içinde adlî para cezasının üçte birini ödeyen hükümlünün isteği üzerine geri kalan kısmının birer ay ara ile iki eşit taksitte ödenmesine izin verilir. İlk taksitin süresinde ödenmemesi hâlinde, verilen ikinci takside ilişkin izin hükümsüz kalır. Ödenmeyen adlî para cezası, Cumhuriyet savcısının kararı ile gösterilen gün karşılığı miktar esas alınarak hapse çevrilir.

(6) Adlî para cezasının hapse çevrileceği mahkeme ilâmında yazılı olmasa bile dört ve beşinci fıkra hükümleri Cumhuriyet başsavcılığınca uygulanır.

(7) Adlî para cezası yerine çektirilen hapis süresi üç yılı geçemez. Birden fazla hükümle adlî para cezalarına mahkûmiyet hâlinde bu süre beş yılı geçemez.

(8) Hükümlü, hapis yattığı günlerin dışındaki günlere karşılık gelen parayı öderse hapisten çıkartılır.

(9) 5237 sayılı Kanunun 50 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi saklı kalmak üzere, adli para cezasından çevrilen hapsin infazı ertelenemez ve bunun infazında koşullu salıverilme hükümleri uygulanamaz. Hapse çevrilmiş olmasına rağmen hak yoksunlukları bakımından esas alınacak olan adli para cezasıdır.

(10) İnfaz edilen hapsin süresi, adli para cezasını tamamıyla karşılamamış olursa, geri kalan adli para cezasının tahsili için ilâm, Cumhuriyet başsavcılığınca mahallin en büyük mal memuruna gönderilir. Bu makamlarca, 6183 sayılı Kanuna göre, kalan adli para cezası tahsil edilir. Mahallin en büyük mal memuruna gönderme tarihi esas alınarak Cumhuriyet başsavcılığınca infaz defterindeki kaydı kapatılır ve mahkemesine bildirilir.

(11) 5237 sayılı Kanun dışındaki diğer kanunlara göre; gün karşılığı olarak miktarı belirtilmeyen ilâmlardaki adli para cezaları ödenmemesi hâlinde Cumhuriyet başsavcılığınca bir gün karşılığı yüz Türk Lirası hesabı ile hapse çevrilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Güvenlik Tedbirleri

Belli hakları kullanmaktan yoksun bırakılma

MADDE 57 – (1) Belli hakları kullanmaktan yoksun bırakılma, kasten işlemiş olduğu bir suçtan dolayı hapis cezasına mahkûmiyetin kanunî sonucu olarak kişi hakkında uygulanan 5237 sayılı Kanunun 53 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ilâ (e) bentlerinde sayılan tedbirlerdir.

(2) Belli hakları kullanmaktan yoksun bırakılma tedbirleri aşağıda belirtilen esaslara göre yerine getirilir:

a) Mahkemece Cumhuriyet başsavcılığına gönderilen ilâm, infaz defterine kaydedilerek infaza başlama ve bitiş tarihleri yazılır. Ancak bu tedbirlerin infazına, mahkûmiyetin kanunî sonucu olarak hapis cezasının infazına başlama tarihi ile birlikte başlanır,

b) Cumhuriyet başsavcılığınca, hapis cezasının infazına başlanacağı tarih de dikkate alınarak, bu tedbiri içeren ilâmın içeriği, tedbirin konusu ve niteliğine göre ilgili kurum ve kuruluşlar ile kolluğa bildirilir. Cumhuriyet başsavcılığınca, ayrıca infaza başlama ve bitiş tarihleri de bildirilir,

c) 5237 sayılı Kanunun 53 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ilâ (e) bentlerinde belirtilen yoksun bırakılma konusu faaliyet ve görevlerle ilgili olarak, tedbirin infazının tamamlanmasından sonra hükümlünün bu faaliyet ve görevlerde bulunabilmesi, 5352 sayılı Adli Sicil Kanunu hükümlerine göre temin edeceği adli sicil kaydının ilgili yere ibrazı ile mümkündür.

(3) 5237 sayılı Kanunun 53 üncü maddesinin beşinci ve altıncı fıkralarına göre hükmedilen tedbirler, 5275 sayılı Kanunun 104 üncü maddesine göre denetimli serbestlik ve yardım merkezi şube müdürlüğü ya da büroları tarafından yerine getirilir.

Eşya ve kazanç müsadere

MADDE 58 – (1) 5237 sayılı Kanunun 54 ve 55 inci maddelerine göre mahkemece hükmedilen eşya veya kazanç müsadereğine ilişkin mahkûmiyet hükümlerinin infazının esas ve usulleri yönetmelikte düzenlenir.

Çocuklara özgü güvenlik tedbirleri

MADDE 59 – (1) 5237 sayılı Kanunun 56 ncı maddesinde belirtilen çocuklara özgü güvenlik tedbirleri, 3/7/2005 tarih ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununda gösterilen esas ve usullere göre infaz edilir.

Akıl hastalarına özgü güvenlik tedbirleri

MADDE 60 – (1) Mahkemece, akıl hastalarına özgü güvenlik tedbirini içeren ilâm, Cumhuriyet başsavcılığına gönderilir. Bu ilâm, Cumhuriyet başsavcılığınca ayrı bir infaz

defterine kaydedilir. Bu tedbir, 5237 sayılı Kanunun 57 nci maddesinde belirtilen esas ve usullere göre infaz edilir.

Mükerrirlere özgü güvenlik tedbirleri

MADDE 61 – (1) 5237 sayılı Kanunun 58 inci maddesine göre haklarında tekerrür hükmü uygulanan hükümlülerin cezası, mükerrirlere özgü infaz rejimine göre çektirilir.

(2) Mükerrirlere özgü infaz rejimi, 5275 sayılı Kanunun 108 inci maddesinin bir ilâ üçüncü fıkrasında gösterilen esas ve usullere göre yerine getirilir.

(3) 5275 sayılı Kanunun 108 inci maddesinin dört ilâ altıncı fıkralarına göre hükmedilen denetimli serbestlik tedbirleri, aynı Kanunun 104 üncü maddesine göre denetimli serbestlik ve yardım merkezi şube müdürlükleri ya da büroları tarafından yerine getirilir.

Sınır dışı edilme

MADDE 62 – (1) 5237 sayılı Kanunun 59 uncu maddesine göre sınır dışı işlemi uygulanabilecek hükümlüler hakkında aşağıdaki esaslar uygulanır :

a) Mahkemece sınır dışı işlemi uygulanabilecek ilâm Cumhuriyet başsavcılığına gönderilir. Cumhuriyet başsavcılığınca, bu ilâm infaz defterine kaydedilir ve o yer en üst emniyet makamına gönderilir,

b) Kurumdan salıverilmeden önce kurum idaresince o yer en üst emniyet makamına hükümlünün salıverileceği tarih bildirilir. Salıverilme tarihinde hükümlü sınır dışı işlemlerine esas olmak üzere kolluğa teslim edilir,

c) Kanun hükümlerine ve durumlarına göre kurumda barındırılmayan hükümlüler hakkında sınır dışı edilmeye ilgili işlemler emniyet makamlarınca yürütülür.

(2) Bu maddeye göre hükümlüler hakkında sınır dışı edilme işlemleriyle ilgili gerekli değerlendirmeler İçişleri Bakanlığınca yapılır.

Tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbirleri

MADDE 63 – (1) Tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbirleri, kasıtlı bir suçtan dolayı mahkûmiyet hâlinde 5237 sayılı Kanunun 60 inci maddesinde yazılı olan tedbirlerdir.

(2) Tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbirleri aşağıda belirtilen esaslara göre yerine getirilir.

a) Mahkemece Cumhuriyet başsavcılığına gönderilen ilâm, infaz defterine kaydedilir,

b) Cumhuriyet başsavcılığınca, güvenlik tedbirini içeren bu ilâm, tedbirin niteliğine göre tüzel kişiliğin faaliyetine izni vermeye yetkili makamlara bildirilir. Bu makamlarca yargı kararının gereği yerine getirildikten sonra, durum Cumhuriyet başsavcılığına bildirilir ve ilâm iade edilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

İnfazla İlgili Kararlar

İnfaz sırasında verilecek kararlar

MADDE 64 – (1) Cezaların infazı sırasında; mahkûmiyet hükmünün yorumunda veya çektirilecek cezanın hesabında duraksamaya düşülmesinde, birden fazla hükümdeki cezaların toplanmasında, hastanede geçen sürenin cezadan indirilmesinde veya infaz sırasında verilecek kararların mercii ve usulünde 5275 sayılı Kanunun 98 ilâ 101 inci maddesi hükümleri uygulanır.

(2) Kuruma, hükümlü hakkında birden fazla mahkûmiyet hükmü içeren ilâm gönderildiği takdirde, 5275 sayılı Kanuna göre işlem yapılmak üzere durum Cumhuriyet başsavcılığına bildirilir.

(3) Cezanın infazını durdurmak için hükümlü, hastalığa kasten neden olmuşsa, hastanede geçen süre cezadan indirilmez. Bu hâlde durum, kurum tarafından Cumhuriyet başsavcılığına bildirilir.

DÖRDÜNCÜ KISIM
Ceza İnfaz Kurumlarına Kabul, Gözlem ve Sınıflandırma,
Hükümlülerin Beslenmesi, Giydirilmesi ve Barındırılması

BİRİNCİ BÖLÜM
Ceza İnfaz Kurumlarına Kabul

Yakalama emri

MADDE 65 – (1) Hükümlü, hapis cezası veya güvenlik tedbirinin infazı için gönderilen çağrı kâğıdının tebliği üzerine on gün içinde gelmez, kaçar ya da kaçacağına dair şüphe uyandırırorsa, Cumhuriyet savcısı yakalama emri çıkarır.

(2) Üç yıldan fazla hapis cezalarının infazı için doğrudan yakalama emri çıkarılır.

Cumhuriyet başsavcılığınca yapılacak işlemler

MADDE 66 – (1) Hapis cezasını içeren kesinleşmiş mahkûmiyet kararları, mahkemece Cumhuriyet başsavcılığına verilir. Mahkûmiyet kararının kesinleşme şerhinde;

a) Mahkûmiyetin hangi hükümlü hakkında verildiği ve hangi ceza veya tedbirin infazına ilişkin olduğu,

b) Kararın kesinleşme şekli ve tarihi,

c) Cumhuriyet başsavcılığına infaz için kararın gönderiliş tarihi,

d) Mahkûmiyet kararı birden çok hapis cezasını içeriyorsa;

1. Süreli hapis cezalarında bunların toplamı,

2. Süreli hapis cezası, müebbet hapis cezası veya ağırlaştırılmış müebbet hapis cezalarında bunlardan hangilerinin infaz edileceği,

gösterilir.

(2) Cumhuriyet başsavcılığınca mahkeme tarafından gönderilen ve birinci fıkrada sayılan hususları içeren ilâm, geciktirilmeksizin ilgisine göre infaz veya denetimli serbestlik genel defterine kaydedilir. İlâmdaki cezanın süresi gözetilerek hükümlü hakkında çağrı kâğıdı veya yakalama emri çıkarılır.

(3) Kuruma alındıktan sonra Cumhuriyet başsavcılığınca hükümlüye bir süre belgesi verilir. Düzenlenecek bu belgede hükümlünün:

a) Kimlik, tebligat ve iletişim bilgileri,

b) İnfaz defteri numarası,

c) Kuruma alındığı tarih,

d) Tutuklulukta veya göz altında geçirdiği süre,

e) Ceza süresi, hakederek ve koşullu salıverileceği tarih,

f) Cezanın hangi hükme ilişkin olduğu,

belirtilir.

Kuruma alınma ve kayıt işlemleri

MADDE 67 – (1) Haklarında kesinleşmiş hapis cezasını içeren mahkûmiyet ve ödenmeyen adli para cezalarının hapse çevrilmesine ilişkin karar bulunanlar, Cumhuriyet başsavcılığının yazılı emriyle kuruma gönderilir.

(2) Kuruma alınan hükümlülerin adı ve soyadı, işledikleri suç, cezalarının türü ve süresi, mahkûmiyet ilâmının tarih ve numarası ve infaza başlandığı gün "hükümlü kayıt defteri"ne kayıt olunur. Bu defterdeki sıra numarası, hükümlünün numarasını oluşturur.

(3) Taniya yönelik olarak hükümlülerin parmak ve avuç içi izleri alınır, fotoğrafları çekilir, kan grupları, vücutlarının dış özellikleri ve ölçüleri belirlenir. Bu amaçla, gerektiğinde teknik ve tıbbî konularda, Cumhuriyet başsavcılığının talebi ile dış güvenlik görevlileri ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarından yardım alınabilir.

a) Kayıt altına alınan bu bilgiler, hükümlünün kişisel dosyasında veya elektronik ortamda saklanır. Bu bilgiler, kanunların zorunlu kıldığı hâller dışında hiçbir kurum ve kişiye

verilemez. Talep hâlinde, bilgi veya kayıtların verilir verilmeyeceği Cumhuriyet başsavcılığınca değerlendirilir ve yerine getirilir,

b) Firar veya asayiş olaylarının önlenmesi amacıyla hükümlülerin; kimlik bilgileri, fotoğrafı, kişisel veya fiziksel özelliklerine ait bilgiler aynı kurumda görevli dış güvenlik görevlileri ile bu görevlilerin bağlı bulunduğu kuruma verilebilir. Ancak bu durumda verilen bilgiler amaç dışında kullanılamaz.

(4) Hükümlüler hakkında üst ve eşyası arandıktan sonra aşağıdaki işlemler yapılır:

a) Kuruma gelen her hükümlü kabul odasına alınır. Bu süre içerisinde hükümlünün kuruma uyumuna yönelik yardım yapılarak, gerekli olan bilgiler sözlü ve yazılı olarak kendisine bildirilir. Kabul odasına alınan hükümlü burada en çok üç gün kalır,

b) Kabul odasında geçen süre içerisinde cezaevi tabibi tarafından muayeneleri yapılır ve muayene sonucu sağlık fişine kaydolunur,

c) Muayene sonucunda, kurumda tedavisi mümkün olmayan veya bulaşıcı bir hastalığı veya cezasının infazına engel herhangi bir maluliyeti olduğu tespit edilenler, kurum en üst amiri tarafından derhâl Cumhuriyet başsavcılığına bildirilir,

d) Kabul odasında bulunan hükümlülerin okuma, yazma ve öğrenim durumları öğretmen tarafından belirlenir,

e) Hükümlülerin bir meslek ve sanatı olup olmadığı, var ise seviyesi, atölye şefi tarafından belirlenir,

f) Psiko-sosyal yardım servisi görevlileri tarafından hükümlüye ilişkin ilk bilgiler alınır,

g) Her hükümlünün odaya gönderilmeden önce yıkanması sağlanır,

h) Her hükümlüye kurumunda çekilmiş fotoğrafı bulunan bir "hükümlü kimlik belgesi" verilir.

(5) Kabul odasındaki işlemler bitirdikten sonra hükümlü suç, grubuna uygun odaya yerleştirilir.

Hükümlüler ile yakınları ve ilgililerin bilgilendirilmesi

MADDE 68 – (1) Hükümlülere, kuruma alındıklarında uygulanacak iyileştirme çalışmaları, disiplin suçları ve cezaları, bilgi edinme ve şikâyet yolları, hak ve sorumlulukları gibi konular ile kurumdaki yaşam biçimine uyum sağlamaları için gereken bilgiler, kurum yöneticileri tarafından sözlü olarak anlatılır ve yazılı olarak tebliğ olunur. İnfaz sonrası koruma ve yardım konusunda ayrıca bilgi verilir. Türkçe bilmeyen yabancı uyruklu hükümlülere kendi dilinde, mümkün olmadığında İngilizce, Fransızca veya Almanca olarak bildirilir. Duyuma ve konuşma engellilere işaret diliyle anlatılır. Görme engellilere ise kendi alfabeleri ile yazılmış kitapçık verilir.

(2) Hükümlüye, kurum en üst amirine veya görevlendirdiği bir personele, talep veya şikâyetlerini her gün bildirme olanağı tanınır. Talep veya şikâyetler, ilgisine veya konusuna göre yargı mercilerine veya diğer yetkili makamlara iletilir. Talep veya şikâyet konusu başvurunun sonucu hakkında hükümlü, geciktirilmeden bilgilendirilir.

(3) Hükümlünün kuruma alınmasında, başka kuruma naklinde ve hastaneye yatırılmasında, isteği üzerine ailesine veya gösterdiği kişilere durum bildirilir.

a) Hükümlü yabancı uyruklu ise, kendisine uyruğu olduğu devletin diplomatik temsilcilik veya konsoloslughuna durumun bildirilmesini isteyip istemediği sorulur. Bildirimi yazılı olarak istememesi hâlinde, bu isteği bir tutanağa bağlanır ve kendisine imzalatılır. Aksi hâlde durum, uyruğu olduğu devletin diplomatik temsilcilik veya konsoloslughuna bildirilir,

b) Yabancı uyruklu hükümlünün uyruğu olduğu devletin Türkiye’de yerleşik diplomatik temsilcilik veya konsoloslughunun bulunmaması hâlinde, hükümlünün yazılı olarak karşı çıkmaması koşuluyla durum, Cumhuriyet başsavcılığı aracılığıyla Dışişleri Bakanlığına bildirilir.

(4) Askerlik çağına giren, hâlen silâh altında bulunan kişilerin kuruma alınmalarında, başka kuruma nakillerinde veya kurumda iken askerlik çağına girmeleri veya salıverilmeleri hâlinde durum, kayıtlı buldukları askerlik şubesine bildirilir.

(5) Hükümlünün ölümü hâlinde bildirimle ilgili yukarıdaki hükümler uygulanır ve ayrıca durum ailesine derhâl bildirilir.

Kuruma yerleştirme

MADDE 69 – (1) Hükümlülerin kuruma yerleştirilmesi, 5275 sayılı Kanununun 24 üncü maddesinde belirtilen gruplandırmalara uygun olarak yapılır. Bu yerleştirmede aşağıda sayılan ilkeler uygulanır:

a) Hükümlü kadın ve erkekler, mümkün olduğu kadar ayrı kurumlarda bulundurulur. Aynı kurumda barındırılmaları zorunlu ise, kadın ve erkeklere ait bölümler birbirlerinden tamamen ayrılır,

b) Hükümlü çocuklar ve gençler öncelikli olarak kendilerine ait kurumlarda, mümkün olmadığı takdirde diğerlerinden tamamen ayrı bölümlerde barındırılır,

c) Hükümlüler, tutuklulardan ayrı kurumlarda veya tamamen ayrı bölümlerde bulundurulur,

d) Genel kolluk hizmetlerinde veya diğer kamu görevlerinde çalışmış hükümlüler, kurumların ayrı bir bölümünde barındırılır,

e) Cinsel yönelimi farklı hükümlülerin diğerlerinden ayrı odalarda kalmaları sağlanır.

Hükümlünün bakıma muhtaç çocuklarının barındırılması

MADDE 70 – (1) Anaları hükümlü olup da dışarıda korumasına bırakılacak kimsesi bulunmayan sıfır-altı yaş grubundaki çocuklar, analarının yanında kalabilirler. Bu çocuklar gündüzleri kurum bünyesindeki veya Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu veya diğer kurum ve kuruluşlara ait kreş ve gündüz bakımevlerinde barındırılırlar.

(2) Analarının yanında kalan çocuklara, yaş ve durumlarına ve ihtiyaçlarına göre yiyecek ve içecek verilir.

(3) Üç yaşını doldurmuş çocuklar, kurumda bulunan psiko-sosyal yardım ve sağlık servisinin önerisi, Cumhuriyet savcısının talebi ve hâkim kararıyla çocuk yuvalarına veya yetiştirme yurtlarına yerleştirilebilirler. Bu çocukların belirlenecek bir program ve usule göre zaman zaman analarıyla temasları sağlanır.

(4) Altı yaşını doldurmuş çocukların menfaati de göz önünde tutularak kurum dışında barındırılacakları yerler, ilgili mevzuat hükümlerine göre belirlenir.

Hükümlünün kişisel eşyasının korunması

MADDE 71 – (1) Hükümlünün beraberinde getirmiş olduğu eşya ve elbiseler temizlendikten sonra bir paket yapılır ve ambar memuruna teslim edilir. Ambar memuru, her paket için üçer nüsha olarak bir makbuz düzenler ve eşyanın sayı ve çeşitlerini kaydederek imzalar. Makbuzlardan birisi hükümlüye verilir, birisi eşya paketi üzerine iliştilir, diğeri de dipkoçanında kalır.

Hükümlülere ait kıymetli eşyanın korunması

MADDE 72 – (1) Hükümlülerin beraberinde getirdikleri yüzük, kolye, bilezik ve benzeri kıymetli eşya, özellikleri tam olarak belirlenerek kurum en üst amirinin görevlendirdiği bir memurun gözetiminde emanet para memuruna teslim edilir. Teslimde hazır bulunanlar, teslim alınan bu kıymetli eşyanın dökümünü içeren üçer nüsha tutanak düzenler ve hükümlüye imzalatılır. Tutanağa bağlanan kıymetli eşya bir torba ya da zarfa tutanakla birlikte konulmak suretiyle kapatılır ve mühürlenir. Tutanaklardan birisi hükümlüye verilir, diğeri ise defterinde saklanır.

(2) Birinci fıkra hükmüne göre hükümlüden teslim alınan kıymetli eşya, bu amaçla tahsis edilen kasada saklanır.

Hükümlülerin emanete alınan kişisel paraları

MADDE 73 – (1) Hükümlülerin beraberinde getirdikleri ya da adlarına gelen paralar Bakanlık tarafından belirlenen bir bankada bunlar için açılan, ortak cari hesaba yatırılır. Yabancı paralardan bankada hesap açtırılmayanlar hakkında 72 nci maddenin ikinci fıkraya hükmü uygulanır.

(2) Bu paralarla ilgili hususlar kurum en üst amirince görevlendirilecek memur tarafından tutulacak özel bir deftere yazılır.

(3) Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar yönetmelikte gösterilir.

İKİNCİ BÖLÜM

Gözlem ve Sınıflandırma

Hükümlülerin gözlem ve sınıflandırılması

MADDE 74 – (1) Hükümlülerin gözlem ve sınıflandırılması aşağıdaki esaslara göre yapılır:

a) Hükümlülerin kişisel özellikleri, bedensel, aklî ve sağlık durumları, suç işlemekten önceki yaşamları, sosyal çevre ve ilişkileri, sanat ve meslek faaliyetleri, ahlâkî eğilimleri, suça bakış açıları, hükümlülük süreleri ve suç türleri belirlenerek, durumlarına uygun kurumlara ayrılmaları ve bunlara göre belirlenecek infaz ve iyileştirme rejimi; gözlem, inceleme ve değerlendirme yöntemiyle çalışan gözlem ve sınıflandırma merkezlerinde veya kapalı kurumların bu hizmete ayrılan bölümlerinde yapılır. Hükümlüler, işledikleri suç tiplerine, gösterdikleri eğilimlere, tutum ve davranışları nedeniyle sıkı gözetim ve denetim altında bulundurulmaları gerekip gerekmediğine göre yüksek güvenlikli kurumlara veya normal güvenlikli kurumlara veya diğer kurumlara gönderilir,

b) Bu merkezlerde; mümkün olduğunca kriminoloji, penoloji, davranış bilimleri, adalet psikolojisi veya ceza hukuku alanında bilgi ve deneyime sahip yöneticiler, psikiyatri uzmanı, cezaevi tabibi, adlî tıp uzmanı, psikolog, pedagog, çocuk gelişimcisi, sosyal çalışmacı, psikolojik danışman, rehberlik uzmanı ve öğretmen gibi uzman görevliler ile diğer kurum görevlileri bulundurulur,

c) Kadın, çocuk ve genç hükümlüler ile ilgili gözlem ve sınıflandırma, gerekli görülen yer veya bölgelerdeki ayrı gözlem ve sınıflandırma merkezlerinde veya bunların bulunmadığı hâlde kadın, çocuk ve kadın ve erkek gençlik kapalı kurumların bu hizmete ayrılan bölümlerinde yerine getirilir,

d) Hükümlülerin gözlemleri, gözlem kurulunca kuruma kabul tarihinden başlayarak tek kişilik odalarda yapılır. Ancak kurumun tek kişilik odası bulunmaması veya kısıtlı sayıda olması durumunda tahsis edilmiş özel bölümlerinde de yapılabilir,

e) Ağırlaştırılmış müebbet hapis ve müebbet hapis cezalarına veya iki yıldan fazla hapis cezasına mahkûm olanlar, haklarında uygulanacak rejimi ve gönderilmeleri gereken kurumu ve bu maksatla kişisel ve sosyal özelliklerini belirlemek için 5275 sayılı Kanunda gösterilen esaslara göre gözleme tâbi tutulur. Gözlem süresi, altmış günü geçemez,

f) Hükümlü; kişiliğine, suçun işlenmesindeki özelliklere ve sair hâllerine göre idare ve gözlem kurulunun kararıyla gerektiğinde gözleme tâbi tutulmayabilir. Bunlar hakkında uygulanacak esas ve usuller yönetmelikte gösterilir,

g) Gözlem sonunda, gözlem merkezi hükümlüye ait dosyayı görüşü ile birlikte en kısa süre içinde Bakanlığa gönderir. Gözlem sonucuna göre hükümlünün gönderileceği kurum, Bakanlıkça belirlenir. Ancak, yapılan gözlem ve sınıflandırma sonunda idare ve gözlem kurulunca aynı kurumda veya o yer Cumhuriyet başsavcılığına bağlı diğer kurumlarda kalması uygun bulunan hükümlülerin dosyaları Bakanlığa gönderilmez ve cezalarının infazına buldukları veya Cumhuriyet başsavcılığınca gönderilecekleri bağlı kurumlarda devam olunur.

Hükümlülerin gruplandırılması

MADDE 75 – (1) Hükümlüler, 5275 sayılı Kanunun 24 üncü maddesinde gösterilen esaslara göre gruplandırılır.

(2) Hükümlülerin gruplandırılmasına ilişkin esas ve usuller yönetmelikle gösterilir.

Tehlikeli hükümlü

MADDE 76 – (1) Suçun nitelik ve işleniş şekline göre, toplum için ciddi bir tehlike oluşturan veya kurumun güvenlik ve düzenini ihlal edebileceği konusunda delil veya ciddi emareler olan hükümlüler tehlikeli hükümlü sayılır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Hükümlülerin Beslenmesi, Giydirilmesi ve Barındırılması

Hükümlünün beslenmesi

MADDE 77 – (1) Hükümlülerin beslenmesinde, 5275 sayılı Kanunun 72 nci maddesinde belirtilen hükümler uygulanır.

(2) Hükümlülerin beslenmesine ilişkin esas ve usuller yönetmelikle gösterilir.

Hükümlülerin giydirilmesi, barındırılması ve yatırılması

MADDE 78 – (1) Hükümlülerin giydirilmesi, barındırılması ve yatırılmasında 5275 sayılı Kanunun 63 üncü ve 64 üncü maddeleri uygulanır.

(2) Hükümlüler idare tarafından hazırlanan ve koridordaki oda kapılarının yanına asılan resimli yatma plânına uygun olarak yerleştirilir.

BEŞİNCİ KISIM

Hükümlülerin Yükümlülükleri, Hakları ve Çalıştırılmaları

BİRİNCİ BÖLÜM

Hükümlülerin Yükümlülükleri ve Yaşam Tarzları

Cezayı çekme, güvenlik ve iyileştirme programına uyma

MADDE 79 – (1) Hükümlü, hapis cezasının yerine getirilmesine katlanma ve bu amaçla düzenlenen infaz rejimine uygun tutum ve davranışlar içinde bulunmakla yükümlüdür.

(2) Hükümlü, kurumun güvenlik ve iyileştirme programlarına tam bir uyum göstermekle yükümlüdür. Her ne amaçla olursa olsun, bilerek kendi yaşamlarını ve bedensel bütünlüklerini tehlikeye düşürecek eylemlere girişmeleri, cezanın yerine getirilmesine katlanma yükümlülüğünün ihlali sayılır.

Sağlığın korunması kurallarına uyma

MADDE 80 – (1) Hükümlü, sağlığının korunması ve salgın hastalıkların önlenmesi için gerekli ve alınmış tedbirlere uymak, kişi sağlığı için tehlike doğuran durumları gecikmeksizin kurum en üst amirine bildirmek, kendi ve içinde yaşadığı ortamın temizliğine uygun davranışlar göstermek zorundadır.

(2) Hükümlü, hem kendi, hem de diğer hükümlülerin sağlığını tehlikeye düşürebilecek eylemlerden kaçınmakla yükümlüdür.

Bina ve eşyanın korunması

MADDE 81 – (1) Hükümlü, barındırıldığı odayı ve kurum binasını, yönetimce kendisine bırakılan şeyleri düzenli bir biçimde kullanmak ve bunlarla diğer kişilere ait eşyayı özenle korumakla yükümlüdür.

Hükümlülerin yaşam tarzları

MADDE 82 – (1) Her kurumun, hükümlülerin kurum içindeki yaşam tarzını ayrıntıları ile gösteren bir iç yönetmeliği bulunur.

(2) İç yönetmelikler, Bakanlıkça hazırlanan örnek iç yönetmeliklere uygun olarak, kurumun ihtiyaçları ve özel nitelikleri göz önünde tutulmak suretiyle ve bu Tüzük hükümleri

de dikkate alınarak kurum en üst amiri tarafından düzenlenir ve Genel Müdürlüğün onayından sonra uygulanır.

Diğer yükümlülükler

MADDE 83 – (1) Hükümlüler, kurumlarda yaşamları sırasında, kanunlarla belirtilen esas ve kurallara uymak zorundadır. Hükümlülerin, kurum içindeki yaşamları sırasında ayrıca dikkat etmeleri gereken kurallar şunlardır:

a) Hükümlüler, iş atölyelerinde, eğitim yerlerinde, ortak faaliyetlerin sürdürüldüğü diğer ortamlarda ve kalmakta oldukları mekanlarda yatma saatinden sonra başkalarını rahatsız edecek şekilde konuşamaz,

b) Hükümlüler yazı, resim ve işaretlerle yapılan gizli münasebetler ve ahlâka aykırı söz ve hareketlerde bulunamaz. Parola mahiyetinde anlaşılmaz sözler kullanamaz,

c) Hükümlüler birbirlerine karşı dürüst davranmak zorundadır. Diğerleri üzerinde hiçbir surette nüfuz icra edemez,

d) Hükümlüler, yatılan yerlerde, atölyelerde, yemekhanelerde ve eğitim kurumlarında sigara içemez. Ancak; gündüzleri havalandırma bölümlerinde, geceleri ise, kalınan mekanların uygun bölümlerinde ayrılan yerlerde ve pencereler açılmak suretiyle sigara içilebilir,

e) Hükümlülerin kumar niteliğinde olan oyunları oynaması yasaktır. Kumar niteliğine haiz olmamak şartı ile hangi oyunlara izin verilebileceği iç yönetmeliklerde gösterilir,

f) Hükümlüler alkollü içkiler içemez, uyuşturucu, uçucu ve uyarıcı maddeler kullanamaz,

g) Hükümlüler, kuruma veya diğer hükümlülere ait eşyayı izinsiz olarak alamaz ve bunları tahrip edemez,

h) Hükümlüler, kurumun eşyasını veya aletlerini kullanıma sunuldukları işlerden başka işlerde kullanamaz,

ı) Hükümlüler, yaşadıkları, çalıştıkları ve ortak etkinliklerde buldukları mekanların temizliğini yapmak zorundadır.

İKİNCİ BÖLÜM

Hükümlülerin Hakları

Avukat ve noterle görüşme hakkı

MADDE 84 – (1) Hükümlü, kurumda avukat ve noterle görüşme hakkına sahiptir.

(2) Hükümlülerin avukat ile görüşmesinde aşağıdaki kurallar uygulanır:

a) Hükümlü, avukatlık mesleğinin icrası çerçevesinde avukatları ile vekâletnamesi olmaksızın en çok üç kez görüşme hakkına sahiptir,

b) Avukatlar, vekâletnameleri olsa da aynı anda birden fazla hükümlü ile görüşme yapamaz,

c) Avukatların savunmaya ilişkin belgeleri, dosyaları ve müvekkilleri ile yaptıkları konuşmaların kayıtları incelemeye tâbi tutulamaz.

1. Hükümlü ile görüşmek üzere kuruma gelen avukatların, yanlarında bulundurdukları belge ve dosyaların savunmaya ilişkin olup olmadıkları konusunda kendilerinden yazılı beyanları alınır. Savunmaya ilişkin olduğu beyan edilen belge ve dosyalar, her ne suretle olursa olsun incelenemez. Hükümlü ile doğrudan ilişkisi olmak koşulu ile avukatın yanında getirmiş olduğu ve bir hukuki uyuşmazlık konusunu oluşturan belge ve dosyalar hakkında da aynı hükümler uygulanır.

2. 5237 sayılı Kanunun 220 nci maddesinde, İkinci Kitap Dördüncü Kısım Dördüncü ve Beşinci Bölümlerinde yer alan suçlardan mahkûm olan hükümlülerin avukatları ile ilişkisinde avukatın savunmaya ilişkin olduğunu beyan ettiği belge ve dosyalar fiziki olarak aranabilir. Konusu suç teşkil eden fiilleri işlediğine, infaz kurumunun güvenliğini tehlikeye düşürdüğüne, terör örgütü veya diğer suç örgütleri mensuplarının örgütsel amaçlı haberleşmelerine aracılık ettiğine ilişkin bulgu veya belge elde edilmesi halinde, Cumhuriyet

başsavcılığının istemi ve infaz hâkiminin kararıyla, bir görevli görüşmede hazır bulundurulabileceği gibi bu kişilerin avukatlarına verdiği veya avukatlarınca bu kişilere verilen belgeler infaz hâkimince incelenebilir. İnfaz hâkimi belgenin kısmen veya tamamen verilmesine veya verilmemesine karar verir. Bu karara karşı ilgililer, 4675 sayılı Kanuna göre itiraz edebilirler.

3. Avukatların hükümlü ile kurumda yapmış olduğu görüşme sırasında konuşmaları yansıtan ve bizzat avukat tarafından elle tutulan kayıtlar hakkında da bu bent hükümleri uygulanır.

d) Türkiye Cumhuriyetinin taraf olduğu uluslararası sözleşmelere ve karşılıklılık esasına uygun olmak koşuluyla; yabancı ülkelerde haklarında soruşturma veya kovuşturma yapılmakta olan, yabancı ülke veya uluslararası yargı mercilerinde dava açmak isteyen, leh veya aleyhine açılmış davası olan Türk vatandaşı veya yabancı uyruklu hükümlülerle yabancı uyruklu avukatları, bu soruşturma ve kovuşturma, açılacak veya açılmış davalarla sınırlı olmak ve vekâletname sunmak koşuluyla görüşebilirler. Vekâletnamesi olmayan yabancı uyruklu avukatlar, hükümlü ile Türkiye barolarına kayıtlı bir avukatla birlikte görüşme yapabilirler,

e) Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine başvuracak olan veya başvurusu bulunan Türk vatandaşı veya yabancı uyruklu hükümlüler; Türkiye Cumhuriyeti mahkemelerinde yetkili olan avukatlar ile soruşturma, kovuşturma veya dava konusuyla ilgili bilgi ve belgelerin tercümesinin kurum en üst amirine ibrazı koşuluyla görüşebilir.

(3) Avukat ve noter ile görüşme, meslek kimliklerinin ibrazı üzerine, tatil günleri dışında ve çalışma saatleri içinde, bu iş için ayrılan görüşme yerlerinde, konuşulanların duyulamayacağı, ancak güvenlik nedeniyle görüşmenin görülebileceği bir biçimde yapılır.

(4) Kurumlarda, avukat ve noter ile hükümlünün görüşmeyi yapacağı mekanlar, bu hakkın kullanımına uygun şekilde kurum idaresince düzenlenir.

Kültür ve sanat etkinliklerine katılma, ifade özgürlüğü

MADDE 85 – (1) Kurumlarda, olanaklar elverdiğince, kültürün ve sanatın çeşitli dallarını temsil eden programlar hazırlanır ve hükümlülerin bunlara katılmaları hususundaki usûller düzenlenir. Bu programların temel hedefi, hükümlülerin ifade yeteneklerini geliştirmelerini ve bilgilerini artırmalarını sağlamaktır.

(2) Kurumun kültür ve sanat programları, ulusal, yerel ve kültürel değerler de dikkate alınarak Bakanlıkça belirlenen esaslara göre, kurumun en üst amiri tarafından düzenlenir. Bu maksatla Devletin kültür ve sanat işleriyle görevli kuruluşları gerekli yardımları yaparlar.

(3) Hükümlüler ifade özgürlüğü çerçevesinde yayın etkinliklerinde bulunabilirler. Ancak, bunun için hükümlünün kurumda bulunan çalışma esaslarını belirten koşullara, kurumun fiziki ortamına ve iç güvenliğine uygun hareket etmesi zorunludur.

Kütüphaneden yararlanma

MADDE 86 – (1) Kurumlarda, kurumun büyüklüğüne göre, kütüphane veya kitaplık oluşturulur. Kütüphanelerde veya kitaplıklarda verilen derslere kaynaklık edecek kitapların yanı sıra olanaklar ölçüsünde hükümlülerin boş zamanlarını değerlendirmelerini, okuma alışkanlığı edinmelerini ve kültür bakımından ufuklarını geliştirmelerini sağlayacak kitaplar da bulundurulur.

(2) Hükümlüye kurum kütüphanesinden yararlanma imkânı verilir.

(3) Bu hizmet, gezici kitaplıklarla da yerine getirilebilir.

(4) Hükümlülerin kurumlarda bulunan kütüphane ve kitaplıklar ile gezici kitaplıklardan yararlanma esas ve usulleri yönetmelikle belirlenir.

Sürelili veya süresiz yayınlardan yararlanma hakkı

MADDE 87 – (1) Hükümlü, mahkemelerce yasaklanmamış olması koşuluyla süreli ve süresiz yayınlardan bedelini ödeyerek yararlanma hakkına sahiptir.

(2) Resmî kurumlar, üniversiteler, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile mahkemelerce yasaklanmamış olması koşuluyla Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınan vakıflar ve kamu yararına çalışan dernekler tarafından çıkartılan gazete, kitap ve basılı yayınlar,

hükümlülere ücretsiz olarak ve serbestçe verilir. Eğitim ve öğretimine devam eden hükümlülerin ders kitapları denetime tâbi tutulamaz.

(3) Eğitim kurulunca, kurum güvenliğini tehlikeye düşürdüğü veya müstehcen haber, yazı, fotoğraf ve yorumları kapsadığı tespit edilen yayının hükümlüye verilmez.

Telefonla görüşme hakkı

MADDE 88 – (1) Kapalı kurumda bulunan hükümlüler, belgelendirmeleri koşuluyla eşi, üçüncü dereceye kadar kan ve kayın hısımları ve vasisi ile telefon görüşmesi yapabilir.

(2) Telefonla görüşmeleri aşağıda belirtilen esaslara göre yapılır:

a) Hükümlüler, haberleşme veya iletişim araçlarından yoksun bırakılma veya kısıtlama cezası ile hücreye koyma cezasının infazı sırasında olmamak koşuluyla, idarenin kontrolünde bulunan ve kurumun uygun yerlerine yerleştirilen telefonlardan yararlandırılır,

b) Disiplin cezaları olsa bile, anne, baba, eş, çocuk ve kardeşlerin ölüm veya ağır hastalıkları veya doğal afet hâllerinde, hükümlülerin telefon görüşme hakları hiçbir şekilde engellenemez,

c) Açık ve kapalı kurumlardaki hükümlüler; altsoy, üstsoy, eş ve kardeşlerinin ölüm, ağır hastalık veya doğal afet hâllerinde, kuruma ait telefon ve faks cihazından derhâl yararlandırılır. Bu hâlde, yapılan telefon konuşmaları o haftaya ait konuşma hakkından sayılmaz. Görüşmeler, tutanak ile belgelenir ve tutanaklar özel bir dosyada saklanır,

d) Kurum personeli hükümlülere tahsis edilen telefonları kullanamaz,

e) Hükümlüler, telefon görüşmesi hakkına sahip oldukları konusunda bilgilendirilir,

f) Hükümlülerin telefonla görüşme gün ve saatleri, kurumda bulunan telefon adedi, başvuru sırası, kurumun asayiş ve güvenliği dikkate alınarak idare tarafından belirlenir. Hükümlüler görüşebilecekleri yakınlarından bir veya birden fazla kişi ile haftada bir kez ve bir telefon numarasıyla bağlantı kurarak kesintisiz görüşme yapabilir. Herhangi bir nedenle görüşme gerçekleşmemişse daha önceden bildirilen numaralardan bir diğeriyle görüşebilir. Konuşma süresi görüşme başladığı andan itibaren on dakikayı geçemez. Ancak tehlikeli hükümlü oldukları idare ve gözlem kurulu tarafından belirlenen hükümlüler onbeş günde bir kez olmak ve on dakikayı geçmemek üzere sadece eşi, çocukları, annesi ve babası ile görüşebilir,

g) Hükümlünün, kurumun güvenliğini tehlikeye düşüren, suç oluşturan veya bir suça azmettirme ya da yardım etme sonucunu doğurabilecek konuşmalarda bulunduğu dinleme sırasında belirlendiğinde, görüşme derhâl kesilir. Bu hâlde hükümlü hakkında adlî veya idarî soruşturmaya esas olacak işlemler kurum en üst amiri tarafından yapılır,

h) Suç işlemek amacıyla kurulan silâhlı örgütün yöneticiliğini yapmaya devam eden, bu konuda herhangi bir yöntemle, kurum içi veya dışındaki kişilere talimat veya mesaj veren hükümlülere idare ve gözlem kurulu kararıyla telefon görüşmesi hiçbir şekilde yaptırılmaz,

ı) Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası alan hükümlüler, idare ve gözlem kurulunun uygun gördüğü hâllerde ve onbeş günde bir olmak üzere eşi, altsoy ve üstsoyu, kardeşleri ve vasisi ile on dakikayı geçmemek üzere görüşebilir,

j) Telefonla görüşme ücreti, görüşmeyi yapan hükümlü tarafından karşılanır. Görüşme için kullanılan telefon kartları kurum kantininde satılır. Müdürü bulunmayan kurumlarda telefon kartları, ücreti hükümlülerden alınmak koşuluyla görevli memurlar tarafından temin edilir,

k) Hükümlü bu maddede belirtilen telefonla görüşme hakkını kullanabilmek için "Telefon Görüşme Formu" doldurur. Bu formda; telefon görüşmesi yapmak istediği kişiler ve

bunlarla olan yakınlık derecesini, görüşme yapmak istediği sabit, cep telefon numaraları ile yurtdışı telefon

numarasını, telefon görüşmesi yapacağı yakınlarının açık adreslerini belirtir ve gerekli belgeler eklendikten sonra idareye verir. İdare gerekli gördüğü takdirde gideri hükümlüden alınmak koşuluyla formdaki bilgilerin doğruluğunu araştırabilir. Telefon görüşme formunda yer alan bilgilerde değişiklik olması halinde hükümlü yeni bir form düzenleyerek idareye bildirir. Hükümlü tarafından formda gösterilmemiş olan kişilerle telefon görüşmesi yaptırılmaz,

l) Hükümlünün formda belirttiği bilgiler varsa değişiklikler deftere kaydedilir. Bu deftere, ayrıca telefon görüşmesi yapmak isteyen hükümlünün haberleşme veya iletişim araçlarından yoksun bırakılma veya kısıtlama cezası olup olmadığı ve varsa hücreye koyma cezasının infazına başlanıp başlanmadığı yazılır. Defter, bu işle görevlendirilmiş ikinci müdürün kontrolünde güvenlik ve gözetim servisi tarafından tutulur. Defterin sayfaları numaralanır ve mühürlenir; kaç sayfadan ibaret olduğu kurum müdürü tarafından tasdik olunur. Defterler, her an denetime hazır hâlde bulundurulur,

m) Telefonla konuşmak isteyen hükümlüler, "Telefon Görüşme İstek Formu" doldurarak idareye verir. Bu formlar, hükümlü telefon görüşme defteri ile karşılaştırılır. Telefonla görüşmeye engel hâlleri bulunmayan hükümlülerin isim listesi bu işle görevli ikinci müdür tarafından kontrol ve tasdik edilerek infaz ve koruma başmemurluğuna verilir. Müdürü bulunmayan kurumlarda bu işlem infaz ve koruma başmemuru tarafından yapılır. Telefon görüşmesi yapmak isteyen hükümlünün bu görüşmeyi yapmasına engel bir hâli bulunması hâlinde bunun sebepleri gerekçelendirilmek suretiyle tutanağa yazılır ve bu tutanağın içeriği hükümlüye bildirilerek dosyasına konulur,

n) Konuşma sırası gelen hükümlünün kurum içindeki tehlikelilik durumu da dikkate alınarak gerekli güvenlik önlemleri alınmak suretiyle telefon görüşmesi yapılacak yere getirilir. Hükümlü, öncelikle konuşmasına kendi adını ve soyadını söyleyerek başlar. Görüştüğü karşıdaki kişiye, adını, soyadını ve telefon numarasını tekrar etmesini isteyerek konuşmasına devam eder. Bu işlemin yapılması zorunlu olup, konuşma bittikten sonra, telefon görüşme istek formunun konuşmanın yapıldığına ilişkin bölümü doldurulur, konuşmayı yapan hükümlü ve görevli memur tarafından imzalanır. Bu formdaki bilgiler, deftere kaydedilmek üzere güvenlik ve gözetim servisine verilir,

o) Hükümlülere dışarıdan telefon açılmak suretiyle görüşme yaptırılmaz,

p) **(Değişik: 15/6/2009-2009/15092 K.)** Telefon görüşmeleri Türkçe yapılır. Ancak hükümlünün, kendisinin veya görüşeceğini bildirdiği kişinin Türkçe bilmediğini beyan etmesi hâlinde, konuşmanın yapılmasına izin verilir ve konuşma kayda alınır. Kayıtların incelenmesi sonucu, konuşmanın suç teşkil etme ihtimali olan faaliyetler için kullanıldığının anlaşılması durumunda, hükümlünün bir daha aynı kişiyle Türkçeden başka bir dille konuşmasına izin verilmez,

r) Yabancı uyruklu hükümlülerin görüşmeleri için bildirdiği telefon numaralarının, bildirilen kişilere ait olup olmadığı, ayrıca; görüşmek istenen kişinin, belirtilen kişi olmadığı yönünde bir şüphe bulunması hâlinde, ilgili konsolosluk makamlarından bilgi istenir. Görüşme yapılması talep edilen telefon numaralarının kime ait olduğunu gösteren, yetkili makamlarca düzenlenmiş resmî evrakın Türkçe tercümesi, hükümlünün yasal temsilcisi veya yakınları tarafından da ibraz edilebilir.

(3) Açık kurumlar ile çocuk eğitimevlerinde bulunan hükümlüler, ücretli telefonlarla serbestçe görüşme yapabilirler. Çocuk hükümlülerin telefonla konuşması hiçbir şekilde kısıtlanamaz ve engellenemez.

(4) Kapalı kurumlarda bulunan hükümlülerin, bu maddede belirtilen yakınları ile yaptığı telefon görüşmeleri, idare tarafından dinlenir ve elektronik aletler ile kayda alınır.

(5) Hükümlüler, açık ve kapalı kurumlarda, çocuk eğitimevlerinde araç telefonu, telsiz telefon veya cep telefonu ve benzeri iletişim araçlarını bulunduramaz ve kullanamaz.

Telefon görüşmesi yaptırılmayacak hâller

MADDE 89 – (1) Hükümlülere tanınan telefonla görüşme hakkı;

a) Genel ve kısmî aramalar sırasında,

b) Yemek dağıtım saatlerinde,

c) Kurum asayiş ve güvenliğini bozucu her türlü bireysel veya toplu olaylar sırasında, kullandırılmaz.

Hükümlünün radyo, televizyon yayınları ile internet olanaklarından yararlanma hakkı

MADDE 90 – (1) Hükümlü, kurumlarda merkezî yayın sistemi bulunduğu takdirde bu sisteme bağlı olarak radyo ve televizyon yayınlarını izleme hakkına sahiptir.

(2) Merkezî yayın sistemi bulunmayan kurumlarda, yararlı olmayan yayınların izlenmesini ve dinlenmesini engelleyecek önlemler alınmak suretiyle bağımsız anten kullanılarak televizyon ve radyo izlenmesine ve dinlenmesine izin verilir. Bu cihazlar, bedeli kendisi tarafından ödenmek koşuluyla hükümlü adına kurumca satın alınır. Her ne biçimde olursa olsun dışardan gelenler tarafından getirilen radyo, televizyon ve bilgisayarlar kuruma alınmaz.

(3) Kapalı ve açık kurumlar ile çocuk eğitimevlerinde ancak, eğitim ve iyileştirme programları çerçevesinde kurum yönetimince belirlenen yerlerde görsel ve işitsel eğitim araç ve gereçlerinin kullanımına izin verilebilir. Eğitim ve iyileştirme programları gerekli kıldığı takdirde denetim altında internetten yararlanılabilir. Hükümlü, odasında bilgisayar bulunduramaz. Ancak, Bakanlığın uygun görmesi hâlinde eğitim ve kültürel amaçlı olarak bilgisayarın kuruma alınmasına izin verilebilir.

(4) Bu haklar, idare ve gözlem kurulu kararı ile tehlikeli hükümlü oldukları saptananlar veya örgüt mensubu hükümlüler bakımından kısıtlanabilir.

(5) İşlediği suçun nitelik ve işleniş biçimi göz önüne alındığında, toplum için ciddi bir tehlike oluşturan, kurumdaki tutum ve davranışlarıyla, suç işlemek amacıyla kurulan silâhli örgütün yöneticiliğini yapmaya devam eden, bu konuda herhangi bir yöntemle, kurum içi veya dışındaki kişilere talimat veya mesaj veren hükümlülerin, idare ve gözlem kurulu kararıyla televizyon yayınlarını izlemesine ve bilgisayar ile internetten yararlanmasına izin verilmez.

Hükümlünün mektup, faks ve telgrafları alma ve gönderme hakkı

MADDE 91 – (1) Hükümlü, kendisine gönderilen mektup, faks ve telgrafları alma ve ücretleri kendisince karşılanmak koşuluyla, gönderme hakkına sahiptir.

(2) Hükümlü tarafından gönderilen ve kendisine gelen mektup, faks ve telgraflar; mektup okuma komisyonu bulunan kurumlarda bu komisyon, olmayanlarda kurumun en üst amirince denetlenir.

(3) Kurumun asayiş ve güvenliğini tehlikeye düşüren, görevlileri hedef gösteren, terör ve çıkar amaçlı suç örgütü veya diğer suç örgütleri mensuplarının örgütsel amaçlı olarak haberleşmelerine neden olan, kişi veya kuruluşları paniğe yöneltecek yalan ve yanlış bilgileri, tehdit ve hakareti içeren mektup, faks ve telgraflar hükümlüye verilmez. Hükümlü tarafından yazılmış ise gönderilmez.

(4) Hükümlü tarafından resmî makamlara veya savunması için avukatına gönderilen mektup, faks ve telgraflar denetime tâbi değildir. Ancak, hükümlünün savunması için avukatına gönderilen mektup, faks veya telgraflar 84 üncü maddenin ikinci fıkrasının (c) bendinin (2) numaralı alt bendinde belirtilen hâllerin gerçekleşmesi hâlinde, bu gönderiler hakkında da 84 üncü maddenin ikinci fıkrasının (c) bendinin (2) numaralı alt bendinde belirtilen esas ve usuller uygulanır.

Dışarıdan gönderilen hediyeleri kabul etme hakkı

MADDE 92 – (1) Kapalı kurumlardaki hükümlü, mensup olduğu dinin bayram günlerinde, yılbaşında ve nüfus kaydında belirtilen doğum günlerinde dışardan gönderilen ve kurum güvenliği için tehlikeli olmayan hediye, aşağıda belirtilen esaslar dahilinde kabul etme hakkına sahiptir:

- a) Hükümlü hediye olarak ancak kitap veya giyim eşyası kabul edebilir,
- b) Hediye, ziyaretçi tarafından verilebileceği gibi posta veya kargo yolu ile de gönderilebilir,
- c) Gönderilen eşya, güvenlik kontrolünden geçirilir,
- d) Kurumlarda bu amaçla "Hediye Kayıt Defteri" tutulur. Bu defterde;
  1. Hediye olarak gönderilen eşyanın nitelikleri ve miktarı,
  2. Hediyein kuruma gönderiliş, geliş ve hükümlüye teslim tarihleri,
  3. Hediyein gönderenin, alıcının veya getirenin kimlik bilgileri, posta veya kargo yoluyla gelmediyse getirenin imzası,
  4. Hediyein hükümlü tarafından teslim alındığına ve teslim edildiğine dair hükümlü ve görevli memurun imzası,

bulunur.

(2) Kişi, kurum veya kuruluşlar tarafından hükümlülere dağıtılmak üzere dışarıdan toplu olarak getirilen veya gönderilen hediyelerin dağıtımında Cumhuriyet başsavcılığının izni aranır.

(3) Bir kişiden aynı tarih için bir kez hediye kabul edilebilir.

(4) Kurumda annesiyle birlikte kalan çocuklara, durumlarına uygun gıda maddesi, ihtiyaca uygun eşya ile kuruma girmesi yasak olan eşyaların oyuncakları hariç olmak üzere diğer oyuncaklar hediye olarak gönderilebilir veya verilebilir.

(5) Hediye edilecek eşyanın tahmini değeri hükümlülerin haftalık olarak yanlarında bulundurabilecekleri ve Bakanlıkça genelge ile belirlenen miktardan fazla olamaz.

(6) Açık kurumlar ile çocuk eğitimevlerinde barındırılan hükümlülere gönderilecek hediyelerin cins ve miktarı kurum müdürü tarafından belirlenir.

Din ve vicdan özgürlüğü

MADDE 93 – (1) Hükümlü, kurumda, mensup bulunduğu dinin ibadetlerini, düzeni bozmayacak ve çalışmayı engellemeyecek biçimde serbestçe yerine getirebilir ve ibadette kullanılan eşyayı, dinî yaşamı bakımından zorunlu olan kitap ve eserleri temin ve bulunduğu yerlerde muhafaza edebilir.

(2) Hükümlünün, mensup bulunduğu dinin görevlilerince ziyaret edilmesine ve onlarla iletişim kurmasına, kurum güvenliğini tehlikeye düşürmemek koşuluyla izin verilir.

Hükümlünün muayene ve tedavi istekleri

MADDE 94 – (1) Hükümlü, beden ve ruh sağlığının korunması, hastalıklarının tanısı için muayene ve tedavi olanaklarından, tıbbî araçlardan yararlanma hakkına sahiptir. Bunun için hükümlü öncelikle kurum revirinde, mümkün olmaması hâlinde Devlet veya üniversite hastanelerinin mahkûm koşullarında tedavi ettirilir.

Oda ve eklentilerinde bulundurulabilecek kişisel eşyalar

MADDE 95 – (1) Kapalı kurumlarda bulunan hükümlülerin oda ve eklentilerinde bulundurabilecekleri veya bulunduramayacakları kişisel eşya, gıda, tıbbî malzeme ve diğer ihtiyaç maddeleri yönetmelikle düzenlenir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Çalışma

Hükümlülerin çalıştırılması

MADDE 96 – (1) Cezaevi tabibi tarafından ruhsal ve bedensel olarak sağlıklı olduğu belirlenen meslek sahibi olmayan hükümlüler ile meslek sahibi olan istekliler, kurum imkânları ölçüsünde, belirlenen ücret karşılığında atölye veya işyurtlarında çalıştırılabilirler.

(2) Çalıştırmanın amacı, hükümlülerin salıverilmelerinden sonra yaşamlarını sürdüreceği meslek ve sanatları öğrenmelerini sağlamak, çalışma ve üretme isteklerini geliştirmek veya güçlendirmektir. Çalıştırmada hükümlünün yeteneği, becerisi, eğilimi, zihinsel ve bedensel durumları göz önünde bulundurulur.

(3) Çocuk hükümlülerin çalıştırılması yalnızca meslek eğitime yönelik olur. Öğretim kurumlarına veya örgün eğitime devam eden çocuk ile genç hükümlüler, öğretim yılı içinde atölye ve işyerlerinde çalıştırılmazlar.

(4) Bunların çalıştırılmalarında 5/6/1986 tarihli ve 3308 sayılı Meslekî Eğitim Kanununun, 5275 sayılı Kanuna aykırı olmayan hükümleri uygulanır.

Kurum dışında çalıştırma

MADDE 97 – (1) Açık kurumlarda bulunanlar ile kapalı kurumlarda bulunup da açık kuruma ayrılmaya hak kazanmış hükümlüler, kurum dışındaki iş alanlarında çalıştırılabilir.

(2) Açık kurumda bulunanlar, kurum görevlileri gözetiminde; kapalı kurumda bulunanlar ise, iç ve dış güvenlik görevlilerince alınacak tedbirler altında çalıştırılır.

(3) Kapalı kurumda bulunan hükümlülerden, açık kuruma ayrılmaya hak kazanmış ve haklarında açık kuruma ayrılma konusunda idare ve gözlem kurulunca karar alınmış olanlar, açık kuruma nakil istememeleri hâlinde kurum dışındaki adalet hizmetine tahsis edilen yerlerde iç güvenlik görevlileri nezaretinde çalıştırılabilir.

(4) Çocuk eğitimevlerinde bulunan hükümlülerin, kurum dışında çalıştırılmaları sırasında kurum görevlilerinin gözetim ve muhafazası aranmaz.

(5) İş alanlarına sahip kuruluşların hükümlü çalıştırmaları teşvik olunur.

Kurum içinde ve kurum dışında çalıştırmada uygulanacak ilkeler

MADDE 98 – (1) Hükümlüler, kurumların içinde veya dışında iş yurduna ait atölye, tesis ve benzeri üniteler ile kurum dışındaki başka işyerlerinde çalıştırılabilirler. Bu çalışmalarına karşılık hükümlülere iş yurtları kurumu yüksek kurulunca belirlenen ücret ödenir. Açık kurumlardaki hükümlülerden iş temin edildiği halde çalışmayanlar, işi savaştıranlar, boykot edenler, sürekli hastalığı sebebiyle çalışamayacak durumda olanlar ve iş düzenine uyum sağlayamayanlar, iş yurdu yönetim kurulu kararı ve infaz hakiminin onayı ile kapalı kurumlara iade edilirler.

(2) Hükümlüler kurum dışında kendi işyerlerinde veya üçüncü dereceye kadar kan ve kayın hısımlarına ait iş yerlerinde çalıştırılmazlar. Bu tür işyerlerinde çalıştığı tespit edilen hükümlüler birinci fıkra hükümlerine göre kapalı kuruma iade edilir. Gerekli özeni göstermeyen idareciler hakkında da yasal işlem yapılır.

(3) Kurum dışında çalıştırılma işveren veya temsilcisi ile iş yurdu bulunan kurumlarda iş yurdu müdürü, iş yurdu bulunmayan kurumlarda ise mahalli Cumhuriyet başsavcısının imzaları ile düzenlenen protokol çerçevesinde gerçekleştirilir. Protokolde ücret, çalışma saatleri, ulaşım, iaşe, güvenlik, protokolün süresi ve diğer hususlar düzenlenir. Hükümlülere verilecek ücret, onaltı yaştan büyükler için uygulanan asgari ücretten aşağı olamaz. Protokol, onay için İşyurtları Kurumu Daire Başkanlığına gönderilir.

(4) Hükümlüler en az iki kişiden oluşan ekipler halinde çalıştırılır.

(5) Kurum dışında çalışan hükümlülerin çalışma güvenliği işverence sağlanır. İş kazalarının ve meslek hastalıklarının yasal yükümlülüğünden işveren sorumludur.

(6) Kurum dışında çalıştırılan hükümlülerin, çalıştıkları işyerlerinde gece barındırılmalarına izin verilmez. Çalışılan yer kurumlarına yakınsa, geceleri kurumlarına dönmeleri zorunludur. Kurumların bulunduğu yerin dışında bir işyerinde çalıştırılan hükümlülerin gece barındırılmaları, çalıştıkları yere en yakın açık kurumda, bulunmadığı takdirde kapalı kurumun hükümlü ve tutuklularla irtibatı olmayan bir bölümünde sağlanır.

Kurum hizmetinde çalıştırma

MADDE 99 – (1) İyi hâlli hükümlüler, idare ve gözlem kurulu kararı ile, kurum yönetimi tarafından durumlarına uygun kurum içi hizmetlerde çalıştırılabilir. Çocuk hükümlüler, kendi yaşam alanları veya eğitsel amaçlar dışında çalıştırılmazlar.

(2) Hükümlü, yöneticilerin ve görevlilerin kişisel işlerinde çalıştırılmaz.

(3) Hekim, psikiyatri uzmanı, psikolog, sosyal çalışmacı, öğretmen ve benzeri mesleklere sahip olan hükümlülerden; iyi hâl gösterenler, idare ve gözlem kurulu kararıyla, kurumun servislerinde meslekleriyle ilgili görevlilere yardımcı veya eğitici olarak çalıştırılabilir.

Ücret ve sosyal haklar

MADDE 100 – (1) Çalışan hükümlülere ürettiklerinden elde edilen gelirden, çalışmaları karşılığı ücret ödenir ve bu hükümlüler sosyal haklardan yararlandırılırlar.

(2) Sosyal güvenlik kurumlarına tâbi olanlar ile bunların hak sahiplerine yapılan her türlü yardım ve giderler, kendi mevzuatları çerçevesinde ilgili sosyal güvenlik kurumunca karşılanır.

ALTINCI KISIM

İyileştirme

BİRİNCİ BÖLÜM

İyileştirmenin Amacı ve İyileştirme Programları

İyileştirmenin amacı ve iyileştirme programlarının belirlenmesi

MADDE 101 – (1) İyileştirme; hükümlülerin, kuruma girişinden salıverilmesine kadar geçen süre içerisinde, bedensel ve zihinsel sağlıklarını sürdürmeleri veya bunlara yeniden kavuşmaları için gerekli önlemlerin alınması, suçluluk duygusundan arınması, kişisel ve toplumsal gelişiminin sağlanması amacıyla uygulanacak, eğitim-öğretim, sağlık, psiko-sosyal hizmetler ile meslek edindirme, bireyselleştirilme, toplum yaşamıyla uyumlaşmasını ve geliştirilmesini sağla-

yacak programların tümüdür. Bu programlar; hükümlüde, kanunlara saygılı olarak yaşama düşünce ve duygusunun yerleşmesi, ailesine ve topluma karşı sorumluluk duygusunun gelişmesi, toplum yaşamına uyması, geçimini sağlayabilmesi konularında uygulanacak rejim, önlem ve yöntemleri kapsar.

(2) Hükümlü hakkında toplumun, hukuka uygun hareket eden ve üretken bir üyesi olarak yaşamını sürdürmesini sağlayacak ve bireysel ihtiyaçlarına uygun olacak şekilde "iyileştirme programları" hazırlanır. Bu programların hazırlanmasında, hükümlünün geçmişi, suçluluk nedenleri, suç sicili, fiziki ve meslekî yeteneği ve ruhsal yapısı, kişisel doğası, sebep olabileceği tehlike hâlleri, hapis cezasının süresi, salıverildikten sonraki beklentisi dikkate alınır.

(3) İyileştirme programlarının hazırlanması ve uygulanması amacı ile kurumlarda, eğitim ve psiko-sosyal hizmet servisleri oluşturulur.

(4) Hükümlü, amaca uygun iyileştirme programlarının gerçekleştirilebileceği kurumlara veya bölümlere yerleştirilir.

(5) Hükümlülerin iyileştirilme çabalarında başarıya ulaşılması için kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, kamu yararına çalışan vakıf ve dernekler, gönüllü gerçek ve tüzel kişilerle işbirliği yapılabilir. Kamu kurum ve kuruluşları bu maksatla olanakları ölçüsünde, gerekli yardımları yapmakla yükümlüdür.

İKİNCİ BÖLÜM

Bireyselleştirme

Bireyselleştirmenin tanımı ve amacı

MADDE 102 – (1) Bireyselleştirme, hükümlünün kendisini tanıması, anlaması, bireysel özelliklerinin, ilgi ve yeteneklerinin farkına varması, kendine ilişkin kararlar ve sorumluluklar alması, beklentiler oluşturması sürecini kapsayan çalışmaların bütünüdür. Bireyselleştirmenin amacı, hükümlünün suça yönelme eğilimlerini sona erdirmektir.

Hükümlülerin sayısı ve uygulanacak güvenlik tedbirleri

MADDE 103 – (1) Hükümlülerin yerleştirildikleri kurum veya bölümlerde bireyselleştirmeyi mümkün kılacak sayıda bulundurulmalarına özen gösterilir.

(2) İyileştirme programları uygulanan grupların özelliklerine göre, kurumda değişik güvenlik tedbirleri alınır.

(3) Tehlikeli oldukları saptanan hükümlüler, bireyselleştirilmeleri için yapılacak çalışmalarda on kişiyi aşacak biçimde gruplandırılmaz.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Eğitim

Eğitim ve öğretimin tanımı ve amacı

MADDE 104 – (1) Kurumlarda eğitim ve öğretim; hükümlüye yeni ve olumlu davranışlar kazandırmayı hedefleyen ve bu amacı gerçekleştirmek üzere beden, zihin, ahlak ve duyu bakımından dengeli ve sağlıklı bir biçimde gelişmiş bir yapıya, özgür ve bilimsel düşünceye, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan hakları ve onuruna saygılı, yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek, bilgi, yetenek, beceri ve davranışlarını geliştirmek, birlikte çalışma ve iş görme alışkanlığı kazandırarak yaşama hazırlamak, kendilerinin geçim ve mutluluklarını sağlayacak faaliyetleri içeren hizmetlerin bütünüdür.

Eğitim programları

MADDE 105 – (1) Hükümlüye, kurumda bulunduğu süre içinde, kişiliğini geliştirecek, eğitimini güçlendirecek, yeni beceriler elde etmesini, suç işleme eğilimini yok etmeyi sağlayacak ve salıverilme sonrasına hazırlayacak eğitim programları uygulanır.

(2) Eğitim programları; temel eğitim, orta ve yüksek öğretim, meslek eğitimi, din eğitimi, beden eğitimi, kütüphane ve psiko-sosyal hizmet konularını kapsar.

(3) Eğitim programları, hükümlünün, yaş, cinsiyet, öğrenim durumu, ceza süresi, yetenekleri ve kültür durumuna uygun olarak hazırlanır.

Öğretimden yararlanma

MADDE 106 – (1) Açık kurumlar ile çocuk eğitimevlerinde bulunan hükümlülerin örgün ve yaygın, kapalı kurumlarda bulunan hükümlülerin yaygın öğretimden yararlanmaları sağlanır.

(2) Hükümlülere okuma-yazma öğretilmesi, örgün veya yaygın öğretim kurumları aracılığıyla, kuruma gelmeden önce eksik kalan eğitimlerinin tamamlattırılması ve öğrenimlerini devam ettirilmesi sağlanır.

(3) İlköğretim ara sınıflarından terk olanlardan, örgün eğitim çağını geçirmiş onbeş ve daha üst yaşlarda bulunan her hükümlünün yaygın eğitime devam etmesi teşvik edilir.

Özel kurslar

MADDE 107 – (1) Kurum, olanaklar elverdiği ölçüde, eğitim ve öğretimle ilgili özel kurslar açabilir. Bu amaçla, Milli Eğitim Bakanlığı, diğer bakanlıklar ile kamu ve özel kuruluşlarla işbirliği yapar.

Ders araç ve gereçleri

MADDE 108 – (1) Eğitim ve öğretimle ilgili araç ve gereçleri sağlayamayan hükümlülere, bu araç ve gereçler kurum tarafından sağlanır.

Etkinliklere katılma

MADDE 109 – (1) Açık kurumlarda ve çocuk eğitimevlerinde bulunan hükümlüler, istekli olmaları hâlinde;

- a) Kurum dışındaki eğitim, ağaçlandırma, çevre düzenlenmesi ve temizlik faaliyetlerine,
  - b) Doğal afet sonrası yardım faaliyetlerine,
  - c) Tiyatro, konser veya benzeri sosyal ve kültürel çalışmalara,
  - d) Spor karşılaşmalarına,
- katılabilirler.

(2) Birinci fıkrada sayılan etkinliklere katılım için, kurumun bulunduğu belediye veya büyükşehir belediyesi sınırları içinde idare ve gözlem kurulu kararı, belediye veya büyükşehir belediyesi sınırları dışında ise Bakanlık izni gereklidir.

Konferans ve seminerler

MADDE 110 – (1) Kurumlarda, hükümlülerin, kişisel, sosyal, kültürel, meslekî, ahlâkî, ve sağlık yönünden gelişmelerini sağlayacak, onlara insan haklarına saygıyı, yurt ve ulus sevgisini geliştirecek, aile bağlarını sağlamlaştıracak nitelikte konferans veya seminerler düzenlenir.

(2) Kurumlarda, kurum müdürü, ikinci müdür, cezaevi tabibi, öğretmen, psikolog, sosyal çalışmacı, teknik personel ve atölye şefi görevlilerinden en az birisi tarafından hükümlülere her ay bir konferans veya seminer verilir. Eğitim kurulu tarafından uygun görülmek ve kurum olanaklarından yararlanmak koşuluyla kurum dışındakilere de konferans veya seminer verdirilebilir.

(3) Hükümlüler, kendi aralarında da seminerler vermeye özendirilir.

(4) Konferans ve seminer metinlerinin birer örneği kurum kütüphanesinde saklanır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Sağlığın Korunması ve Tıbbî Müdahâleler

Kurum binasının bakımı, temizliği ve ısıtılması

MADDE 111 – (1) Kurumlarda; oda, yatakhane, atölye ve diğer ortak kullanım alanlarının temiz tutulmasına ve uygun zamanlarda havalandırılmasına özen gösterilir. Bu amaçla, gerekli araç ve gereçler kurum idaresince sağlanır.

(2) Kurumun bulunduğu yer ve iklim koşulları dikkate alınarak, kurum binası uygun sıcaklıkta tutulur.

(3) Kurum binasının bakımı, temizliği, ısıtılması ve tesisatında meydana gelecek hasar veya bozuklukların onarımından kurumun en üst amiri sorumludur.

Hükümlülerin temizliği

MADDE 112 – (1) Hükümlülerin kişisel bakım ve temizliklerinin sağlanmasına yönelik tedbirler kurum idaresince alınır.

(2) Hükümlülerin barındırıldıkları odalarda gerekli sağlık ve hijyen kurallarına uymaları özendirilir.

(3) Hükümlülerin kurum olanakları ölçüsünde kısa aralıklarla yıkanmaları sağlanır.

(4) Hükümlülerin, toplum içinde alışılmışın dışında saç, bıyık ve sakal uzatmalarına izin verilmez.

(5) Hükümlülerin kişisel bakım ve temizliklerinin sağlanmasına ilişkin esas ve usuller kurum iç yönetmeliklerinde düzenlenir.

Bulaşıcı hastalıklardan korunma

MADDE 113 – (1) Kurumda, 24/4/1930 tarihli ve 1593 sayılı Umumî Hıfzıssıhha Kanununun 57 nci maddesinde yazılı bulaşıcı hastalıklardan birisinin çıkması veya çıkma şüphesinin ya da bu türden bir hastalık sebebiyle ölümün meydana geldiği hallerde durum cezaevi tabibince kurumun en üst amirine bildirilir. Bu bildirim alınması üzerine kurum en üst amiri durumu gecikmeksizin ilgili mercilere bildirir.

(2) Hükümlünün, bir sağlık kuruluşu veya cezaevi tabibince yapılan muayene ve teşhisi sonucunda, 1593 sayılı Kanununun 103 üncü maddesinde sayılan zührevi hastalıklar ile HIV virüsü taşıdığı tespit edilmesi hâlinde, durum, ilgili mercilere yazıyla gizli olarak bildirilir. Ancak, bu hâlde de, kurum olanakları ölçüsünde cezaevi tabibi, bunların ilk tedavilerini yapar ve hastalığın yayılmasını önleyici tedbirleri alır.

(3) Tedaviyi sağlayacak nitelikte özel bölümü bulunmayan kurumlardaki hükümlüler, derhâl tedavisinin yapılabileceği sağlık kuruluşuna sevk edilir. Kurum idaresi tarafından, hastalığın yayılmasına engel olmak için gerekli önlemler alınır.

Revir

MADDE 114 – (1) Her kurumda bir revir bulunur. Revir, cezaevi tabibinin sorumluluğunda faaliyet gösterir.

(2) Kurum revirinde bulundurulması gerekli tıbbî araç ve gereçler ile kurum revirinin çalışma esas ve usulleri kurum iç yönetmeliğinde gösterilir.

(3) Kanun hükümlerine ve durumlarına göre, 5275 sayılı Kanununun 16 ncı maddesinin dördüncü fıkrasının uygulanmadığı hâllerde, gebe olan kadın hükümlülerin bulunduğu kurumlarda, doğum öncesi ve doğum sonrası her türlü bakım ve tedavi için özel bir yer ayrılır. Doğumun kurum dışında bir sağlık kuruluşunda gerçekleşmesi için gerekli tedbirler alınır. Ancak, doğum, kurumda gerçekleşmişse çocuğun kurumda doğduğu, doğum belgesine işlenmez.

Hastaneye sevk

MADDE 115 – (1) Hükümlünün sağlık nedeniyle bir hastaneye sevkine gerek duyulduğunda durum, cezaevi tabibi tarafından bir raporla derhâl kurum en üst amirine bildirilir.

Hükümlülerin hastanelerde muayene ve tedavileri

MADDE 116 – (1) Kurumda tedavisi mümkün olmayan hastalığı bulunan hükümlülerin muayene ve tedavileri Devlet ve üniversite hastanelerinde gerçekleştirilir. Hükümlülerin yatarak tedavileri bunlar için ayrılan hükümlü koğuşlarında yapılır. Hükümlü koğuşu yoksa tedavileri dış güvenlikten sorumlu güvenlik görevlileri tarafından gerekli önlemler alınarak hastanelerin diğer birimlerinde yapılır.

(2) Açık kurumlar ile çocuk eğitimevi hükümlülerinin kurum dışındaki yatarak tedavileri, tedavi eden kurumun bulunduğu yerdeki kurumun iç güvenlik görevlileri gözetiminde ve hükümlü odası dışındaki bir bölümde yapılır.

(3) Kurum dışında yatarak tedavileri yapılan hükümlülerin yanında, tedaviyi yapan hekimin raporuyla zorunlu olduğunun bildirilmesi hâlinde, eşi, annesi, babası, kardeşi, çocuğu, bunların olmaması hâlinde Cumhuriyet başsavcılığının uygun gördüğü bir aile yakını refakatçi olarak bulundurulabilir.

Hükümlünün muayene ve tedavisi

MADDE 117 – (1) Kurumun sağlık koşullarının düzenlenmesi, hükümlünün acil veya olağan muayene ve tedavisi cezaevi tabibi tarafından yapılır. Genel veya hastalık nedeniyle yapılan tüm muayene ve tedavi sonuçları, sağlık izleme kartına işlenir ve dosyasında saklanır.

(2) Kurumda, hükümlünün muayene veya tedavisi sırasında cezaevi tabibi tarafından talep edilmediği sürece muayene odasında sağlık personeli dışında görevli bulundurulmaz. Ancak güvenlik amacıyla ve konuşulanların duyulmayacağı şekilde, kurum idaresi tarafından gerekli tedbirler alınır.

(3) Sağlık Bakanlığı ile üniversitelerin sağlık kuruluşları, hükümlülerin tedavileri bakımından gerekli yardımları yapmakla görevlidirler.

(4) Rızası olsa bile hiçbir hükümlü üzerinde tıbbî deney yapılamaz.

İnfazı engelleyecek hastalık hâli

MADDE 118 – (1) Cezaevi tabibi veya görevli hekim tarafından yapılan muayene ve incelemeler sonucunda hükümlünün cezasını yerine getirmesine engel olabilecek hastalığı saptanırsa durum, kurum en üst amirine bildirilir.

Hükümlünün kendisine verilen yiyecek ve içecekleri reddetmesi

MADDE 119 – (1) Hükümlüler, hangi nedenle olursa olsun, kendilerine verilen yiyecek ve içecekleri sürekli olarak reddettikleri takdirde; bu hareketlerinin kötü sonuçları ile bırakacağı bedensel ve ruhsal hasarlar konusunda cezaevi tabibince bilgilendirilirler. Psiko-sosyal hizmet birimince de bu hareketlerinden vazgeçmeleri yolunda çalışmalar yapılır ve sonuç alınamaması hâlinde, beslenmelerine cezaevi tabibince belirlenen rejime göre uygun ortamda başlanır.

(2) Beslenmeyi reddederek açlık grevi veya ölüm orucunda bulunan hükümlülerden, birinci fıkra gereğince alınan tedbirlere ve yapılan çalışmalara rağmen hayatî tehlikeye girdiği veya bilincinin bozulduğu cezaevi tabibi tarafından belirlenenler hakkında, isteklerine bakılmaksızın kurumda, olanak bulunmadığı takdirde derhâl hastaneye kaldırılmak suretiyle muayene ve teşhise yönelik tıbbî araştırma, tedavi ve beslenme gibi tedbirler, sağlık ve hayatları için tehlike oluşturmamak şartıyla uygulanır.

(3) Yukarıda belirtilen hâller dışında, bir sağlık sorunu olup da muayene ve tedaviyi reddeden hükümlülerin sağlık veya hayatlarının ciddî tehlike içinde olması veya kurumda bulunanların sağlık veya hayatları için tehlike oluşturan bir durumun varlığı hâlinde de ikinci fıkra hükümleri uygulanır.

(4) Bu maddede öngörülen tedbirler, cezaevi tabibinin tavsiye ve yönetimi altında uygulanır. Ancak, cezaevi tabibinin zamanında müdahale edememesi veya gecikmesi hükümlü için hayatî tehlike doğurabilecek ise, bu tedbirlere ikinci fıkrada belirtilen şartlar aranmaksızın başvurulur.

(5) Bu madde uyarınca hükümlülerin sağlıklarının korunması ve tedavilerine yönelik zorlayıcı tedbirler, onur kırıcı nitelikte olmamak şartıyla uygulanır.

Hükümlülerin sağlık giderleri

MADDE 120 – (1) Aşağıda sayılanlardan;

a) Herhangi bir sosyal güvenlik kurumundan emekli olmuş hükümlüler ile hak sahibi olup da hükümlü olan yakınlarının,

b) Herhangi bir sosyal güvenlik kurumuna tâbi olarak çalışmaktayken meslek hastalığı, iş kazası ve görev malûllüğü nedeniyle bedenî veya ruhî arızaya uğramış olan ve daha sonra kurumlara giren hükümlüler ile hak sahibi olup da hükümlü olan yakınlarının,

c) Sigortalılık niteliğinin yitirilmesinden itibaren verilen süreler içinde meydana gelen ve bu süre içinde kurumlara girmiş bulunan hükümlülerin, her türlü teşhis ve tedavi giderleri ile sağlık yardımları hükümlülerin bağlı buldukları sosyal güvenlik kurumları tarafından karşılanır.

(2) İşyurdunda çalıştırılan sigortalı hükümlülerin teşhis, tedavi giderleri ve sağlık yardımları ile bunların hastalanmaları ve raporlu bulunmaları hâlinde, raporlu oldukları gün sayısı kadar geçici iş göremezlik ödenekleri hakkında da birinci fıkra hükümleri uygulanır.

(3) Herhangi bir sosyal güvenlik kurumuna tâbi olmayan hükümlünün, estetik amaçlı veya kurumdaki yaşantısını devam ettirmesine engel oluşturmayan şikâyetiyle ilgili tedavi giderleri kendisi tarafından karşılanır.

(4) Herhangi bir sosyal güvenlik kurumuna tâbi olmayan hükümlünün üniversite hastaneleri dahil sağlık kurumlarındaki muayene, tetkik, kontrol ve tedavi bedelleri Sağlık Bakanlığı, ilaç bedelleri ise Bakanlık tarafından karşılanır.

Ölüm

MADDE 121 – (1) Kurumda barındırılan hükümlünün ölümü hâlinde, durum bir tutanakla belgelendirilir. Tutanak ve cezaevi tabibinin raporu ile birlikte durum, kurum en üst

amiri tarafından derhâl Cumhuriyet başsavcılığına, kuruma kabul sırasında beyan ettiği yakınlarına bildirilir, Yabancı uyruklu olması hâlinde ise 68 inci madde hükmü uygulanır.

(2) Hükümlü hakkında kurumda mevcut kayıtlara göre, ölümü bildirilebilecek yakınlarının tespit edilememesi hâlinde, durum nüfusa kayıtlı olduğu yerdeki mahallî mülkî amirine bildirilir. Hükümlünün yabancı uyruklu olup da mensubu olduğu ülkenin Türkiye’de yerleşik diplomatik temsilciliği veya konsolosluğunun bulunmaması hâlinde, durum Cumhuriyet başsavcılığı aracılığıyla Dışişleri Bakanlığına bildirilir.

(3) Kurum en üst amiri, Cumhuriyet başsavcılığının izni ile cenazenin defnedilmesi için gereken tedbirleri alır. Defin için talep edilmesi hâlinde, Cumhuriyet başsavcılığının izni ile cenaze yakınlarına verilir. Yakınlarının bulunmaması veya yakınları tarafından herhangi bir başvurunun yapılmaması hâlinde, defin işlemi Cumhuriyet başsavcılığının yazılı istemi üzerine kurumun bulunduğu yer belediyesince yerine getirilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Dışarıyla İlişkiler ve Ziyaretler

Mektupların gönderilmesi ve gelen mektupların verilmesi

MADDE 122 – (1) 91 inci maddeye göre mektup alma ve gönderme hakkı kapsamında hükümlüler tarafından yazılan mektup, faks ve telgraflar, zarfı kapatılmaksızın bu işle görevlendirilen ikinci müdür başkanlığında, idare memuru ve yüksek okul mezunu iki infaz ve koruma memuru tarafından oluşturulan mektup okuma komisyonuna iletilmek üzere güvenlik ve gözetim servisi personeline verilir. Yapılan incelemeden sonra gönderilmesinde sakınca görülmeyen mektuplar üzerine "görüldü" kaşesi vurulur, zarf içerisine konularak kapatılır ve postaneye teslim edilir.

(2) Resmî makamlara veya savunması için avukatına gönderilenler hakkında 91 inci maddenin dördüncü fıkrası hükmü uygulanır.

(3) Hükümlülere gönderilen ve açılıp incelendikten sonra verilmesinde sakınca olmadığı anlaşılan mektup, faks ve telgraflar zarfları ile birlikte verilir.

Sakıncalı görülen mektuplar

MADDE 123 – (1) Mektup okuma komisyonunca, mahalline gönderilmesi veya hükümlüye verilmesi sakıncalı görülen mektuplar, en geç yirmidört saat içinde disiplin kuruluna verilir. Mektubun disiplin kurulu tarafından kısmen veya tamamen sakıncalı görülmesi hâlinde, mektup aslı çizilmeden veya yok edilmeden şikâyet ve itiraz süresinin sonuna kadar muhafaza edilir. Mektubun kısmen sakıncalı görülmesi hâlinde, aslı idarede tutularak fotokopisinde sakıncalı görülen kısımlar okunmayacak şekilde çizilerek disiplin kurulu kararı ile birlikte ilgisine tebliğ edilir. Mektubun tamamının sakıncalı görülmesi hâlinde, sadece disiplin kurulu kararı tebliğ edilir. Tebliğ tarihinden itibaren infaz hâkimliğine başvuru için gereken süre beklenir. Bu süre içinde infaz hâkimliğine başvurulmamış ise, disiplin kurulu kararı yerine getirilir. İnfaz hâkimliğine başvurulmuş ise, infaz hâkimliği kararının tebliğinden itibaren itiraz süresi beklenir. İnfaz hâkimliği kararına itiraz edilmemiş ise bu karara göre, itiraz edilmiş ise mahkemenin kararına göre işlem yapılır.

(2) Hükümlüye yapılacak tebligatta, tebliğ tarihinden itibaren onbeş gün içinde infaz hâkimliğine şikâyet hakkının kullanılmaması veya infaz hâkimliği kararına karşı tebliğ tarihinden itibaren bir hafta içinde ağır ceza mahkemesine itiraz edilmemesi hâlinde, disiplin kurulu kararının kesinleşerek mektubun sakıncalı görülen kısımlarının okunmayacak şekilde çizilerek verileceği veya tamamı sakıncalı görülen mektubun verilmeyeceği bildirilir.

(3) Kısmen veya tamamen sakıncalı görülen mektuplar, iç hukuk veya uluslararası hukuk yollarına başvuru yapılması durumunda kullanılmak üzere idarece saklanır.

Nakledilen ve salıverilen hükümlülere gönderilen mektuplar

MADDE 124 – (1) Başka kurumlara nakledilmiş hükümlülerin mektupları, açılmaksızın en kısa sürede, nakledildikleri kuruma gönderilir. Mektuplar, bu hâlde hükümlünün nakledildiği kurum tarafından açılır ve incelenir.

(2) Salıverilen hükümlülere gönderilen mektuplar, posta idaresine geri verilir.

Eşyanın postadan alınması

MADDE 125 – (1) Hükümlülerin adlarına posta veya kargo ile gönderilen havale ve eşya, kurum mutemedi tarafından en geç 7 gün içinde postadan alınır. Gönderi, içeriği itibarıyla kuruma sokulması ve bulundurulması mevzuat hükümlerince sakıncalı olmaması hâlinde hükümlüye teslim edilir.

(2) Sakıncalı olduğu belirlenen gönderiler hakkında, posta veya kargodan alındığı tarihten itibaren onbeş gün içerisinde hükümlüye yazılı bilgi verilir. Hükümlü, bildirim yapıldığı tarihten itibaren onbeş gün içerisinde infaz hâkimliğine itiraz hakkını kullanmadığı takdirde, gönderi, göndericiye veya hükümlünün göstereceği kişiye iade edilir. Hükümlünün isteği halinde ilk ziyaret günü yakınlarına verilmek üzere kurum emanet deposunda saklanabilir. Ancak eşyanın bozulabilir olması veya maddi değerinde azalma olasılığının bulunması halinde, gönderi gönderene iade edilir.

Hükümlüyü ziyaret

MADDE 126 – (1) Hükümlü, belgelendirilmesi koşuluyla eşi, üçüncü dereceye kadar kan ve kayın hısımları ile vasisi veya kayyımı tarafından haftada bir kez ve ayrıca kuruma kabullerinde, zorunlu hâller dışında bir daha değiştirilmemek üzere, ad ve adreslerini bildirdiği en fazla üç kişi tarafından, yarım saatten az ve bir saatten fazla olmamak üzere çalışma saatleri içinde ziyaret edilebilir.

(2) Birinci fıkrada belirtilenler dışındaki kimselerin ziyaretine Cumhuriyet başsavcılığı tarafından yazılı olarak izin verilebilir.

(3) Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına hükümlüyü; eşi, altsoy ve üstsoy, kardeşleri ve vasisi, belirlenen gün, saat ve koşullar içerisinde onbeş günlük aralıklarla ve günde bir saati geçmemek üzere ziyaret edebilir.

(4) Hükümlüyü ziyaretin esas ve usulleri, kapalı ve açık görüş olmak üzere kurumların yapısı dikkate alınarak yönetmelikte düzenlenir.

Yabancı hükümlülere ziyaret

MADDE 127 – (1) Yabancı hükümlülerin, vatandaşı olduğu devletin diplomatik temsilciliği veya konsolosluğunun ziyaret istemleri, mevzuatta belirlenen esas ve usullere uygun olarak geciktirilmeden yerine getirilir.

(2) Diplomatik temsilciliği veya konsolosluğu bulunmayan devletlerin vatandaşlığındaki hükümlüler ile mülteci veya vatansız olan hükümlülerin, yararlarını koruyan devletin diplomatik temsilciliği veya bu gibi kimseleri koruma görevini üstlenmiş ulusal veya uluslararası kuruluşların temsilcileriyle görüştürülmelerinde yukarıdaki fıkra hükmü uygulanır.

(3) 126 ncı madde hükümleri saklıdır.

Heyetlerin kurumları ziyaretleri

MADDE 128 – (1) Resmî kurum ve kuruluşlar, heyet hâlinde veya bireysel olarak kurumları ziyaret edebilmek ve hükümlülerle görüşebilmek için Bakanlıktan izin almak zorundadır. Bilimsel araştırma yapanlarla görsel ve yazılı basın mensupları hakkında da bu hüküm uygulanır.

(2) Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerle yetkisi kabul edilen kurum ve kuruluşların temsilcileri, denetim amacıyla ziyaret istemlerini, Bakanlığa önceden bildirmek suretiyle, ilgili sözleşme ve mevzuat hükümleri çerçevesinde hükümlülere ziyaret edebilirler.

(3) Bu ziyaret ve görüşmelerde güvenliği tehlikeye düşürmeyecek tedbirler kurum idaresince alınır. Güvenlik bakımından bir araya getirilemeyecek hükümlülerle toplu görüşme

yapılamaz. Ziyaret ve görüşmeler yasal zorunluluk olmadıkça kurum görevlilerinin gözetiminde yapılır.

(4) Önceden izin verilmiş olsa bile doğal afet, yangın ve ayaklanma gibi olağanüstü durumlarda ziyaret ve görüşmeler kurum en üst amirince ertelenebilir.

Ziyaret ve görüşlerde uyulacak esaslar

MADDE 129 – (1) Kapalı ve açık kurumlarda ziyaret veya görüşe gelen resmî heyet ve özel kişiler, kurum güvenliğini tehlikeye sokacak davranışlarda bulunamaz, kurum güvenliği için alınan ve uygulanan yasal ve idarî tedbirlerin değiştirilmesini isteyemezler.

(2) Kurumun düzen ve güvenliğini, hükümlülerin sağlığını bozabilecek nitelikteki eşya ve maddeler ile her türlü iletişim araçları ve taşıma izin belgesi olsa da silâhlar kuruma sokulamaz. Ziyaret ve görüşlerde hükümlülere para, kıymetli evrak ve eşya verilemez.

(3) Kurum görevlileri ve dış güvenlik görevlileri dahil olmak üzere, sıfat ve görevi ne olursa olsun, kurumlara girenler duyarlı kapıdan geçmek zorundadır. Bu kişilerin üstleri metal dedektörle aranır; eşyaları x-ray cihazından veya benzeri güvenlik sistemlerinden geçirilir, ayrıca şüphe hâlinde elle aranır. Bu cihazların bulunmadığı yerlerde arama ve kontrol elle yapılır. Ancak milletvekilleri, mülkî amirler, hâkim, Cumhuriyet savcıları ve bu sınıftan sayılanlar, avukatlar, noterler, ceza infaz kurumları ve tutukevleri kontrolörleri, izleme kurulu başkan ve üyeleri, uluslararası sözleşmelerle yetkileri tanınmış kişi ve kuruluşların temsilcileri, ceza infaz kurumu ve tutukevi koruma birlik komutanı ile kurum müdürünün üstleri ağır cezayı gerektiren suçüstü hâlleri dışında elle aranamaz. Duyarlı kapı cihazının ikazının sürmesi hâlinde bu kişiler ancak, elle aramayı kabul ettikleri takdirde kuruma girebilirler. Ziyaret yerleri de ziyaret öncesi ve bitiminde aranır.

(4) Kurumlara giren avukatlarca savunmaya ilişkin olduğu yazılı olarak beyan edilen belge ve dosyalar incelemeye tâbi tutulmaz.

(5) Konusu suç teşkil etmemekle birlikte kurumlara sokulması yasak olan her türlü eşya, çıkışta sahibine verilmek üzere idare tarafından muhafaza altına alınır.

(6) Hükümlüler, odalarından çıkış ve dönüşlerinde ayrı yerlerde ve farklı memurlarca üst ve eşya aramasına tâbi tutulurlar.

(7) Aramalarda insan onuruna saygı esastır.

(8) Ziyaret ve görüşlerde kurallara uymayan heyet ve kişilerin ziyaret ve görüşmeleri sürdürmelerine derhâl son verilir. Suç oluşturan davranışlar, ilgili idarî ve adlî makamlara bildirilir. Görüşme hakkına sahip kişilerin kurum güvenliğinin korunması amacıyla alınan tedbirlere aykırı davranışları ve istekleri nedeniyle görüşme hakları, kurumun en üst amirince bir aydan bir yıla kadar kısıtlanabilir. Mevzuatın avukatlar bakımından getirdiği hükümler saklıdır.

Ziyaret yeri

MADDE 130 – (1) Kurumlarda kapalı ziyaretler, bu amaç için tahsis edilen yerlerde yapılır. Kapalı ziyaret yeri bulunmayan kurumlarda ise, ziyaretler, fiziksel temas ve eşya alış-verişini engelleyecek şekilde kurum idaresince uygun görülen yerlerde yapılır.

(2) Açık ziyaretler, odalar dışında, fiziksel temasa olanak verecek şekilde ve bu amaç için ayrılan bölümde veya kurum idaresince uygun görülen yerlerde yapılır.

(3) Hasta hükümlüler, cezaevi tabibinin uygun görmesi ve kurum en üst amirinin izni ile kurum revirinde ziyaret edilebilir. Hastanede yatarak tedavi gören hükümlüler, tedaviyi yapan hekimin uygun görmesi ve Cumhuriyet başsavcılığının izni ile iç güvenlik görevlileri nezaretinde ziyaret edilebilir.

ALTINCI BÖLÜM

Beden Eğitimi ve Boş Zaman Etkinlikleri

Beden eğitimi

MADDE 131 – (1) Hükümlünün toplumsal, ruhsal ve bedensel gelişmelerini sağlamak amacıyla fizik ve ruhsal sağlık durumlarının elverdiği ölçüde spor, beden eğitimi ve eğlendirici etkinliklere katılmasına müsaade olunur ve olanaklar ölçüsünde yer ve araç sağlanır.

(2) Açık havada çalışmayan veya kapalı kurumlarda bulunan hükümlüye, hava koşulları elverdiği ölçüde, günde en az bir saat açık havada gezinmek olanağı verilir. Bu süre içerisinde bireysel spor da yapılabilir. Kurum dışındaki bu tür etkinliklere açık kurumlar ile çocuk eğitimevlerinde bulunan hükümlüler katılabilir.

Kütüphane ve kurslardan yararlanma

MADDE 132 – (1) Hükümlü, çalışma saatleri dışında ve belirlenecek düzene göre kurum idaresince düzenlenen kurslara katılabilir ve kütüphaneden yararlanabilir. Bu konudaki programlar uzmanların önerileri ve hükümlünün istekleri dikkate alınarak kurum idaresince belirlenir.

(2) Genel iyileştirme programı uygulanmayan hükümlüler, her zaman kütüphaneden yararlanabilir ve düzenlenen kurslara katılabilir.

(3) Bu madde hükmüne göre düzenlenecek kursların konusu, süresi, saati ve bunlardan hükümlülerin yararlanma koşulları kurum iç yönetmeliği ile belirlenir.

YEDİNCİ BÖLÜM

Salıverilme İçin Hazırlama

Koşullu salıverilmeye iyi hâlin saptanması

MADDE 133 – (1) Hükümlünün, 5275 sayılı Kanununun 107 nci maddesinde öngörülen süreleri, kurumların düzen ve güvenliği amacıyla konulmuş kurallara içtenlikle uyarak, haklarını iyi niyetle kullanarak, yükümlülüklerini eksiksiz yerine getirerek geçirmiş ve uygulanan iyileştirme programlarına göre de toplumla bütünleşmeye hazır olduğunun disiplin kurulunun görüşü alınarak idare ve gözlem kurulunca saptanmış bulunması gerekir.

(2) Tutuklu olup da Tüzükte belirtilen disiplin cezasını gerektiren bir eylemden dolayı disiplin cezası alanların bu durumları, bu madde hükümlerine göre iyi hâlin saptanmasında değerlendirilmek üzere, gözlem ve sınıflandırma formunun ilgili sütununa işlenir.

Disiplin eylemi nedeniyle iyi hâl kararı verilmesine engel hâller ve şikâyet

MADDE 134 – (1) Gözlem ve sınıflandırma formunda yazılı olup da, henüz kaldırılmamış disiplin cezası bulunan hükümlü hakkında iyi hâl kararı verilemez. Hükümlünün iyi hâline ilişkin değerlendirme, ancak daha önceden verilmiş olup da disiplin cezası infaz edilmiş ve bu cezası kaldırılmış olanlar hakkında yapılabilir.

(2) Hükümlünün, disiplin cezasını gerektiren bir eylemi işlemiş olmasına rağmen, koşullu salıverilme tarihinde bu eyleminden dolayı disiplin soruşturması henüz sonuçlandırılmayanlar hakkında iyi hâl kararının verilir verilmemesi idare ve gözlem kurulunca takdir edilir.

(3) İdare ve gözlem kurulunca, hükümlü hakkında, süre belgesindeki muhtemel koşullu salıverilme tarihi de dikkate alınarak iyi hâle ilişkin olarak bir karar verilir. İdare ve gözlem kurulunca verilen bu kararlara karşı, 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanununa göre şikâyet edilebilir.

Salıverilme öncesi önlem ve ilişkiler

MADDE 135 – (1) Hükümlünün salıverildikten sonraki geleceğini düzenlemeyi düşünmesini sağlayıcı tedbirler alınır ve toplumla uyumu ile ailesinin yararı için bu konularda hizmet veren resmî ve özel kuruluş veya kişilerle ilişki kurması amacıyla katkı ve yardımda bulunulur.

Hükümlüye iş bulmada yardım

MADDE 136 – (1) Hükümlü, salıverildiğinde iş bulması veya kendi işini kurması yönünde özendirilir. Bu konuda gönüllü kişi ve kuruluşlar ile resmî kurumlarla işbirliği yapılır.

(2) Kurumlardan salıverilen hükümlülere iş sağlanması, iş bulmalarına yardımcı olunması 5275 sayılı Kanunun 104 üncü maddesine göre denetimli serbestlik ve yardım merkezleri ile koruma kurullarınca yerine getirilir.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

İzinler

İzinler

MADDE 137 – (1) 5275 sayılı Kanunun 9 uncu maddesi gereğince yüksek güvenlikli kurumlarda bulunanlar dışındaki hükümlülere mazeret izni, özel izin veya iş arama izni verilebilir.

(2) İzinde geçen süreler hükümlülükte geçmiş sayılır.

Mazeret izni

MADDE 138 – (1) Hükümlülük süresinin beşte birini iyi hâlle geçirmiş olanlara hükümlünün isteği ile;

a) Ana, baba, eş, kardeş veya çocuğunun ölümü nedeniyle kurum en üst amirinin önerisi ve Cumhuriyet başsavcılığının onayı ile,

b) Yukarıdaki bentte sayılan yakınlarından birisinin yaşamsal tehlike oluşturacak önemli ve ağır hastalık hâllerinin veya deprem, su baskını, yangın gibi felâketler nedeniyle zarara uğradıklarının belgelendirilmesi koşuluyla kurum en üst amirinin görüşü, Cumhuriyet başsavcılığının önerisi ve Bakanlığın onayı ile, yol dışında on güne kadar mazeret izni verilebilir.

(2) Gidilecek mesafe göz önünde bulundurularak gidiş geliş için toplam dört günü geçmemek üzere yol izni verilir.

(3) Tehlikeli hükümlüler hariç olmak üzere, kurumda geçirilen süreye bakılmaksızın hükümlünün, kurumun bulunduğu il sınırları içinde olmak ve dış güvenlik görevlisinin refakatinde bulunmak şartıyla, talebi ve Cumhuriyet başsavcısının onayı ile ana, baba, eş, kardeş ve çocuğunun cenazesine katılmasına ölümün ve ölen kişiyle yakınlığının belgelenmesi kaydıyla izin verilebilir.

(4) İzin verilmesi sırasında aşağıdaki hususlar göz önünde bulundurulur:

a) Gidilecek yerin yol ve hava şartlarının uygun olması,

b) Hükümlünün iznini geçireceği yere gitmesinde sakınca olup olmadığına ilişkin, gideceği yerde bulunan kolluk görevlilerine tahkikat yaptırılması,

c) Hükümlü ile hasta olduğu belirtilen kişi arasındaki yakınlık derecesinin nüfus idaresinden alınacak kayıt ile belgelendirilmesi,

d) Hastalığı belgeleyen resmî raporun, biri hastalığın uzmanı olmak üzere en az iki uzman hekim tarafından imzalanmış olması,

e) Ölüm ve ölen kişiyle yakınlığının resmî belge ile tespit edilmiş olması,

f) Deprem, su baskını, yangın gibi felâketler nedeniyle verilecek mazeret izinlerinde söz konusu mazeretin, Cumhuriyet başsavcılığı tarafından, ilgili kuruluşlardan araştırması yaptırılarak tespit edilmiş olması.

(5) Birinci fıkranın (b) bendi gereğince, Bakanlıktan onay alınmak üzere gönderilecek izin evrakına, dördüncü fıkrada belirtilen (e) bendi dışındaki belgelerin tamamı eklenir.

(6) Mazeret izni verilen hükümlü kapalı kurumda ise mutlaka dış güvenlik görevlilerinin refakatinde, harcırah ve yol giderleri hükümlü tarafından karşılanmak kaydıyla, açık kurum ya da çocuk eğitimevlerinde ise refakatsiz gönderilir.

Mazeretin reddi

MADDE 139 – (1) Hükümlünün mazeret izin talebi, Cumhuriyet başsavcılığınca uygun görülmemesi hâlinde durum, gerekçesiyle birlikte hükümlüye bildirilir.

Özel izin

MADDE 140 – (1) Açık kurumlarda bulunanlarla, kapalı kurumda olup da açık kurumlara ayrılmaya hak kazandığı halde, nakledileceği kurumun kapasitesi ve/veya hükümlünün yaşı ve sağlığı gibi nedenlerle açık kurumlara gidemeyenler ile çocuk eğitimevlerinde bulunanlara, aileleriyle bağlarını sürdürmelerini veya güçlendirmelerini ve dış dünyaya uyumlarını sağlamak amacıyla kurum en üst amirinin önerisi ve Cumhuriyet başsavcılığının onayı ile yılda en çok üç kez olmak üzere her defasında yol hariç üç güne kadar izin verilebilir.

(Danıştay 10.Dairenin 11/11/2013 tarih ve 2009/5621 esas, 2013/7943 Resmi Gazete'de yayınlanmasıyla 2.fıkranın iptaline kara verilmiştir)

(2) Kaçmayacağı yönünde hakkında kanaat oluşanlar ile işyurdu çalışmaları ve diğer iyileştirme programlarına uyum göstermiş olanlardan

- a) Hükümlülük süresi onbeş yıl ve daha fazla kalanlara yılda bir defa,
  - b) Hükümlülük süresi on yıldan onbeş yıla kadar kalanlara yılda iki defa,
  - c) Hükümlülük süresi on yıldan az kalanlara yılda üç defa,
- izin verilir.

(3) İzinler o güne kadar infaz edilen sürenin hükümlülük süresinden indirilerek bulunacak süreye göre hesaplanır.

(4) Haklarında özel izin kullanılmasına karar verilen hükümlülere kurumdan ayrılmadan önce kurum idaresince "izin belgesi" düzenlenerek verilir. Bu belge, hükümlünün iznini geçireceği yer Cumhuriyet başsavcılığınca onaylanır.

(5) Hükümlülerin özel izin kullanmasında iç ve dış güvenlik görevlilerinin gözetimi aranmaz.

(6) Gidilecek mesafe göz önünde bulundurularak gidiş geliş için toplam dört günü geçmemek üzere yol izni verilir.

(7) Belirlenen sürele uygun olarak izne gönderilen hükümlüler, aynı yıl içinde, infaz ettikleri ceza süreleri dikkate alındığında yeni izin hakları elde ederlerse, bir kez daha izne gidebilme imkânından yararlanırlar.

İş arama izni

MADDE 141 – (1) Kurumlarda hükümlülük sürelerinin en az altı ayını kesintisiz geçirmiş ve koşullu salıverilmelerine bir ay kalmış hükümlülere olağan yaşantılarına döndüklerinde uyum sorunu ile karşılaşmamaları ve iş bulma olanakları sağlanmak üzere kurum en üst amirinin önerisi ve Cumhuriyet başsavcılığının onayı ile çalışma günleri içinde sekiz saate kadar izin verilebilir.

(2) İzin süreleri, hükümlünün kalmakta olduğu kurumun bulunduğu il sınırları içinde kalan işyerleri ve yardım kuruluşları ile görüşme süresi göz önüne alınarak saptanır.

(3) Hükümlülerin iş arama izni kullanmasında dış güvenlik görevlilerinin gözetimi aranmaz.

İzinden dönmeme, geç dönme

MADDE 142 – (1) İzinden dönmeyen veya iki günden fazla bir süre geçtikten sonra dönen hükümlüler hakkında 5237 sayılı Kanunun 292 nci ve izleyen maddelerinde yazılı hükümler uygulanır.

(2) İzin süresini iki gün veya daha az bir süre geçiren hükümlüler hakkında disiplin işlemleri yapılır. İzinli iken firar eden hükümlüye bir daha izin verilmez.

(3) Hastalık veya zorunlu bir nedenle dönüşün imkânsız hâle gelmesi durumunda, hükümlü izin belgesiyle bulunduğu yer Cumhuriyet başsavcılığına başvurur. Bu hâlde,

hükümlü o yer kurumuna alınır ve durum, en seri haberleşme araçlarıyla izne ayrıldığı kuruma bildirilir.

(4) Hastalığın tedavisinin tamamlanması veya zorunlu nedenin ortadan kalkması hâlinde, hükümlü dış güvenlik görevlisi nezaretinde izne ayrılmış ise, yine dış güvenlik görevlisi nezaretinde, aksi takdirde serbest olarak izne ayrıldığı kuruma gönderilir.

(5) İzne gidiş veya dönüş sırasında yolda herhangi bir zorunlu nedenin doğması hâlinde, hükümlü en yakın kuruma alınır, bu durum izne ayrıldığı kuruma derhâl bildirilir.

(6) İzin dönüşlerinde, yolda geçecek yeterli süreyi dikkate almayan hükümlülerin, ikinci fıkrada belirtilen süreler içerisinde gecikmeleri durumunda, mazeretlerine bakılmaksızın haklarında disiplin işlemi yapılır.

YEDİNCİ KISIM

Disiplin Ceza ve Tedbirleri ile Ödüllendirme

BİRİNCİ BÖLÜM

Disiplin Cezaları ve Uygulanması

Disiplin cezalarının niteliği ve uygulama koşulları

MADDE 143 – (1) Hükümlü hakkında kurumda, düzenli bir yaşamın sürdürülmesi, güvenliğin ve disiplinin sağlanması bakımından kanun, tüzük, yönetmelikler ile idarenin uyulmasını

emrettiği veya gerekli kıldığı davranış ve tutumları, kusurlu olarak ihlâl ettiğinde, eyleminin niteliği ile ağırlık derecesine göre 5275 sayılı Kanunda belirtilen disiplin cezaları uygulanır.

(2) Suç oluşturan eylemlerden dolayı kamu davası açılması, disiplin soruşturması yapılmasını ve cezanın uygulanmasını engellemez.

Disiplin cezaları

MADDE 144 – (1) Çocuklar dışındaki hükümlüler hakkında uygulanabilecek disiplin cezaları ağırlık derecesine göre şunlardır:

- a) Kınama,
- b) Bazı etkinliklere katılmaktan alıkoyma,
- c) Ücret karşılığı çalışılan işten yoksun bırakma,
- d) Haberleşme veya iletişim araçlarından yoksun bırakma veya kısıtlama,
- e) Ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma,
- f) Hücreye koyma.

(2) Toplu, bedensel, zalimane, insanlık dışı veya küçültücü cezalar, disiplin cezası olarak uygulanamaz.

Kınama

MADDE 145 – (1) Kınama cezası, hükümlüye eyleminin kötü niteliğinin ve uygunsuzluğunun açıklanması ve tekrarı durumunda doğuracağı sonuçlara dikkatinin çekilmesidir.

(2) Kınama cezası, 5275 sayılı Kanununun 39 uncu maddesinin ikinci fıkrasında sayılan eylemler hakkında uygulanır.

Bazı etkinliklere katılmaktan alıkoyma

MADDE 146 – (1) Bazı etkinliklere katılmaktan alıkoyma cezası, hükümlünün bir aydan üç aya kadar süreyle kurumun kültürel ve spor etkinliklerine katılmaktan yoksun bırakılmasıdır.

(2) Bazı etkinliklere katılmaktan alıkoyma cezası, 5275 sayılı Kanununun 40 ıncı maddesinin ikinci fıkrasında sayılan eylemler hakkında uygulanır.

Ücret karşılığı çalışılan işten yoksun bırakma

MADDE 147 – (1) Ücret karşılığı çalışılan işten yoksun bırakma cezası, hükümlünün kurum yönetiminde ücret karşılığı çalıştığı işten bir aydan üç aya kadar yoksun bırakılmasıdır.

(2) Ücret karşılığı çalışılan işten yoksun bırakma cezası, 5275 sayılı Kanunun 41 inci maddesinin ikinci fıkrasında sayılan eylemler hakkında uygulanır.

Haberleşme veya iletişim araçlarından yoksun bırakma veya kısıtlama

MADDE 148 – (1) Haberleşme veya iletişim araçlarından yoksun bırakma veya kısıtlama cezası, hükümlünün bir aydan üç aya kadar mektup, faks ve telgraf almak ve yollamaktan, televizyon izlemekten, radyo dinlemekten, telefon etmekten ve diğer iletişim araçlarından yararlanmaktan tamamen veya kısmen yoksun bırakılmasıdır.

(2) Haberleşme veya iletişim araçlarından yoksun bırakma veya kısıtlama cezası, 5275 sayılı Kanunun 42 nci maddesinin ikinci fıkrasında sayılan eylemler hakkında uygulanır.

(3) Hükümlüye gelen mektup, faks ve telgraflar, disiplin cezasının infazından sonra kendisine verilir. Aynı türden olsa bile sonraki disiplin cezasının infazına bu işlem yapılmadan başlanamaz.

(4) Anne, baba, eş, çocuk ve kardeşlerin ölüm veya ağır hastalıkları, doğal afet hâlleri ile resmî ve yetkili mercilerle yapılması gereken haberleşmeler ve avukat ile iletişimde bu madde hükmü uygulanmaz.

Ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma

MADDE 149 – (1) Ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma cezası, hükümlünün bir aydan üç aya kadar ziyaretçi görüşüne çıkarılmamasıdır.

(2) Ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma cezası, 5275 sayılı Kanunun 43 üncü maddesinin ikinci fıkrasında sayılan eylemler hakkında uygulanır.

(3) Resmî ve yetkili merciler ile avukatlar ve yasal temsilcilerle görüşmelerde bu madde hükmü uygulanmaz.

Hücreye koyma

MADDE 150 – (1) Hücreye koyma cezası, hükümlünün eylemlerinin nitelik ve ağırlığına göre bir günden yirmi güne kadar, açık havaya çıkma hakkı saklı kalmak üzere, geceli ve gündüzlü bir hücrede tek başına tutulması ve her türlü temastan yoksun bırakılmasıdır.

(2) Hücreye koyma cezası, 5275 sayılı Kanunun 44 üncü maddesinin ikinci ve üçüncü fıkralarında sayılan eylemler hakkında uygulanır.

(3) Hücre, yaşamsal gereksinimleri karşılayacak şekilde ve özellikle, bel hizasında 100x75 cm ebadında penceresi olan ve en az odanın genişliğinde havalandırması bulunan dokuz veya on metrekare büyüklüğünde, duş ve tuvaleti olacak şekilde düzenlenir.

(4) Hücreye konulan hükümlünün, resmî yetkili merciler ve avukatı ile görüşmesine engel olunmaz.

(5) Hücreye koyma cezasının infazı sırasında hükümlü, günde bir saat açık havada bulunabilme hakkından mutlaka yararlandırılır ve kitap okumasına izin verilir.

Çocuk hükümlüler hakkında uygulanacak disiplin cezaları

MADDE 151 – (1) Çocuk hükümlüler hakkında uygulanabilecek disiplin cezaları ağırlık derecesine göre şunlardır:

a) Uyarma: 5275 sayılı Kanunun 46 ncı maddesinin birinci fıkrasında belirtilen eylemlerde bulunan çocuğa, eyleminin niteliğinin kötü ve uygunsuz olduğunun açıklanması ve tekrarı durumunda doğuracağı sonuçlara dikkatinin çekilmesidir,

b) Kınama: Çocuğun, daha önce uyarı cezası verilmesine sebep olan davranışı ikinci kez tekrarlaması hâlinde, davranışının sonuçlarına ikinci kez dikkatinin çekilmesidir,

c) Onarma, tazmin etme ve eski hâle getirme: 5275 sayılı Kanunun 46 ncı maddesinin üçüncü fıkrasında belirtilen eylemlerde bulunan çocuğun, bu eylemin sonuçlarını, istekli olması koşulu ile onarma, tazmin etme veya eski hâle getirme suretiyle gidermesidir,

d) Harcamalarına sınır koyma: Çocuğun daha önce onarma, tazmin etme ve eski hâle getirme cezası verilmiş olan davranışı ikinci kez tekrarlaması hâlinde çalışması karşılığında

aldığı ücret ve ailesinden gelen paranın haftalık harcama limitinin üçte birinin otuz gün süre ile kesilmesidir,

e) Bazı etkinliklere katılmaktan alıkoyma: 5275 sayılı Kanunun 46 ncı maddesinin beşinci fıkrasında belirtilen eylemde bulunan çocuğun, otuz güne kadar sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlere katılmaktan yoksun bırakılmasıdır,

f) Teşvik esaslı ayrıcalıkları geri alma: Çocuğun, daha önce bazı faaliyetlere katılmaktan alıkoyma cezası verilmiş olan davranışı ikinci kez tekrarlaması hâlinde, teşvik esaslı ayrıcalıkların otuz gün süre ile geri alınmasıdır,

g) İznin ertelenmesi: 5275 sayılı Kanunun 46 ncı maddesinin yedinci fıkrasında belirtilen eyleminin niteliğine ve ağırlık derecesine göre çocuğun izninin altmış güne kadar ertelenmesidir,

h) Kapalı ceza infaz kurumuna iade: 5275 sayılı Kanunun 46 ncı maddesinin sekizinci fıkrasında belirtilen eylemde bulunan çocuğun, eyleminin nitelik ve ağırlığına göre çocuk kapalı kurumlarına, bulunmadığı hâllerde kapalı kurumların çocuklara ayrılan bölümlerine altı ay süre ile iadesidir. Çocuk, bu fıkra dışındaki nedenlerle verilen disiplin cezalarından dolayı kapalı kuruma iade edilmez,

ı) Odaya kapatma: Kapalı kurumda bulunan çocuğun, 5275 sayılı Kanunun 46 ncı maddesinin sekizinci fıkrasında belirtilen eylemlerde bulunması hâlinde, beş güne kadar açık havaya çıkma hakkı saklı kalmak üzere, gece ve gündüz tek başına bir odada tutulmasıdır.

1. Bu ceza, çocuğun kurum görevlilerine istediği zaman ulaşmasına engel olunmayacak şekilde uygulanır.

2. Çocuk, cezanın infazı öncesinde, sırasında ve sonrasında cezaevi tabibi kontrolünden geçirilir.

3. Cezanın infazı sırasında çocuğun ailesi, avukatı ve yasal temsilcisiyle görüşmesine izin verilir.

4. Odaya kapatma cezasının infazı sırasında hükümlü, günde üç saat açık havada bulunabilme hakkından mutlaka yararlandırılır ve kitap okumasına izin verilir.

Disiplin soruşturması

MADDE 152 – (1) Uyarma, kınama ve bazı etkinliklerden alıkoyma cezaları kurumun en üst amiri tarafından verilir ve uygulanır.

(2) Hükümlülerin diğer disiplin cezalarını gerektiren eylemlerinin öğrenilmesinden itibaren derhâl ve en geç iki gün içinde kurum en üst amirince atanan bir görevli tarafından soruşturmaya başlanır.

(3) Soruşturma en geç yedi gün içerisinde tamamlanır ve düzenlenen rapor ve ekleri disiplin kuruluna sunulur. Soruşturma süresi eylemin ve soruşturmanın niteliğine göre infaz hâkiminin yazılı onayı ile yedi güne kadar uzatılabilir.

(4) Savunma alınmadan disiplin cezası verilemez. Haklarında disiplin soruşturması yapılanlara, yüklenen eylemin niteliği ve sonuçları ile üç gün içinde savunmalarını vermeleri, aksi hâlde bu haklarından vazgeçmiş sayılacakları yazılı olarak bildirilir. Savunma yazılı olarak sunulabileceği gibi sözlü olarak da yapılabilir. Sözlü savunma tutanakla saptanır. Türkçe bilmeyenlerle, sağır ve dilsizlerin savunmaları tercüman aracılığıyla alınır.

(5) Disiplin cezaları disiplin kurulunca evrak üzerinden görüşülerek en geç üç gün içinde karara bağlanır. Disiplin kurulu, yasada yazılı disiplin cezası uygulanmasına veya disiplin cezası verilmesine yer olmadığına karar verebilir. Disiplin kurulu kararları gerekçeli olarak yazılır ve kararda şikâyet mercii ve süresi açıkça gösterilir.

(6) Disiplin kurulu kararı, haklarında soruşturma yapılanlara yönetim tarafından derhâl tebliğ edilir.

(7) Kurumun iç düzeninin veya hükümlülerin yaşam ve beden bütünlüklerinin ciddi tehlike altında bulunması nedeniyle derhâl tedbir alınması zorunlu olan hâllerde, kurumun en

üst amiri 154 üncü maddede belirtilen tedbirleri almakla beraber soruşturmayı başlatır. Bu hâlde infaz hâkimine bilgi verilir.

Disiplin cezasını gerektiren eylemlerin tekrarı, disiplin cezalarının infazı ve kaldırılması

MADDE 153 – (1) 5275 sayılı Kanununun 37 ilâ 46 ncı maddelerinde yer alan eylemlerin tanımına uymayan ve 5275 sayılı Kanunda tanımları yapılmamış olan eylemler, nitelik ve ağırlıkları bakımından bunlara benzediklerinde, aynı maddelerdeki disiplin cezaları ile karşılanır.

(2) Bir eylemden dolayı verilen disiplin cezası kesinleştikten sonra bu cezanın kaldırılması için gerekli süre içinde yeniden disiplin cezasını gerektiren bir eylemde bulunan hükümlü hakkında, her defasında bir üst ceza uygulanır.

(3) Disiplin cezalarının infazı;

a) Hücreye koyma cezasının infazına, infaz hâkiminin onayı ile başlanır. Hücreye koyma cezasına ilişkin diğer hükümler saklı kalmak üzere, kesinleşen disiplin cezalarının infazına derhâl başlanır. Birden fazla disiplin cezası verilmiş olması hâlinde, bu cezalar kesinleşme tarihleri sırasına göre ayrı ayrı infaz edilir. Bir cezanın infazı tamamlanmadan diğerinin infazına başlanmaz,

b) Disiplin cezalarının tamamı infaz edilip kaldırılmadıkça koşullu salıverilme işlemi yapılmaz, ancak bu süre hak ederek salıverme tarihini geçemez,

c) Hücreye koyma cezasının infazından önce ve infazı sırasında hükümlü, cezaevi tabibi tarafından muayene edilir. İlgilinin bu cezaya katlanamayacağı anlaşılırsa cezanın infazı sonraya bırakılır veya cezaevi tabibinin belirleyeceği aralıklarla infaz edilir. Koşullu salıverilme tarihine kadar hükümlünün iyileşemeyeceğinin tam teşekküllü Devlet veya üniversite hastanesi sağlık kurulu raporu ile saptanması hâlinde hücreye koyma cezası infaz edilmez; yerine ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma cezası iki katı süreyle uygulanır. Raporlar infaz dosyasına konulur.

(4) İnfaz edildiği tarihten itibaren disiplin cezasının kaldırılmasında ve iyi hâlin kazanılmasında aşağıda belirtilen süreler esas alınır;

a) Kınama cezası onbeş gün,

b) Bazı etkinliklere katılmaktan alıkoyma cezası bir ay,

c) Ücret karşılığı çalışılan işten yoksun bırakma cezası üç ay,

d) Haberleşme veya iletişim araçlarından yoksun bırakma veya kısıtlama cezası üç ay,

e) Ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma cezası üç ay,

f) Hücreye koyma cezası 5275 sayılı Kanununun 44 üncü maddesinin ikinci fıkrasındaki hâllerde altı ay, üçüncü fıkrasındaki hâllerde bir yıl,

g) Hücre cezasına karşılık ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma cezası, (f) bendinde belirtilen süre,

sonunda disiplin cezası almamak ve iyi hâlli olmak koşuluyla (a) ve (b) bentlerinde belirtilen cezalar kurum en üst amiri tarafından, diğer bentlerde belirtilen cezalar, kurumun en üst amirinin önerisi ve disiplin kurulu kararıyla kaldırılır.

(5) Çocuk hükümlüler hakkında verilen disiplin cezaları;

a) Uyarma ve kınama cezaları kararla birlikte,

b) Onarma, tazmin etme ve eski hâle getirme cezası yedi gün sonunda,

c) Harcamalarına sınır koyma cezası otuz gün sonunda,

d) Bazı etkinliklere katılmaktan alıkoyma cezası otuz gün sonunda,

e) Teşvik esaslı ayrıcalıkları geri alma cezası otuz gün sonunda,

f) İznin ertelenmesi cezası altmış gün sonunda,

g) Kapalı ceza infaz kurumuna iade cezası altmış gün sonunda,

h) Odaya kapatma cezası doksan gün sonunda,

kendiliğinden kalkmış sayılır. (a) bendi hariç, bu fıkradaki diğer süreler karar tarihinden, firar hâlinde infaz tarihinden itibaren başlar.

(6) Disiplin kurulu, kurum kurallarına uyma, iyileştirme programında ilerleme veya verilen ceza ile amaçlanan sonucun gerçekleşmesi durumunda, çocuk hakkında vermiş olduğu cezayı süre koşulu aranmaksızın her zaman kaldırabilir.

Yönetim tarafından alınabilecek tedbirler

MADDE 154 – (1) Yönetim, disiplin soruşturması yapılan hükümlünün, soruşturma süresince odasını, iş ve çalışma yerini değiştirebilir, hükümlüyü kurumun başka kesimine nakledebilir veya diğer hükümlülerden ayırabilir.

(2) Kurumun düzeninin ve kişilerin güvenliklerinin ciddî tehlikeyle karşı karşıya kalması hâlinde, asayiş ve düzeni sağlamak için 5275 sayılı Kanunda açıkça belirtilmeyen diğer tedbirler de alınır. Tedbirlerin uygulanması, disiplin cezasının verilmesine engel olmaz.

Zorlayıcı araçların kullanılması

MADDE 155 – (1) Hiçbir hâlde zincir ve demire vurmak tedbir olarak uygulanmaz. Kelepçe ve bedensel hareketleri kısıtlayıcı araçlar;

a) Çocuk hükümlüler hariç olmak üzere, yetkili makamın önüne getirildiğinde çıkarılmak kaydıyla, sevk ve nakil sırasında kaçmayı önlemek için,

b) Kurum revirinde veya sağlık kuruluşunda hükümlü hakkında uygulanacak muayene, teşhis ve tedavi sırasında, muayene, teşhis ve tedavi işlemlerinin güvenli bir şekilde yerine getirilmesi için zorunlu görülmesi hâlinde cezaevi tabibi veya hekimin talep ve gözetiminde,

c) Diğer kontrol usûllerinin yetersizliği hâlinde hükümlünün kendisine veya başkalarına zarar vermesine veya eşyayı tahrip etmesine engel olmak için kurum en üst amirinin emriyle,

kullanılabilir.

Çocuk hükümlüler hakkında uygulanabilecek disiplin tedbirleri

MADDE 156 – (1) Çocuk hükümlüler hakkında uygulanabilecek disiplin tedbirleri, çocuğun disiplin cezası gerektiren eyleminin gerçekleşme riskinin bulunması hâlinde bu riski ortadan kaldırmak veya soruşturma sürerken giderilmesi güç ve imkânsız zararların doğmasını önlemek amacıyla uygulanan ve ceza niteliği taşımayan koruma ve önleme amaçlı tedbirlerdir.

(2) Çocuklar hakkında uygulanabilecek disiplin tedbirleri şunlardır:

a) Teşvik esaslı ayrıcalıkları ertelemek,

b) Kaldığı odayı ve yatakhaneyi değiştirmek,

c) Bulunduğu kurumun başka bir kısmına nakletmek,

d) Meslek eğitiminin bütünlüğünü ve sürekliliğini bozmayacak şekilde çalıştığı işyerini veya atölyeyi değiştirmek,

e) Belli yerlere girmesini yasaklamak,

f) Bazı eşyaları bulundurmasını veya kullanmasını yasaklamak.

Disiplin cezaları ve tedbirlerinin hükümlüye bildirilmesi, şikâyet hakkı

MADDE 157 – (1) Disiplin cezalarından;

a) Çocuklar hakkında verilen uyarma, kınama ve bazı etkinliklere katılmaktan alıkoyma cezası,

b) Yetişkinler hakkında verilen kınama ve bazı etkinliklere katılmaktan alıkoyma cezası, kurumun en üst amiri tarafından hükümlüye bildirilir.

(2) Disiplin kurulunca verilen disiplin cezaları, kurum en üst amirince görevlendirilen infaz ve koruma başmemuru tarafından hükümlüye bildirilir.

(3) Hükümlüye yapılacak bildirimlerde, cezanın niteliği, süresi ve hangi eylemden dolayı verildiği belirtilir. Bildirim, disiplin cezalarının uygulanmasından önce yapılır.

(4) Çocuklar hakkında alınan disiplin tedbirleri ile diğer hükümlüler hakkında alınan tedbirler, kurum en üst amiri tarafından kendilerine bildirilir.

(5) Disiplin ceza ve tedbirleri ile diğer tedbirlere karşı şikâyet ve itiraz durumunda 4675 sayılı Kanun hükümleri uygulanır.

(6) Diğer mevzuatta yer alan dilekçe ve şikâyet hakkına ilişkin hükümler saklıdır.

Disiplin cezaları ve tedbirlerinin gözlem ve sınıflandırma formuna kaydı

MADDE 158 – (1) Hükümlüler hakkında uygulanan disiplin ceza ve tedbirleri kurum idaresinde tutulan "Gözlem ve Sınıflandırma Formu"na kaydedilir. Formda:

a) Disiplin cezası veya tedbirini gerektiren eylemin tarihi,

b) Disiplin cezası veya tedbirinin karar tarihi, numarası ve varsa kesinleşme tarihi,

c) Disiplin cezası veya tedbirinin hükümlüye bildirim tarihi,

d) Disiplin cezası veya tedbire karşı şikâyette bulunulmuşsa, şikâyet tarihi ve bunun sonucu,

e) Disiplin cezası veya tedbirin infazına başlama, bitiş tarihleri ile disiplin cezalarının kaldırılış tarihi,

f) Disiplin cezası veya tedbirin hükümlü üzerinde yaptığı etki, belirtilir.

İKİNCİ BÖLÜM

Ödüllendirme

Ödüllendirme

MADDE 159 – (1) Kurum içindeki veya dışındaki genel durumları, iyileştirme etkinliklerine ilgileri ve uyumları, kurum düzenine karşı tutumları, kendilerine verilen işlerdeki gayretleri gibi beklenen davranış ve tutumları gösteren hükümlülere teşvik esaslı ayrıcalıklar tanınır.

(2) Birinci fıkra hükmü, çocuk hükümlüler için de geçerlidir.

Ödüllendirilecek tutum ve davranışlar

MADDE 160 – (1) Hükümlülerin ödüllendirilecek tutum ve davranışları şunlardır:

a) Katılması gereken iş, eğitim, öğretim ve benzeri faaliyetlerde devamsızlığı bulunmamak,

b) Davranışları ile arkadaşları ve çevresine iyi örnek olmak,

c) Kurum içi ve dışındaki spor, sanat, kültür ve sosyal faaliyetlerde veya yarışmalarda başarı göstermek,

d) İyileştirme faaliyetlerinde gösterdiği davranışlarla bu çalışmalara katkı sağlamak,

e) Kurumun araç, gereç ve donanımlarını koruma ve kullanmada örnek olmak,

f) Sağlık ve güvenlik konularında örnek tutum ve davranışlar içerisinde olmak.

Ödüller

MADDE 161 – (1) Hükümlüler hakkında disiplin kurulunca verilebilecek ödüller şunlardır:

a) Teşekkür, takdir veya onur belgesi: Hükümlülerin adları ve ödüle değer bulunan tutum ve davranışları, hükümlünün talebi hâlinde, özel olarak yapılacak bir törenle, kurum personeli huzurunda diğer hükümlülere duyurulur ve söz konusu belge ailesine gönderilir,

b) Ödüllendirme listesine kaydetmek: Bir yıl içinde iki veya daha fazla ödül alan hükümlü, kurumun yıllık "Ödüllendirme Listesi" ne yazılır. Bu liste yılda en az bir kez personelin, hükümlülerin ve ailelerinin katılacağı bir törende kurum en üst amiri tarafından okunur. Bu liste, hükümlünün talebi hâlinde, kurumda herkes tarafından görülebilecek bir yere asılır,

c) Kurum dışı etkinliklerde öncelik vermek: Başka kurum ve kuruluşlar tarafından düzenlenen ve sınırlı sayıda hükümlünün katılabileceği tiyatro, konser, spor karşılaşması ve buna benzer faaliyetlere katılımında hükümlüye öncelik tanınır,

d) Ziyaretlerde azamî görüşme süresi uygulamak: Hükümlüye, ziyaret edildiğinde görüşmeleri için belirtilen azamî süre uygulanır,

e) Uygun bir hediye vermek: Hükümlüye, gösterdiği tutum veya davranışına uygun ya da varsa özel ilgi ve becerileri ile uyumlu bir hediye verilir. Hediye, hükümlünün rızası hâlinde personel, hükümlüler ve ailesinin katılacağı bir törenle verilir,

f) Tavsiye mektubu vermek: Hükümlüye, salıverilme sonrasında iş veya eğitim için başvuracağı kamu ve özel sektör nezdinde kullanmak üzere tavsiye mektubu verilir.

(2) Hükümlü hakkında verilen ödüllendirmeye ilişkin kararlar, gözlem ve sınıflandırma formuna kaydedilerek "Gözlem ve Sınıflandırma Dosyası"na konur.

Çocuk hükümlülerin ödüllendirilecek tutum ve davranışları

MADDE 162 – (1) Çocuğun, kurum içindeki ve dışındaki genel durumu, iyileştirme faaliyetlerine ilgisi ve uyumu, kurumun düzenine karşı tutumu, kendisine verilen işlerdeki çabası gibi hususlar, eğitim kurulunun görüşü alınmak suretiyle disiplin kurulu tarafından ödüllendirilir. Bir davranışın ödüllendirilmesini kurum en üst amiri veya kurumun diğer personeli ya da iyileştirme faaliyetlerine katılan eğitimciler ile diğer kişiler de talep edebilir.

(2) Ödüllendirilecek davranışlar şunlardır;

a) Katılması gereken iş, eğitim, öğretim ve benzeri faaliyetlerde devamsızlığı bulunmamak,

b) Davranışları ile arkadaşları ve çevresine iyi örnek olmak,

c) Kurum içi ve dışındaki spor, sanat, kültür ve sosyal etkinliklerde veya yarışmalarda başarı göstermek,

d) Okulda, çıraklık eğitim merkezinde veya benzeri yerlerde teşekkür ya da takdir belgesi almak,

e) İyileştirme faaliyetlerinde gösterdiği davranışlarla bu çalışmalara katkı sağlamak,

f) Kurumun araç, gereç ve donanımlarını koruma ve kullanmada örnek olmak,

g) Sağlık ve güvenlik konularında örnek tutum ve davranışlar içerisinde olmak.

(3) Çocuklara verilecek ödüller hakkında da 161 inci madde hükmü uygulanır. Ayrıca; Genel Müdürlüğün onayı ile gençlik kampları, izcilik kampları ve benzeri dış gezilere gönderme ödülleri de verilebilir.

(4) Hükümlü hakkında verilen ödüllendirmeye ilişkin kararlar, gözlem ve sınıflandırma formuna kaydedilerek "Gözlem ve Sınıflandırma Dosyası"na konur.

SEKİZİNCİ KISIM

Nakiller

BİRİNCİ BÖLÜM

Hükümlülerin Nakilleri

Kurum dışına çıkma hâlleri

MADDE 163 – (1) Hükümlü; izin, hastaneye, Cumhuriyet başsavcılığına veya duruşmaya sevk, eğitim, öğretim, işyurdu, cezanın ertelenmesi, salıverilme, nakil, deprem, sel gibi doğal afet ve yangın hâlleri dışında ve yetkili makamca verilmiş yazılı bir emir olmadıkça kapalı kurumun dışına çıkarılamaz.

(2) 5271 sayılı Kanunun 250 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan suçlarla ilgili olarak alınan bilgilerin doğruluğunun araştırılması bakımından zorunlu görülen hâllerde, hükümlü veya tutuklular, rızaları alınmak koşuluyla, ilgili makamın ve Cumhuriyet başsavcılığının talebi üzerine hâkim kararı ile geçici sürelerle kurumdan alınabilirler. Bu süreler, hükümlü veya tutuklu dinlendikten sonra işin niteliğine göre, her defasında dört günü ve hiçbir surette onbeş günü geçmemek üzere hâkim tarafından tayin olunur ve hükümlülük ve tutuklulukta geçmiş sayılır. Kurumdan ayrılış ve dönüşlerinde hükümlü veya tutuklunun sağlık durumu hekim raporu ile tespit edilir. Yer gösterme sırasında yapılan işlemlere ilişkin

belgelerin bir örneği ilgilinin dosyasında muhafaza edilmek üzere Cumhuriyet başsavcılığına gönderilir.

Nakiller

MADDE 164 – (1) Hükümlüler, kendi istekleri veya toplu sevk, disiplin, asayiş ve güvenlik, hastalık, eğitim, öğretim, suç ve yargılama yeri nedenleriyle başka bir kuruma nakledilebilirler.

(2) Hükümlü nakilden önce aranır ve cezaevi tabibince, yoksa diğer bir resmî hekime muayene ettirilir; muayene sonucu yola çıkarılamayacağı anlaşılanlar, kurumun en üst amirince derhâl resmî bir sağlık kuruluşuna sevk edilir. Mazeretinin, biri hastalığın uzmanı olmak üzere en az iki uzman hekimin imzaladığı ve hastane başhekiminin onayladığı resmî rapor ile belgelenmesi hâlinde nakil, mazeret ortadan kalkıncaya kadar geri bırakılır ve durum Bakanlığa bildirilir.

(3) Hükümlülerin nakil işlemleriyle ilgili esas ve usuller Bakanlık tarafından belirlenir.

Kendi istekleri ile nakil

MADDE 165 – (1) Hükümlülerin kendi istekleri ile buldukları kurumdan başka kurumlara nakledilebilmeleri için;

a) Gitmek istedikleri kurumlardan durumlarına uygun en az üç yeri belirten bir dilekçe vermeleri,

b) Nakil giderlerini peşin olarak ödemeyi kabul etmeleri,

c) Koşullu salıverilmelerine beş aydan az süre kalmamış olması,

d) İyi hâl göstermeleri, disiplin cezası almamış veya kaldırılmış olması,

e) İstekte bulunulan kurumda yer, kapsama gücü ve sınıfının uygun bulunması ve tutukevi olmaması,

f) Mahkûmiyet sürelerine uygun hükümlülerin barındırıldığı bir kurum olması,

g) Daha önce disiplin nedeniyle ayrılmak zorunda kaldıkları kurum olmaması, gerekir.

(2) Bu hükümlüler nakledildikleri kurumlarda, eğitim öğretim veya hastalık nedeniyle nakil hariç, bir yıl kalmak zorundadırlar. Çocuklar bakımından bu süre altı ay olarak uygulanır.

Disiplin nedeniyle nakil

MADDE 166 – (1) Hükümlü, hücreye koyma cezasını gerektiren eylemlerde bulunması hâlinde kurum yönetimince hakkında disiplin işlemi yapılır ve kurum en üst amirinin istemi üzerine Bakanlıkça başka kurumlara nakledilebilir. Disiplin cezaları yeni kurumlarda çektirilir.

(2) Bu hükümlüler nakledildikleri kurumlarda, mahkeme kararı, kurum güvenliği, can güvenliği veya hastalık sebepleriyle nakil hariç, altı ay kalmak zorundadırlar.

Zorunlu nedenlerle nakil

MADDE 167 – (1) Kurumların elverişsiz ve yetersiz kalması, kapsama gücünün aşılması, kullanılamaz hâle gelmesi, asayiş, güvenlik, doğal afet, yangın ve büyük onarım gibi zorunlu nedenlerle başka kurumlara nakledilmeleri gerekli görülen hükümlüler, yargı çevresi dışında Bakanlıkça belirlenen ve konumlarına uygun olan diğer kurumlara nakledilebilirler.

Hastalık nedeniyle nakil

MADDE 168 – (1) Hastaneye sevki zorunlu görülen hükümlü, öncelikle kurumun bulunduğu yer veya buraya en yakın tam teşekküllü Devlet veya üniversite hastanesinin hükümlü koğuşuna yatırılır.

(2) Bu hastanelere gönderilen hükümlülerin başka yerlerdeki tam teşekküllü Devlet veya üniversite hastanelerine sevki, sağlık kurulu raporuyla, acil ve yaşamsal tehlikesi bulunması hâlinde, varsa biri hastalığın uzmanı olmak üzere iki uzman hekim tarafından

verilip, başhekim tarafından onaylanan ve hastalığın sebebi, tedavinin hangi sebeple bulunduğu hastanede gerçekleştirilemediği, hastaya nerede ve ne tür bir tedavi gerektiğini açıkça belirten bir raporla mümkündür. Bu durumda da en yakın ve hükümlü koğuşı bulunan Devlet veya üniversite hastaneleri tercih edilir.

(3) Hükümlünün bu hastanelerde kontrol ve tedavisinin devam edip etmeyeceğinin sağlık kurulu raporuyla belgelendirilmesi gerekir; aksi hâlde hükümlü ait olduğu kuruma iade edilir.

(4) Hükümlü, acil veya yaşamsal bir sağlık sorunu nedeniyle, muayene, teşhis ve tedavi amacıyla, kurumun bulunduğu yerdeki sağlık kuruluşuna geciktirilmeksizin nakledilir. Bunun için;

a) Sağlık sorununun ortaya çıktığı anda kurumda cezaevi tabibinin görevli olması hâlinde, bu görevlinin raporu,

b) Kurumda cezaevi tabibi bulunmaması durumunda, sağlık sorununun ortaya çıktığı anda kurumda bulunan en üst yetkilinin yazılı izni, aranır.

c) Hükümlünün, gönderildiği sağlık kuruluşundan, acil ve yaşamsal olarak başka bir sağlık kuruluşuna nakli gerektiğinde ikinci fıkrâ hükmü uygulanır. Bu hâllerde Bakanlıktan izin alınmaz, ancak, yapılan işlem en seri haberleşme araçlarıyla Bakanlığa bildirilir.

(5) Hükümlü, acil hâller dışında özel sağlık kuruluşlarında tedavi edilemez. Acil hâllerin varlığı hâlinde Bakanlığa bilgi verilir.

(6) Hükümlü, sağlık nedenleriyle bulunduğu kurumda kalmasının uygun olmadığı, cezaevi tabibinin önerisi ve kurum en üst amirinin isteği üzerine alınacak sağlık kurulu raporuyla belirlendiği takdirde, başka kurumlara nakledilebilir.

(7) Analarının yanında kalmakta olan çocukların sağlık nedeniyle kurum dışına sevk edilmesi hâlinde, cezaevi tabibi tarafından verilen raporda anasının kendisine refakati zorunlu görülmüşse refakat edebilir. Çocuğun sağlık giderleri 120 nci madde hükümlerine göre karşılanır.

Nakillerde alınacak tedbirler

MADDE 169 – (1) Hükümlülerin kuruma veya başka bir yere götürülüp getirilmesi sırasında, halkla bir araya gelmelerine ve başkaları tarafından görülmelerine engel olacak tedbirler alınır.

(2) Hükümlü, havalandırma ve ışık durumu yetersiz araçlarla, eziyet verici veya onur kırıcı şekilde nakledilemez. Nakil sırasında alınacak tedbirler, hükümlünün firarını önleyici ve yukarıdaki fıkrada yazılı engelleri gerçekleştirici sınırları aşamaz, birbirleriyle ve görevlilerle herhangi bir tartışmaya girmelerini engelleyici boyutları geçemez.

(3) Açık kurumlar ile çocuk eğitimevleri arasındaki nakiller veya kapalı kurumlardan açık kurumlara ve çocuk eğitimevlerine nakiller, infaz ve koruma memuru nezaretinde yapılır. Kapalı kurumlara nakiller dış güvenlik görevlilerince yerine getirilir.

(4) Nakil sırasında hükümlünün iaşe ve bedensel ihtiyaçları giderilir.

Nakledilen hükümlülerin eşya ve paraları ile infaz dosyaları

MADDE 170 – (1) Nakledilecek hükümlüye ait, elbise ve diğer eşyası, bu konuda görevlendirilen kurum personelince, iki nüsha hâlinde düzenlenecek bir makbuz karşılığı geri verilir. Makbuzun bir sureti imza karşılığı hükümlüye verilir, diğer sureti ise defterinde saklanır.

(2) Hükümlünün bankada şahsî parasının bulunması hâlinde, bu para, nakledileceği kurumun bankadaki "Hükümlü Emanet Para Hesabı"na kayıt edilmek üzere gönderilir.

(3) Nakledilecek hükümlüye ait gözlem ve sınıflandırma dosyası ile sevk evrakı nakli gerçekleştirecek görevliye teslim edilir. İnfaz dosyası, nakledildiği kuruma ulaştırılmak üzere, derhâl ilgili yer Cumhuriyet başsavcılığına gönderilir.

Naklen gelen hükümlülerin tâbi olduğu işlem

MADDE 171 – (1) Naklen gelen hükümlü hakkında, kuruma yeni gelen hükümlülere ilişkin işlemler uygulanır.

(2) Hükümlünün, kabul odalarında bekletilmesi sırasında yapılacak işlemde, naklen geldiği kurum tarafından sevk sırasında gönderilen hükümlüye ait gözlem ve sınıflandırma dosyası ile sevk evrakı da dikkate alınır.

DOKUZUNCU KISIM **Koşullu Salıverilme ve Salıverilme**

BİRİNCİ BÖLÜM **Koşullu Salıverilme**

Koşullu salıverilme

MADDE 172 – (1) Koşullu salıverilmeden yararlanabilmek için mahkûmun kurumdaki infaz süresini iyi hâlli olarak geçirmesi gerekir.

(2) Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına mahkûm edilmiş olanlar otuz yılını, müebbet hapis cezasına mahkûm edilmiş olanlar yirmidört yılını, diğer süreli hapis cezalarına mahkûm edilmiş olanlar cezalarının üçte ikisini kurumda çektikleri takdirde, koşullu salıverilmeden yararlanabilirler.

(3) Koşullu salıverilme için kurumda geçirilmesi gereken süre;

a) Birden fazla ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına veya ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası ile müebbet hapis cezasına mahkûmiyet hâlinde otuzaltı,

b) Birden fazla müebbet hapis cezasına mahkûmiyet hâlinde otuz,

c) Bir ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası ile süreli hapis cezasına mahkûmiyet hâlinde en fazla otuzaltı,

d) Bir müebbet hapis cezası ile süreli hapis cezasına mahkûmiyet hâlinde en fazla otuz,

e) Birden fazla süreli hapis cezasına mahkûmiyet hâlinde en fazla yirmisekiz, yıldır.

(4) Suç işlemek için örgüt kurmak veya yönetmek ya da örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen suçtan dolayı mahkûmiyet hâlinde; ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına mahkûm edilmiş olanlar otuzaltı yılını, müebbet hapis cezasına mahkûm edilmiş olanlar otuz yılını, süreli hapis cezasına mahkûm edilmiş olanlar cezalarının dörtte üçünü kurumda çektikleri takdirde, koşullu salıverilmeden yararlanabilirler. Ancak, bu süreler;

a) Birden fazla ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına veya ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası ile müebbet hapis cezasına mahkûmiyet hâlinde kırk,

b) Birden fazla müebbet hapis cezasına mahkûmiyet hâlinde otuzdört,

c) Bir ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası ile süreli hapis cezasına mahkûmiyet hâlinde en fazla kırk,

d) Bir müebbet hapis cezası ile süreli hapis cezasına mahkûmiyet hâlinde en fazla otuzdört,

e) Birden fazla süreli hapis cezasına mahkûmiyet hâlinde en fazla otuziki, yıldır.

(5) Koşullu salıverilme süresinin hesaplanmasında, hükümlünün onsekiz yaşını dolduruncaya kadar kurumda geçirdiği bir gün, iki gün olarak dikkate alınır.

(6) Hükümlü hakkında 5275 sayılı Kanunun 107 nci maddesinin altı ilâ onuncu fıkralarına göre mahkemece hükmedilen denetimli serbestlik tedbirleri aynı Kanunun 104 üncü maddesine göre denetimli serbestlik ve yardım merkezi şubeleri veya bürolarınca yerine getirilir.

(7) Bir hükümlünün koşullu salıverilmesi hakkında kurum idaresi tarafından hazırlanan gerekçeli rapor, hükmü veren mahkemeye; hükümlü başka bir yerde bulunuyorsa o

verde bulunan aynı derecedeki mahkemeye verilir. Mahkeme, bu raporu uygun bulursa hükümlünün koşullu salıverilmesine dosya üzerinden karar verir. Mahkeme, raporu uygun bulmadığı takdirde gerekçesini kararında gösterir. Bu kararlara karşı itiraz yoluna gidilebilir.

(8) Koşullu salıverilen hükümlünün, denetim süresinde hapis cezasını gerektiren kasıtlı bir suç işlemesi veya kendisine yüklenen yükümlülüklerle, hâkimin uyarısına rağmen, uymamakta ısrar etmesi hâlinde koşullu salıverilme kararı geri alınır.

(9) Koşullu salıverilme kararının geri alınması hâlinde hükümlünün;

a) Sonraki suçu işlediği tarihten itibaren kalan cezasının aynen,

b) Yükümlülüklerine aykırı davranması hâlinde, bu yükümlülüklerle uymama tarihi ile hakederek salıverilme tarihi arasındaki süreyi geçmemek koşuluyla takdir edilecek bir sürenin,

kurumda çektirilmesine karar verilir. Koşullu salıverilme kararının geri alınmasından sonra aynı hükmün infazı ile ilgili bir daha koşullu salıverilme kararı verilmez.

(10) Denetim süresi yükümlülüklerle uygun ve iyi hâlli olarak geçirildiği takdirde, ceza infaz edilmiş sayılır.

(11) Koşullu salıverilme kararının geri alınmasına;

a) Hükümlü geri kalan süre içinde işlediği kasıtlı bir suçtan dolayı hapis cezasına mahkûm edilirse, hükmü veren ilk derece mahkemesi veya bölge adliye mahkemesi tarafından,

b) Hükümlünün bağlı tutulduğu yükümlülükleri yerine getirmemesi hâlinde koşullu salıverilme kararına esas teşkil eden hükmü veren ilk derece mahkemesi veya bölge adliye mahkemesi veya koşullu salıverilme kararını vermiş olan mahkeme tarafından,

dosya üzerinden karar verilir. Bu kararlara karşı itiraz yolu açıktır.

(12) 5237 sayılı Kanunun İkinci Kitap, Dördüncü Kısım, "Devletin Güvenliğine Karşı Suçlar" başlıklı Dördüncü Bölüm, "Anayasal Düzene ve Bu Düzenin İşleyişine Karşı Suçlar" başlıklı Beşinci Bölüm, "Milli Savunmaya Karşı Suçlar" başlıklı Altıncı Bölüm altında yer alan suçlardan birinin bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi dolayısıyla ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına mahkûmiyet hâlinde, koşullu salıverilme hükümleri uygulanmaz.

Mükerrirlere özgü infaz rejimi ve denetimli serbestlik tedbiri

MADDE 173 – (1) Tekerrür hâlinde işlenen suçtan dolayı mahkûm olunan;

a) Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasının otuzdokuz yılının,

b) Müebbet hapis cezasının otuzüç yılının,

c) Süreli hapis cezasının dörtte üçünün,

kurumda iyi hâlli olarak çekilmesi durumunda, koşullu salıverilmeden yararlanılabilir.

(2) Tekerrür nedeniyle koşullu salıverilme süresine eklenecek miktar, tekerrüre esas alınan cezanın en ağırından fazla olamaz.

(3) İkinci defa tekerrür hükümlerinin uygulanması durumunda, hükümlü koşullu salıverilmez.

(4) Mükerrirler hakkında 5275 sayılı Kanunun 108 inci maddesinin dört ve altıncı fıkralarına göre mahkemece hükmedilen mükerrirlere özgü denetimli serbestlik tedbiri aynı Kanunun 104 üncü maddesine göre denetimli serbestlik ve yardım merkezi şube müdürlükleri veya bürolarınca yerine getirilir.

İKİNCİ BÖLÜM

Salıverilme

Hükümlülerin salıverilmesi

MADDE 174 – (1) Hükümlüler, kanunlarda belirtilen yetkili makamların yazılı emri ile salıverilir.

Hükümlü salıverilme defteri

MADDE 175 – (1) Kurumda, hükümlüler için "Hükümlü Salıverilme Defteri" tutulur.

(2) Salıverilme defterinde aşağıda sayılan bilgilere yer verilir:

a) Mahkûmiyet kararı kesinleşmiş olan her hükümlünün adı, soyadı ve hükümlü defter numarası,

b) Cezanın türü, süresi, ilâm tarihi ve numarası,

c) Hürriyetin kısıtlanmasına başlandığı tarih,

d) Disiplin cezaları ile bu cezaların verilmiş, infaz ve kaldırılış tarihi,

e) Başka bir suçtan tutuklama kararı,

f) Salıverilmesinden sonra askerlikle ilişkisinin bulunup bulunmadığı,

g) Hakkında sınır dışı edilme tedbirine hükmedilip edilmediği,

h) Salıverilme sonrası adresleri ve iletişim bilgileri.

(3) Salıverilme defteri, yılbaşından önce hazırlanır ve yılın her gününe göre ayrılmış sayfaları bulunur.

(4) Salıverilme defterindeki sayfalara, salıverilme tarihleri esas alınarak, o yıl içerisinde salıverilmesi gereken hükümlüler, tek tek kaydedilir. Defter, görevli personelce hatalı salıverilmenin önlenmesi amacıyla her gün düzenli olarak kontrol edilir.

Eşya ve paranın geri verilmesi

MADDE 176 – (1) Salıverilecek hükümlüye ait, elbise ve diğer eşyası, bu konuda görevlendirilen kurum personeline, iki nüsha hâlinde düzenlenecek bir makbuz karşılığı geri verilir. Makbuzun bir sureti imza karşılığı hükümlüye verilir, diğer sureti ise defterde saklanır.

(2) Hükümlünün bankada şahsî parasının bulunması hâlinde, bu para, görevli personel tarafından bankadan çekilerek salıverilecek hükümlüye makbuz karşılığı iade edilir.

(3) Hükümlünün, kurumda bulunduğu sürede almış olduğu belgeler de salıverilmede kendisine verilir.

Salıverilmenin kaydı

MADDE 177 – (1) Hükümlüler, salıverildiklerinde, bu durum "Hükümlü Kayıt Defteri"nin ilgili bölümüne kaydedilir. Bu kayıta;

a) Salıverilme, bir mahkeme kararına dayanıyor ise, mahkeme kararının tarih, esas ve karar numaraları,

b) Salıverilme mahkeme kararı dışında hükümlünün salıverilmesi sonucunu doğuran 5237 sayılı Kanunda veya diğer kanunlarda belirtilen herhangi bir karar veya işleme dayanıyor ise, bunların tarih ve numaraları,

bulunur.

(2) Salıverilen hükümlüler, deftere kaydedilmelerini müteakip mevcuttan düşürülür.

Salıverilecek hasta hükümlüler

MADDE 178 – (1) Salıverilme tarihinde, kurum dışına çıkarılmasına engel olacak şekilde hasta olup da hastaneye nakli veya yakınlarının refakatinde kurumdan ayrılması mümkün olmayan hükümlünün; kendi rızası ve Cumhuriyet başsavcılığının onayı ile bir hastaneye veya sağlık kurumuna nakledilinceye kadar kurumun ayrı bir bölümünde kalması sağlanır.

(2) Birinci fıkrada belirtilen hâllerde, durum, hükümlünün ailesine, avukatına, asker kişi ise, kayıtlı bulunduğu askerlik şubesine ve yabancı uyruklu ise, uyuşunda olduğu devletin diplomatik temsilciliği veya konsolosluğuna kurum idaresince bildirilir.

Salıverilme sırasında alınacak tedbirler

MADDE 179 – (1) Hükümlünün salıverilmesi sırasında kurum en üst amirinin ihtiyaç duyması veya hükümlünün talebi hâlinde gerekli tedbirler kurumun iç ve dış güvenlik görevlilerinin işbirliği ile alınır. Ayrıca durum yerel kolluk kuvvetlerine ve ilgili makamlara bildirilir.

ONUNCU KISIM Tutukluluk

BİRİNCİ BÖLÜM

Tutuklular Hakkında Uygulanacak Genel Hükümler

Tutuklama kararının yerine getirildiği kurumlar

MADDE 180 – (1) Tutukluluk kararları, 5275 sayılı Kanunun 111 inci maddesinde belirtilen kurumlarda yerine getirilir. Ceza infaz kurumlarının personel, görev, yetki ve sorumlulukları, kurulların oluşumu ve çalışması ile iç güvenlik hususlarıyla ilgili düzenlemeler tutukevlerinde de uygulanır.

(2) Tutuklular, hükümlülerden ayrı binalarda barındırılır. Tutuklular, bağımsız bir bina ayrılması mümkün olmadığı takdirde, kurumlarda, hükümlülerle bağlantısı olmayacak şekilde kendilerine ayrılan bölümlerde kalır. Açık kurumlar ile çocuk eğitimevlerinde tutuklu barındırılmaz.

(3) Ceza infaz kurumlarından hangilerinin tutuklulara tahsis edileceği Bakanlıkça belirlenir.

Salıverilen tutukluların yükümlülükleri

MADDE 181 – (1) Salıverilen tutukluların tabi olacakları yükümlülükler hakkında 5271 sayılı Kanunun 106 ncı maddesi uygulanır.

Kuruma kabul ve tutukluların barındırılması

MADDE 182 – (1) Tutukluların kuruma kabullerinde ve bunların kurumlarda barındırılmasında, durumlarına uygun olduğu ölçüde 5275 sayılı Kanunun 112 ve 113 üncü maddeleri uygulanır.

Tutuklunun çağırılması ve iddianamenin tebliği

MADDE 183 – (1) Tutuklu sanığın duruşmaya çağırılması ve iddianamenin tebliğinde 5271 sayılı Kanunun 176 ncı maddesinin üçüncü fıkrası hükmü uygulanır.

İKİNCİ BÖLÜM

Tutukluların Hakları ve Kısıtlayıcı Önlemler

Tutukluların hakları

MADDE 184 – (1) Tutuklulardan çalışmaları istenebilir; ancak, buna mecbur tutulamazlar. Tutuklular istediklerinde idare, barındırıldıkları odalarda çalışmalarına izin verebilir. Odada çalışma imkânı yoksa, tutukluların iş yerlerinde çalışmalarına da izin verilebilir. Bu takdirde kendileri hakkında çalışmakta olan hükümlülere ait rejim uygulanır. İstekli tutuklular, idare ve gözlem kurulu kararıyla kurum iç hizmetlerinde de çalıştırılabilir.

(2) Soruşturma ve kovuşturma evrelerinde tutuklular, kurumun bu husustaki genel düzenine uymak suretiyle ziyaretçi kabul edebilirler. Ancak soruşturma evresinde Cumhuriyet savcısı, kovuşturma evresinde hâkim veya mahkeme, soruşturmanın veya davanın selameti bakımından tutuklunun ziyaretçi kabulünü yasaklayabilir veya bu hususta kısıtlamalar koyabilir.

(3) Tutukluların yazılı haberleşmeleri ile telefonla görüşmeleri, soruşturma evresinde Cumhuriyet savcısı, kovuşturma evresinde hâkim veya mahkemesince kısıtlanabilir.

(4) Tutuklu, savunması için istediği müdafii seçmek ve görevlendirmek hakkına sahiptir. Her dereceden kurum görevlileri bu hususta tutukluya tavsiyelerde bulunamaz.

(5) Tutuklunun müdafii ile olan haberleşmesine ve kurum düzeni çerçevesinde temas ve görüşmelerine hiçbir suretle engel olunamaz ve kısıtlamalar konulamaz.

a) Şüpheli veya sanık, vekâletname aranmaksızın müdafii ile her zaman ve konuşulanları başkalarının duyamayacağı bir ortamda görüşebilir. Bu kişilerin müdafii ile yazışmaları denetime tâbi tutulamaz,

b) Soruşturma evresinde, aynı anda en fazla üç avukat tutuklu ile görüşebilir. Avukatlar aynı anda birden fazla tutukluyla görüşemez.

(6) Özel kanunda yer alan hükümler saklıdır.

Kısıtlayıcı önlemler

MADDE 185 – (1) Tehlikeli hâlde bulunan, delil karartma tehlikesi olan, soruşturmanın amacını veya tutukevinin güvenliğini tehlikeye düşüren veya suçun tekrarına olanak verecek davranışlarda bulunan tutuklulara soruşturma evresinde Cumhuriyet savcısı, kovuşturma evresinde hâkim veya mahkemesince aşağıdaki tedbirler uygulanabilir:

a) Tutuklunun tek başına, sıkı bir rejim altında muhafaza edilmesi ve kaldığı odanın kamera ile izlenmesi,

b) Belirli süre ile dışarıyla ilişkisinin, ziyaretçi kabulünün ve telefon görüşmelerinin kısıtlanması,

c) Gerekiyorsa kendisine veya başkalarına zarar vermesini önleyici biçimde hazırlanmış özel bir odada barındırılması ve kaldığı odanın kamera ile izlenmesi,

d) Saldırganlık göstermesi hâlinde belirli süreyle kelepçelenmesi veya hareketlerinin engellenmesi,

e) Yüksek güvenlikli bir kuruma nakledilmesi.

(2) a) 5271 sayılı Kanun hükümlerine göre, mahkemece haklarında müdafî veya vekillik görevinden yasaklanmış bulunan avukatlar, Kanunda belirtilen yasaklama süreleri içinde başka davalarla ilgili olsa bile müdafîliğini veya vekillliğini üstlendiği kişiyi kurumda ziyaret edemez,

b) Müdafîlik veya vekillikten yasaklanma kararları mahkemece bu kararların kesinleşmesini müteakip, kurumun bulunduğu yer Cumhuriyet başsavcılığına gönderilir. Cumhuriyet başsavcılığı, kararın bir örneğini derhal kuruma gönderir,

c) Müdafîlik veya vekillik görevinden yasaklama kararlarının kurum tarafından yerine getirilmesinde aşağıdaki esas ve usuller uygulanır:

1. Kararın bir örneği, hükümlü ve tutuklu gözlem ve sınıflandırma dosyasına konulur.

2. Kurumlarda bu kararlara mahsus olmak üzere bir defter tutulur. Bu defterde, müdafîlik veya vekillik görevinden yasaklama kararı verilen avukatların açık kimliği, kararı veren mahkemenin adı, karar tarihi ve sayısı, yasaklama süresi, yasaklama süresinin uzatılması hâlinde bu süre uzatımı, sürenin sona erme tarihi açıkça belirtilir.

3. Ziyaret günlerinde, avukatların ziyarete engel hâli olup olmadığı, savunma hakkı zedelenmeyecek şekilde kurum idaresince gecikmeksizin tespit edilir.

4. Hükümlü veya tutuklunun Tüzükte belirtilen sebeplerle başka bir kuruma nakli hâlinde, müdafîlik veya vekillik görevini üstlendiği avukat hakkında yasaklama kararının bulunduğu da yapılacak işlemde tereddüde yer vermeyecek şekilde belirtilir.

5. Mahkemece aksine karar verilmediği sürece, kararda belirtilen yasaklama süresinin dolması hâlinde bu kaydın tutulduğu defterden yasaklama kaydı çıkartılır.

d) Mahkemece, müdafî veya vekillik görevini üstlenmekten yasaklama kararı verilmiş olan avukatlar hakkında, mahkûmiyet dışında karar verilmesi hâlinde, yasaklama kararının kendiliğinden kaldırıldığı, mahkemece derhal kurumun bulunduğu yer Cumhuriyet başsavcılığına bildirilir. Cumhuriyet başsavcılığı, kararın bir örneğini aynı gün kurum idaresine gönderir. Kurum idaresi, kararın kendisine ulaştığı tarihte müdafîlik veya vekillik görevini üstlenmekten yasaklama kararının kaldırılması sebebiyle ilgili defterde gerekli kayıt ve düşüm işlemlerini yapar.

Tutuklulara uygulanacak hükümler ve yükümlülükleri

MADDE 186 – (1) Tüzüğün; 1, 4, 6, 9 ilâ 14, 22, 24 ilâ 27, 29 ilâ 31, 40 ilâ 46, 67 ilâ 73, 75 ilâ 96, 99 ilâ 108, 110 ilâ 117, 119 ilâ 132, 143 ilâ 171, 174, 176 ilâ 179, 185, 188, 189 uncu maddelerinde düzenlenmiş hükümlerin tutukluluk hâliyle uzlaşır nitelikte olanları tutuklular hakkında da uygulanabilir.

Tutuklunun kanun yollarına başvurması

MADDE 187 – (1) Tutuklu bulunan şüpheli veya sanık, 5271 sayılı Kanunun 263 üncü maddesinde belirtilen esas ve usullere göre kanun yollarına başvurabilir.

ONBİRİNCİ KISIM **Yardımlar, Bağışlar ve Son Hükümler**

BİRİNCİ BÖLÜM

Hükümlüler ile Kuruma Dış Yardım ve Bağışlar, Hükümlüler Arası Yardımlaşmalar **Hükümlüler ile kuruma dış yardım ve bağışlar**

MADDE 188 – (1) Hükümlülere, kurumlarından salıverilmelerinden önce veya sonra aşağıda belirtilen esaslara göre dış yardım yapılabilir:

a) Hükümlülerin kurumda buldukları süre içinde kendileri veya aileleri ile ilgili olarak sosyal, sağlık, hukuki yardım ve benzeri ihtiyaçların belirlenmesi için gerekli incelemeler yapılır. Bu işlemler kuruma geliş tarihinden itibaren bir ay içinde tamamlanır. Belirlenen ihtiyaçların karşılanması amacıyla infaz süresince ilgili resmî, özel, gönüllü kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapılır,

b) Hükümlülerin salıverilme sonrası yaşama hazırlanabilmeleri için barınma, iş, eğitim, sosyal, sağlık ve hukukî yardım gibi ihtiyaçların belirlenebilmesi ve gereken yardımlardan yararlanabilmesi amacıyla, salıverilme tarihlerinden en az iki ay önce psiko-sosyal yardım servisi, bulunmuyorsa idare ve gözlem kurulu tarafından inceleme raporu hazırlanır. Hazırlanan rapor doğrultusunda, salıverilme sonrası yaşamın düzenlenebilmesi amacıyla ilgili resmî, özel, gönüllü kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapılır,

c) Salıverilme sonrası ile ilgili düzenlemeler, hükümlünün salıverilmesinden en az bir hafta önce tamamlanarak, yapılan işlemler ve sonuçları hakkında kendisi bilgilendirilir,

d) Hükümlüler, infaz sırasında ve salıverilme sonrasında, her zaman ilgili kurum ve kuruluşlardan yardım talep edebilirler.

(2) Kişiler ile diğer kurum ve kuruluşlar tarafından hükümlülere Cumhuriyet başsavcısının izni ile giyim, kitap ve benzeri yardım ve bağış yapılabilir. Açık kurumlar ile eğitimevlerindeki hükümlülere yapılacak bağış ve yardımlarda ise kurum müdürünün izni aranır.

(3) Hükümlülerin kullanımına sunulmak üzere, yardım ve bağış olarak verilen ve demirbaşa kaydedilmesi gereken eşyalar, Bakanlığın uygun görüşünün alınmasından sonra Cumhuriyet başsavcılığınca kabul edilir.

(4) Kuruma yapılan bağışlarda üçüncü fıkra hükmü uygulanır.

Hükümlüler arası yardımlaşma

MADDE 189 – (1) Meslek ve sanatlarında becerili olan hükümlüler, çalışma yeteneğine sahip ve istekli diğer hükümlülere, kurum idaresi ile işbirliği yaparak kurumda ve salıverilmelerinden sonraki yaşamlarında iş, meslek veya sanat öğrenmelerini sağlamak amacıyla katkıda bulunabilir.

İKİNCİ BÖLÜM **Son Hükümler**

Tebliğat

MADDE 190 – (1) Mahkeme ilâmında yazılı hapis cezasının çektirilmesine ilişkin yapılan çağrı kağıdı veya adlî para cezasının ödenmesi için çıkartılan ödeme emrinin tebliği, hükümde gösterilen adrese yapılır. Hükümlü, adres değişikliklerini mahkemeye veya Cumhuriyet başsavcılığına bildirmekle yükümlüdür. Aksi hâlde hükümde gösterilen adreste yapılan tebliğat geçerlidir.

(2) Güvenlik tedbirleri hakkında da birinci fıkra hükümleri uygulanır.

Hapis cezalarının ve tedbirlerin infazında göz önünde bulundurulacak ve uygulanacak diğer kanunlardaki hükümler

MADDE 191 – (1) Cezanın kesinleşmesinden sonra asker edilen kişiler hakkındaki hapis cezasının infazı ve geri bırakılmasında 21/6/1927 tarihli ve 1111 sayılı Askerlik Kanununun 39 uncu maddesi göz önünde bulundurulur ve uygulanır.

Asker edilen kişilerin cezalarının infazı

MADDE 192 – (1) Asker edilen kişilerin cezaları, 5275 sayılı Kanunun 118 inci maddesinde belirtilen esas ve usullere göre infaz edilir.

Disiplin hapsi ve tazyik hapsi kararlarının infazı

MADDE 193 – (1) Disiplin hapsinin Cumhuriyet başsavcılığınca infazında aşağıdaki esas ve usuller uygulanır;

a) Mahkemece verilen disiplin hapsi kararları, disiplin hapsine mahsus deftere kaydedilir,

b) Disiplin hapsi cezasının infazı amacıyla, on gün içinde Cumhuriyet başsavcılığına gelmesi için hükümlüye çağrı belgesi gönderilir. Bu süre içinde hükümlünün gelmemesi veya kaçması halinde yakalama emri düzenlenir. İlgilinin bu adreste bulunamaması halinde karar, yargı çevresi dışındaki o yer Cumhuriyet başsavcılığına gönderilir,

c) Kanun hükümlerine göre disiplin hapsi, kaldırılmadığı veya düşürülmediği takdirde kurumda yerine getirilir.

(2) Tazyik hapsi kararlarının Cumhuriyet başsavcılığınca infazında aşağıdaki esas ve usuller uygulanır;

a) Mahkemece verilen tazyik hapsi kararları, bu kararlara mahsus deftere kaydedilir,

b) Bu kararlar, hükümlünün kararda belirtilen adresinde bulunan mahalli kolluk kuvvetlerine veya ilgilinin bu adreste bulunamaması halinde yargı çevresi dışındaki o yer Cumhuriyet başsavcılığına gönderilir,

c) Kanun hükümlerine göre tazyik hapsi kararı kaldırılmadığı sürece, kurumda yerine getirilir.

(3) Disiplin hapsi ve tazyik hapsi kararları için kurumda ayrı bir kayıt tutulur.

(4) Disiplin hapsi ve tazyik hapsi kararları, tekerrüre esas olmaz, koşullu salıverilme hükümleri uygulanmaz ve adli sicil kayıtlarına işlenmez.

İdarî para cezasının tahsili

MADDE 194 – (1) İdarî para cezası; kanunda alt ve üst sınırları gösterilmek suretiyle belirlenebilen veya maktu ya da nispi olabilen bir kabahat karşılığı uygulanan yaptırımdır.

(2) İdarî para cezasını içeren Cumhuriyet başsavcılığı kararı veya mahkeme hükmü, tahsili için doğrudan 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 17 nci maddesinin dördüncü fıkrası hükmüne göre mahallin en büyük mal memuruna gönderilir.

Yürürlükten kaldırılan tüzük

MADDE 195 – (1) 5/ 7/ 1967 gün ve 6/8517 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Ceza İnfaz Kurumları ile Tevkifevlerinin Yönetimine ve Cezaların İnfazına Dair Tüzük yürürlükten kaldırılmıştır.

(2) Mevzuatta, Ceza İnfaz Kurumları ile Tevkifevlerinin Yönetimine ve Cezaların İnfazına Dair Tüzüğe yapılan yollamalar bu Tüzüğün ilgili hükümlerine yapılmış sayılır.

Yürürlük

MADDE 196 – (1) Danıştayca incelenmiş olan bu Tüzük hükümleri yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 197 – (1) Bu Tüzük hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.